

VÄNERSBORGS SÖNERS
GILLES

ÅRSSKRIFT
1959

Tjugoåttonde årgången

TIDSKRIFT FÖR
VÄNERSBORGS MUSEUM

VÄNERSBORG
C. W. CARLSSONS EFTR. BOKTRYCKERI
1959

Birger Sjöberg i rampljuset.

När Birger Sjöberg avled den 30 april 1929, var han inte bara nedbruten av en svår och efterhängsen influensa; ekonomiska bekymmer hade knäckt den 44-årige skalden och försatt honom i misär och depression. I feberyrsel av den lunginflammation, som slutligt släckte hans livslåga, och under långa stunder av medvetlöshet förmådde han inte uppfatta, att han tilldelats Samfundet De Nios stora pris på 10.000 kronor. Via hans hemadress i Ramlösa nådde detta meddelande för sent sjukrummet på stadshotellet i Växjö. Året innan, då samma pris delats mellan Pär Lagerkvist och Ludvig Nordström, uttalade Birger Sjöberg sin besvikelse över att ha blivit förbigången. "Nästa år är det för sent att ge det till mig", hade han då sagt.

"Fridas bok" kom ut 1922, och det artade sig redan från början till succé. Året efter gjorde Birger Sjöberg en landsomfattande turné med visafnarn, och denna "eriksgata med Frida" gjorde honom ännu mera känd och uppskattad. När så "Kvartetten som sprängdes" kom 1924, befastes Birger Sjöbergs popularitet och berömmelse ytterligare. Men när diktsamlingen "Kriser och kransar" gavs ut 1926, hade idyllikern och komikern Birger Sjöberg demaskerat sig på ett chockerande sätt genom det förvirrande intryck, som dikterna i denna märkliga bok gjorde. Det var i dessa dikter ett direkt avståndstagande från det som skapat hans berömmelse: "*Ära med lögn är given*".

"Fridas bok" och "Kvartetten" hade givit honom mycken ära och en icke föraktlig rikedom, och Birger Sjöberg hade 1923 slutat sin anställning som redaktionssekreterare på Helsingborgs-Posten för att ägna sig åt författarskap. Men succéförfattaren hade också överhöljts med tiggARBrev och hade frikostigt delat med sig av sina pengar, så att han istället drog på sig skulder.

Ensam — som han ville vara — och förödmjukad av att ha satt sig i skuld dog Birger Sjöberg. De ekonomiska bekymren hade stäckt hans skaparkraft och arbetsro, och tre eller i varje fall två större arbeten låg halvfärdiga, kontrakterade av Bonniers förlag. Två

romaner skulle heta "Provins-Petter" och "Profeten Julius". De manuskripten ligger nu bland Birger Sjöbergs cirka 13.000 efterlämnade manuskriptblad, delvis osorterade, i Göteborgs stadsbibliotek. Med tanke på det intresse forskningen på senare år fattat för Birger Sjöberg och hans verk, får man hoppas och anta, att i varje fall några av dessa manuskript i en eller annan form snart kommer ut i tryck. Ett större verk om vissa motiv i Birger Sjöbergs diktning med titeln "Lilla Paris' undergång" utges under innevarande år av vår väl f. n. flitigaste Birger Sjöbergs-forskare, docenten Gunnar Axberger.

Mänskligt att döma borde Birger Sjöbergs situation, vad det gäller ekonomin, efter bara något år ha varit en helt annan, än den tedde sig våren 1929. Nu, 30 år efter sin död, måste Birger Sjöberg räknas till vårt lands bestsellerförfattare, och hans böcker har nått upplagesiffror, som fåtalet svenska författare med en numerärt så ringa produktion kommit upp till. Sammanlagt har Birger Sjöbergs skrifter hittills (april 1959) utgivits i cirka 164.000 exemplar. "Fridas bok" har utkommit i 31 upplagor, "Kvartetten som sprängdes" i 27. "Kvartetten" har också översatts till tyska, holländska, danska och finska. Åtskilliga av Fridavisorna har dessutom blivit översatta till olika språk.

Härtill kommer att dessa båda verk förekommit som film tre gånger, som radiospel fem gånger och i ett 20-tal scenversioner. Uruppförandet av "Kvartetten" på Dramaten i Stockholm blev en dundersuccé, som spelade in långt över 260.000 kronor brutto åt teatern, där pjäsen gavs 156 gånger och stod på repertoaren i två års tid. En sådan framgång hade nationalscenen dittills aldrig upplevat och endast ett ytterst fåtal gånger därefter. Med all sin frodiga gemytlighet har den matglade växelryttaren Karl Ludvig dukat sitt dignande smörgåsbord för teaterpubliken i Stockholm och Köpenhamn, Oslo och Helsingfors, Uppsala och Malmö, Göteborg, Odense, Aarhus, Hälsingborg, Vänersborg och en lång rad andra platser. Och den förtjusande Frida — som blivit något av en visans "Miss Sverige" — har med sin romantiske och poesidrömande vän både svärmat i en av de tio första svenska ljudfilmerna och stått på de båda Kungliga teaternas spelprogram.

Här nedan skall göras ett försök till översikt över de föreställningar som givits av Birger Sjöbergs dramatiserade verk, "Kvartetten som sprängdes" och "Fridas visor". Av naturliga skäl tas här endast med de rent "professionella" scenframförandena; åtskilliga amatörensembler har säkerligen också försökt sig på dessa populära pjäser, framförallt då "Fridas visor". (Det har i vår uppgetts att man i turistfrämjande kretsar i Vänersborg planerar något slags "Lilla Paris-spel" i likhet med så många andra städers krönikespel eller sommarunderhållning. Man vill önska ett dylikt företag all lycka men vill hoppas, att man då också sätter in verkligt goda krafter, skolade scenartister, som både blir dragplåster och en garanti för fina prestationer. Därmed intet illa sagt eller tänkt om alla skickliga och förtjänstfulla amatörartister i Vänersborg!)

*

"Kvartetten som sprängdes" hade sin urpremiär på Dramatiska teatern i Stockholm lördagen den 5 januari (trettondagsaftonen) 1935. Det blev en mycket populär premiär, och över hövan sannspådd blev den recensent som uttryckte en förmodan, att "här hade nog Dramaten satt upp en föreställning som säkerligen skulle komma att stå kvar på programmet över tjugondag Knut". Först den 24 januari 1937, alltså en bit på andra sidan tjugondag Knut två år efteråt, gavs den sista föreställningen! Då hade "Kvartetten" som nämnts spelats 156 gånger. På Dramaten ansåg man vid den här tiden, att gavs en pjäs 25 gånger, var det mycket bra, och med 50 föreställningar var det en stor succé, något som man inte alltför ofta upplevde.

Scenversionen av "Kvartetten" hade gjorts av Birger Sjöbergs bror, tidningsmannen Gösta Sjöberg, i samarbete med teaterskribenten Guido Valentin. De hade ställt samman "13 glada bilder", vilka under tre och en kvarts timma utspelade sig i Krutsta'n med omnejd under seklets andra decennium. Händelserna utspelade sig bl. a. hos Karl Ludvig, i familjen Äviks hem, i Logen Ädelstjärnan, hos handlanden Borg, på en kyrkas orgelläktare o. s. v. För regin svarade Rune Carlsten, och dekorationerna hade gjorts av Sven Erik Skawonius.

Den obestriddige centralfiguren i "Kvartetten" är ju den matälskande och jovialiske Karl Ludvig, och han hade fått en kongenial tolkare i skådespelaren Carl Barcklind, som tydligen gjorde en lysande scenprestation. Cello — som ju delvis är Birger Sjöbergs alter ego — journalisten med poetdrömmar, blyg och romantisk, spelades av Anders Henrikson. Första fiolen, den charmige "landsortscasanovan", framställdes av Sture Lagerwall, altviolinisten Bratscha av Ivar Kåge och hans dotter Electrical girl av Marianne Löfgren. I familjen Åvik spelades unga Märta av Renée Björling, plåtslagerifabrikören själv av Olof Winnerstrand och fru Åvik av Frida Winnerstrand. Den grammatikaliske och humorfrie ingenjören Planertz framställdes av Sven Bergvall, redaktör Fogel av Torsten Winge; handlanden Borgs roll innehades av Olof Sandborg, Karl Ludvigs värdinna fru Tillberg spelades av Ellen Borlander, och Maria Schildknecht gestaltade "Skräcktanten".

Vid den 25:e föreställningen (27 januari 1935) gjorde Inga Tidblad ett "inhopp" och ersatte Marianne Löfgren som Electrical girl. Och när pjäsen togs upp efter sommaruppehållet den 13 augusti 1936, ryckte Uno Henning in som en ny ordinarie Cello. Samtidigt övertog Tyra Dörum rollen som fru Tillberg, och Hjördis Pettersson blev Skräcktanten.

Recensenterna i stockholmstidningarna hade anledning att strö åtskilligt med rosor efter urpremiären, och vi skall här göra några utdrag av det som sades.¹⁾

I Dagens Nyheter skrev Bo Bergman bl. a.:

"Småstaden lyste från möbler och tapeter, från kostymer och sällskapsvanor, och en verklig praktbild i komisk satir blev receptionen i Adelstjärnan, strålande i sin idiotism. — — — Herrarna hade fått de feta rollerna: Att Carl Barcklind med sin jovialiska konst skulle göra en förträfflig Karl Ludvig, optimismens och smörgåsbordets primus inter pares, som intet växelrytteri kunde kasta ur sadeln, det var lätt att säga på förhand. Cello är ju ett stycke självporträtt av författaren; Anders Henrikson gjorde honom till den blygaste journalist i världen, blek av de älskandes blekhet. Sture Lagerwall väckte syn- och hörbarligen damvärdens förtjusning."

---

¹⁾ De recensioner ur DN, SvD, St-T och AB, som här citerats, publicerades den 6 januari 1935.

CARL BARCKLIND

i sin klassiska roll som Karl Ludvig vid Dramatenföreställningen 1935. Här gestaltar han rollfigurens förtjusning inför ett dukat bords läckerheter.

Och Olof Winnerstrand, som ju annars på scenen oftast har något engelsk aristokratiskt över sig, "hade här förvandlat sig till en gemtylig svensk småborgare, en härdad plåtslagerifigur med nerstruken lugg och långa mustascher".

Författarkollegan Anders Österling delade i Svenska Dagbladet Bo Bergmans förtjusning. Sedan han berört svårigheterna att överflytta "Kvartetten" — "vår enda humoristiskt inspirerade roman i modern tid" — till scenen, konstaterade Österling, att det hela blivit ett "lätt och lekande divertissement, som roar genom sin idylliska nationalfärg och i bästa fall också ger en fläkt av romanens djupare kända trevnad, en påminnelse om hjärtelaget i Karl Ludvigs värld":

"De mest lyckade avsnitten äro interiören från konditoriets kråkvinkel, där Första fiolen har sitt romantiska rendez-vous med Electrical girl, och vidare den scen, där Karl Ludvig i baissens mörka dagar författar bönebrevet till skräcktanten med sina vänners bistånd — — —" Carl Barcklinds "fete och godmodige kamrer är själva styckets genius; en höjdpunkt av nationellt skämtlynne når han i den scen, där han komponerar matsedeln för den stora supén med anledning av kvartettens finansiella räddning".

Herbert Grevenius i Stockholms-Tidningen däremot var inte fullt så övertygad eller nöjd med vad bearbetarna åstadkommit:

"Spelet var segt som kåda, löst hopfogat med klipp ur Läns-Kuriren, vilka projicerades på scenen mellan bilderna och förstärkte den lösa träcklingen." Pjäsen gav emellertid "skräckinjagande naturtrogna interiörer från småborgerlig svensk vardag".

"Hela pjäsen var upplagd som en serie hederliga svenska vykort", skrev P. G. Peterson i Aftonbladet men fann, att Grönköpingsluften hade överdrivits en smula; även om han tyckte att "Kvartetten" i sin sceniska form var "mindre en pjäs med dramatisk nerv än en samling illustrationer till romanen, en bilderbok, där författarens intentioner tillvaratagits med fin förståelse...".

"Kvartettens" framgång på nationalscenen noterades i så gott som hela den svenska pressen, i större och mindre provinstidningar, i veckotidningar och tidskrifter. I Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning skrev märket A. B-r. (Aug. Brunius?) en utförlig och uppskattande recension några dagar efter premiären, och Edvard Alkman hade en stor och positiv artikel på andra sidan i Göteborgs-Posten

den 11 januari 1935. Också den ledande danska tidningen Politiken hade en recension på sin teatersida den 21 januari.

I Vecko-Journalen den 20 januari skrev Erik Lindorm under rubriken "Julgransplundring på Dramaten", Kar de Mumma (Erik Zetterström) var recensent i Strix, och i Idun skrev Carl Björkman en recension, kallad "Glädjens blomster". Inte ens Idrottsbladet (vars redaktör Torsten Tegnér ju inte saknar vittert påbrå) var utan recension av denna julpjäs.

Den 23 januari kunde Lidingö Tidning berätta, att filmrättigheterna till succépjäsen sökts av flera filmbolag, att underhandlingar förts om uppföranden på stadsteatrarna i flera städer runt om i landet och att teatrar både i Oslo och Köpenhamn anmält intresse för att sätta upp "Kvartetten".²⁾

*

Det stora intresset kring "Kvartetten" speglas också i en rad artiklar omkring romanen och dess författare. "Dikt och verklighet bakom Birger Sjöbergs 'Kvartett'" hette en stor artikel i Svenska Dagbladet (13 januari 1935), där signaturen *Quelqu'une* (Märta Lindqvist) behandlade personerna i den roman som blivit "den yppersta syntes av svenskt småstadsliv från seklets början, som någonsin framställts på en scen". Artikeln ger i stora drag alla de numera ganska välkända interiörerna om verkligheten bakom romanens stora persongalleri och mångfald miljöer, vilka framställs så sällsynt levande av aktörerna på scenen. "Och kanske förklaringen till detta *liv* på scenen och i scenerierna äro just det att figurerna äro så levande själva, så alltigenom äkta, att man tror sig se verkliga människor tagna mitt i deras vardagsliv. Är detta kanske rent av förhållandet?"

Så var ju också verkliga förhållandet, och flera av personagerna hade promenerat direkt från verkligheten rakt in i boken och pjäsen. Inte minst gällde detta Karl Ludvig, som direkt är kopierad på Birger Sjöbergs skolkamrat och ungdomsvän, Konstantin Brobeck — den "ständige vänersborgaren" vare sig han bodde i Hälsingborg

---

²⁾ Att just Lidingö Tidning var så välinformerad om dessa nyheter kan ses mot bakgrunden, att Gösta Sjöberg sedan flera år varit bosatt på Lidingö.

eller Stockholm. Denne hade själv många gånger varit i den unika situationen att få se sig själv spelas på en teaterscen!³⁾

Driften med ordensväsendet i "Kvartetten" föranledde en enkät i Dagens Nyheter (15 januari 1935), då en rad kända ordensbröder fick uttala sig om logelivet i verkligheten och det som skildrades i en festlig karikatyr i pjäsen. Bland annat var Carl Barcklind intervjuad, och det visade sig, att han själv var pamp i ett par större ordenssällskap. En av aspekterna på ordenslivet speglades bl. a. i artikelns rubrik "Logen är äktenskapets bästa säkerhetsventil"!

Karl Ludvigs pregnanta provinsdialekt var också föremål för olika uttolkningar. En grupp riksdagsmän hade inbjudits övervara en Dramatenföreställning, och i Göteborgs Morgonpost (28 januari 1935) berättades det, att både östgötar, värmlänningar, västmanlänningar och västgötar kände igen dialekten från sina respektive provinser.

*

Efter den ovanligt framgångsrika upptakten på Dramaten var det så dags för resten av landet att få glädjas åt "Kvartetten som sprängdes". Våren 1935 inledde Martin Sterners teatersällskap en riksturné i folkparkerna, vilken sträckte sig över sommaren och en bit in på hösten. Turnén startade med premiär i Västerås den 18 maj, och sista föreställningen gavs förmodligen den 2 september. Det var genom denna turné som också Vänersborg fick tillfälle att se "Kvartetten" i en mycket talrikt besökt och väl mottagen föreställning. Turnéledaren själv, Martin Sterner, hade Karl Ludvigs roll, som Cello framträdde Olle Florin, Första fiolen spelades av Leon Morello, Märta Ävik av Märta Malmborg, Electrical girl av Margit Wärne, Fabrikör Ävik av Helge Gustafsson, Skräcktanten av Tyra Eriksson o. s. v. Turnén besökte ett 30-, 40-tal

---

³⁾ Konstantin Brobeck har för förf. berättat, att han sökte läkare i Stockholm, där han då bodde, strax efter nyår 1925 för att få bot för en förkylning. När doktorn undersökt honom sade han:

— Det är rent märkligt så herrn påminner om en person i en roman jag just läst under julen. (Så gick doktorn och hämtade "Kvartetten som sprängdes".) Både herrns dialekt och goda humör påminner om den där Karl Ludvig här i boken.

— Ja, dä ä la inte så könstigt, sade Brobeck. För dä ä ja som ä Karl Ludvig!

platser och omväxlade med att förutom "Kvartetten" också spela ett par mindre lustspel, "Gamla Djurgårdsstaden" och "En hederlig skojar".⁴⁾

Julen samma år togs "Kvartetten som sprängdes" upp av Stads-teatern i Hälsingborg. Den hade premiär på Annandagen och gavs sammanlagt 37 gånger, inräknat fem föreställningar i Malmö 18—22 mars. Här spelades alltså Birger Sjöbergs stycke delvis på "hemmaplan" — han hade ju bott drygt 20 år i Hälsingborg, och flera personer och händelser hör bevisligen hemma i denna stad — även om det allra mesta kan identifieras i Vänersborg. Karl Ludvig spelades här av Frans O. Öberg, Cello av Sten Lindgren, Första fiolen av Ivar Wahlgren, Electrical girl av Maj Törnblad, Märta Ävik av Märta Dorff, Fabrikör och fru Ävik av Robert Johnson resp. Elsa Carlsson, Bratscha av Martin Ericsson, Redaktör Fogel av Otto Landahl etc. Premiären ägnades givetvis stort och tillbörligt intresse i stadens tre tidningar jämte de båda ledande malmötidningarna. Helt nöjd med skådespelarprestationerna var man inte, utan genomgående framfördes önskan om att vissa bärande roller borde ha lagts i säkrare händer. Men överens var tydligen både publik och kritik, att "Kvartetten" bjöd mycken trivsel med plats både för löjen och tårar — och en och annan scen att lokalpatriotiskt jämföra med verkligheten.

På nyårsdagen 1936 satte Torsten Hammarén och Sandro Malmquist upp "Kvartetten" på Stadsteatern i Göteborg. Som Karl Ludvig spelade här Nils Lundell, Tore Lindwall gjorde rollen som Cello med Karl-Magnus Thulstrup som Första fiolen, medan Anna Lindahl spelade Electrical girl och Gun Hallnäs Märta Ävik. Ludvig Genzel hade Fabrikör Äviks roll med Göta Hoving som fru Ävik, Redaktör Fogel gjordes av Harry Ahlin, Skräcktanten av Lillie Wästfelt, Planertz av Torsten Bergström. Benkt Åke Benktsson hade rollen som överkonstapel Björk, och Albin Lindahl spelade gubben Borg. Dess-

---

⁴⁾ Det har tyvärr visat sig omöjligt att få föreliggande uppgifter om denna turné bekräftade, varför förf. måste reservera sig för eventuella felaktigheter om tider och personer. Endast några av turnémedlemmarna är i livet, och de som tillfrågats har fått lita till minnet och till ofullständiga anteckningar.

utom medverkade bl. a. John Ekman, Sven Milliander, Kolbjörn Knudsen och Börje Mellvig. Även om premiären på "Kvartetten" inte var Göteborgs Stadsteaters allra bästa föreställning, så var det dock "en av teaterns trevligaste", påpekade Elis Anderson i Göteborgs-Posten i sin recension den 2 januari 1936, samma dag f. ö. som tidningarna översvämmades med nyheten om överfallet på den svenska Abessinienambulansen. Han trivdes de fyra timmar föreställningen räckte och antog, att publiken skulle tycka lika mycket om pjäsen som en av dessa hjältar tyckte om smörgåsbordet. Recensenten i Göteborgs Handels- & Sjöfartstidning (samma dag) H. S-m. var däremot inte lika belåten, även om han föll till föga för Nils Lundells Karl Ludvig, som närmast blev "en torrolig och småslug herre". Och recensionen fick följande knorr på svansen: "Birger Sjöbergs ande var närvarande i ungefär lika hög grad som den snö som föll i fjol"! Men populär blev förvisso "Kvartetten" bland göteborgarna; 67 föreställningar gavs, och pjäsen gick för sista gången som matiné den 19 april 1936.

På hösten det året var det dansk urpremiär för "Kvartetten", der sprængtes" på Odense teater. Det var den 1 september 1936, och inte mindre än 32 föreställningar gavs, innan pjäsen lades ned den 18 oktober. Folket i H. C. Andersens stad visade sin uppskattning och förståelse för Birger Sjöbergs vänliga och älskvärda stycke, och pjäsen gjorde stor lycka. Föreställningen karakteriserades i tidningarna som en underhållande tidsbild med tacknämliga roller för skådespelarna. "Kvartetten" var öppningsföreställningen i direktör Helge Rungwalds första säsong på Odense teater. Teaterdirektören själv spelade Cellos roll, som Karl Ludvig sågs Max Ibenfeldt, som Första fiolen Georg Philipp, medan Jessie Rindom spelade Märta Ävik och Elsa Kourani gjorde Electrical girl o. s. v.

Hösten 1936 spelades enligt uppgift också "Kvartetten" på Casino-Teatret i Köpenhamn. Några närmare detaljer om föreställningarna där har tyvärr inte stått att få.

Nästa scenuppsättning av "Kvartetten" ägde också rum på främmande botten. Det var i Oslo, där Nationalteatret den 14 maj 1937 hade premiär på "Kvartetten som ble sprengt". Där blev

det emellertid inte någon framgång för den svenska succépjäsen, som endast gavs 10 gånger på den norska scenen. Det var Agnes Mowinckel som hade gjort iscensättningen, och på rollistan stod flera kända norska skådespelare. Karl Ludvig spelades av Egil Hjorth-Jenssen, Cello av Henrik Anker Steen, Första fiolen av Tore Foss, Electrical girl av Göril Havrevold, Märta Åvik av Ada Kramm och Plåtslagare Åvik av Harald Stormoen. Dessutom medverkade Jens Bolling, J. Holst Gensen, Emma Juel, Alfhild Stormoen, Aagot Nissen m. fl.

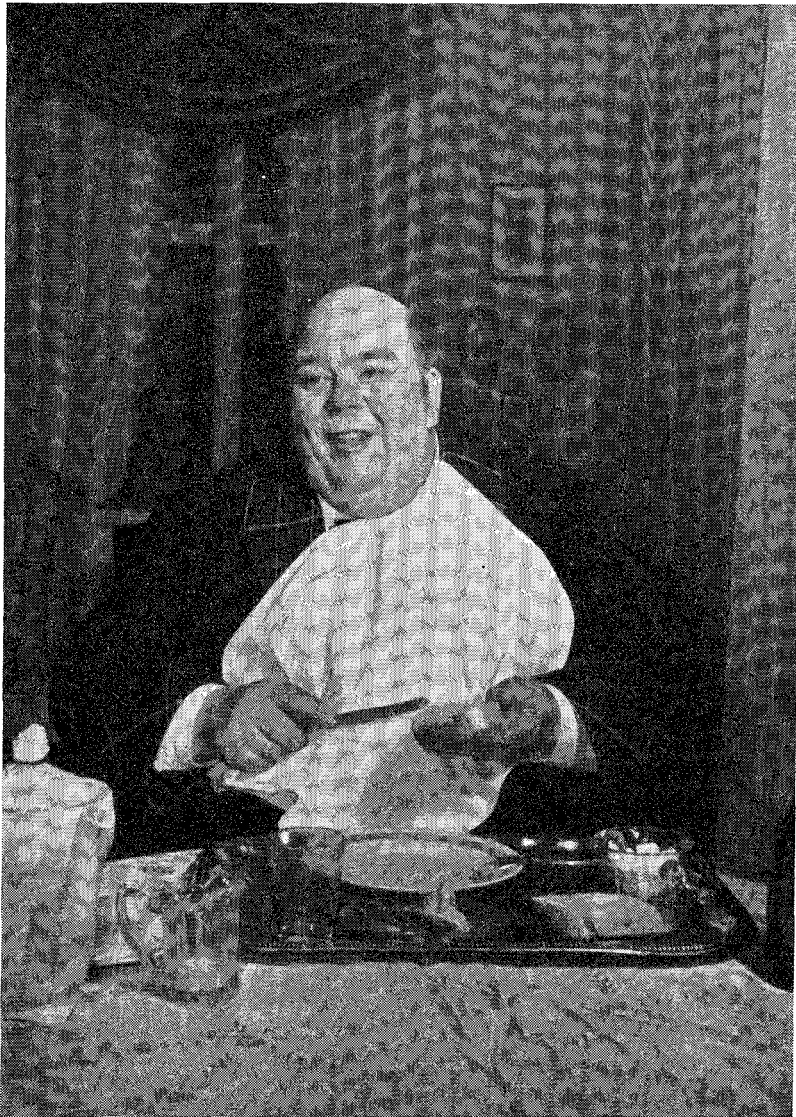
Även nästa gång som "Kvartetten" framfördes på scenen, var det utanför Sverige, nu i Helsingfors på Svenska Teatern, Finlands svenska nationalscen. Premiären ägde rum den 11 april 1939, och pjäsen gavs 17 gånger med sista föreställningen den 19 maj. Här var det den muntre Axel Slangus som gestaltade Karl Ludvig, Cello spelades av Halvar Lindholm, Första fiolen av Erik Lindström, Märta Åvik av Märta Laurent och Electrical girl av Yrsa Cannelin. I rollen som Fabrikör Åvik framträdde Gunnar Wallin, som fru Åvik sågs Arna Högdahl, och Planertz' roll spelades av Runar Schauman. Bland övriga bemärkta finländska scenartister var också Ture Aara, Sven Relander, Minkie Brejlin, Oscar Tengström, Reinhold Weckström m. fl. Föreställningen regisserades av Gustaf Nessler. Både i svensk- och finskspråkiga tidningar fick pjäsen en synnerligen god kritik.

Det skulle sedan ta nästan 10 år innan Birger Sjöbergs "Kvartett" åter spelades på teater. Den 29 december 1948 gavs den åter på en stockholmsscen, denna gång på Stockholmsteatern, som höll till på Cirkus på Djurgården. Denna teater, som var en ganska kortvarig företeelse i huvudstadens teaterliv, hade bl. a. Barbro Kollberg i ledningen, och hon var gift med "Kvartettens" ene bearbetare Guido Valentin. Rollen som "smörgåsbordsstrategen" Karl Ludvig hade här lagts i händerna på Stig Järrel — som tidigare under hösten spelat Hamlet på samma scen! Två av dem, som medverkat vid "Kvartettens" urpremiär på Dramaten 1935, spelade också med här: Sven Bergvall som Planertz och Marianne Löfgren som fru Åvik. Barbro Kollberg gjorde rollen som Electrical girl, och Arnold Sjö-

strand framställde Cello, medan Åke Engfeldt spelade Första fiolens roll och Bibbi Lindquist var Märta Åvik. Edvin Adolphson spelade Fabrikör Åvik, Sten Lindgren Handlanden Borg, och Martin Ljung gjorde en psykologiskt fin — men föga ”uppknäppt” — Överkonstapel Björk. För regin stod Gunnar Skoglund. Pjäsen gavs endast en månad trots god tillslutning av publik, men nästa premiär väntade.

Åtskilliga pressrosor ströddes för ”Kvartetten”. Sten Selander i Svenska Dagbladet fann att dekorationerna ”mindre strök under småstadscharmen är den småborgerliga stillösheten i interiörerna från seklets början, men eljest var tonen i pjäsen inte illa träffad...”. Och Järrel var strålande: ”Redan uppsynen av hans trinda matvrak talade om att denne aldrig ansåg att ett smörgåsbord kunde bli för stort; och hela gestalten fullkomligt sken av naiv godhjärtighet.” Herbert Grevenius i Stockholms-Tidningen var mera reserverad: ”När det skrattades, skrattades det kolossalt, men var det trots allt en publikframgång, så var den av det slag som förr eller senare tar död på en teater.” Och Ivar Harrie i Expressen var upprörd och rubricerade sin recension ”Helgerån på Djurgården”. Han menade att det borde vara ”otillåtet att sätta Birger Sjöbergs namn på de tretton löst hoptråklade tablåerna, som bara tar fasta på det sentimentala folklustspelets allra menlösaste och banalaste motiv.”!

Fyra jular senare tog Göteborgs Stadsteater på nytt upp ”Kvartetten”. Det var premiär Annandag jul 1951, och sammanlagt gavs 46 föreställningar; den sista var en matiné den 23 mars 1952. Den här gången var det Carl Johan Ström, som gjort scenbilderna, och Josef Halfen, som svarade för regin. Benkt-Åke Benktsson hade lyfts upp i toppen och gjorts till en Karl Ludvig av monumental frodighet och i majestätisk korpulens, och hans västgötdialekt förankrade figuren på rätta västsvenska breddgrader. Carl-Hugo Calander hade rollen som Cello, Erland Josephson gjorde Första fiolen, Bertil Anderberg Redaktör Fogel, Harry Ahlin Fabrikör Åvik och Karl-Magnus Thulstrup Ingenjör Planertz. Ulla Jacobsson spelade Electrical girl, och Märta Åviks roll gjordes av Alva Berggren med Elsa Baude som fru Åvik. Dessutom spelade Ludde Gentzel Konstapel Björk, Sven Milliander Bratscha och Martin Ericsson Handlanden Borg (han var med i Hälsingborgsuppsättningen som Bratscha).

Inte mindre matglad var den churchillska nuna, som
BENKT-ÅKE BENKTSSON
visade upp som Karl Ludvig på Göteborgs Stadsteater 1951.

I den elfte scenuppsättningen gick "Kvartetten" återigen utanför landets gränser, och den 1 september 1954 var det premiär på Aarhus Teater av "Kvartetten, der sprængtes". Här uppfördes pjäsen 13 gånger och mötte ganska ringa intresse från publikens sida. Presskritiken var också negativ, och det hela blev ingen succé. Här spelades Karl Ludvigs roll av Irwin Hasselman, Cello av Gyrd Lofqvist, Första fiolen av Karl Erik Christophersen, Märta Åvik av Jane Jeppesen, Electrical girl av Ruth Brejnholt o. s. v. Översättningen hade gjorts av Fleming Lyngé — som även hade gjort översättningen vid Odenseföreställningen 1936 — och regin av Poul Petersen.

För den hittills sista scenversionen av "Kvartetten som sprängdes" svarade Uppsala stadsteater, som gav pjäsen som julprogram 1957. Premiären ägde rum Annandag jul, och det spelades sammanlagt 26 föreställningar i Uppsala och Gävle, sista gången den 19 januari 1958. Regissör var Ellen Bergman. Som Karl Ludvig framträdde denna gång den gemytligt korpulente Alf Östlund. Denne hade f. ö. gjort några "inhopp" för Stig Järrel på Stockholmsteatern. Cellos roll innehades av Ola Svenson, Första fiolens av Lennart Lundh, medan de båda unga damerna Electrical girl och Märta Åvik spelades av Kerstin Wartel resp. Sissi Kaiser. Roland Söderberg gjorde Fabrikör Åvik, Magnus Kesster Handlanden Borg och Gun Robertson Skräcktanten bl. a. Denna föreställning fick utmärkt kritik både i lokal- och stockholmspressen. Bl. a. ställdes Östlund som Karl Ludvig-tolkare jämsides med Carl Barcklind.⁵⁾ "Uppsala-ensemblens version av Romeo och Julia i Vänersborg tål att beskådas", konstaterade en av anmälarna.

*

Den 19 oktober 1936 hade bioograferna Astoria och Roxy i Stockholm premiär på filmversionen av "Kvartetten som spräng-

---

⁵⁾ Hr Östlund har berättat, att han speciellt intresserar sig för svenska dialekter och noggrant lärde in västgötska för sin uppgift som Karl Ludvig. Förf. hade vid ett tillfälle häromåret möjlighet att sammanföra "modellen" till Karl Ludvig — Konstantin Brobeck — med "scenkopian" Östlund, och denne fick då fint betyg av "originalet" för sitt provinstrogna språk.

des". Det var Europafilm som svarade för inspelningen med Arne Bornebusch som regissör, och han hade använt Gösta Sjöbergs och Guido Valentins manuskript. Ett par av skådespelarna från Dramaten uppsättningen medverkande: främst Carl Barcklind i praktrollen som Karl Ludvig och Ivar Kåge, som här fått rollen som

KVARTETTEN PLUS KARL LUDVIG

Ur Europafilms inspelning från 1936.

Planertz. Cello framställdes i filmen av Helge Hagerman, Första fiolen av Åke Engfeldt, Electrical girl av Birgit Rosengren, Märta Ävik av Aino Taube, Fabrikör Ävik spelades av Nils Lundell, Handlanden Borg av Sture Baude, Bratscha av Gideon Wahlberg och Skräcktantan av Dagmar Ebbesen. Filmversionen skilde sig från Dramatenföreställningen genom att filmen inrymde flera handlingar och scener, medan andra scener förkortats. Filmens rollista upptar också flera nya personer; bl. a. förekommer fröken Hanna Tornej (spågumman), spelad av Lili Ziedner, jungfrun Alma hos Äviks, Rut Holm, notischefen och hans kollega journalisten Lööv, Arthur Cederborg resp. Eric Abrahamsson.

Att överföra ett populärt teaterstycke till film har väl oftast bjudit på stora svårigheter och slagit mindre väl ut, men i detta

fall tycks filmen har gjort stor lycka. Presskritiken var i det stora hela mycket positiv. I Dagens Nyheter skrev Carl Björkman⁶⁾: "Filmen om den sprängda kvartetten bjöd på mycken munterhet och åtskillig fyndighet i både ord och bild; så gott som hela kvällen var det ett glatt och uppsluppet gästabud. Den som planterade de yppigaste glädjebloomstren var naturligtvis Carl Barcklind som Karl Ludvig; han har nu en gång för alla blivit ett med denna roll". I Svenska Dagbladet gav signaturen Eveo (E. V. Olsson) detta omdöme: "Det är alltsammans en vederhäftighet och en vilja att ge det bästa som väcker ens livliga sympati. — — — Aino Taube har rätt förstått och rätt återgivit det väsentliga hos Märta Ävik. Tacksammare är Electrical girls roll, och Birgit Rosengren gör den just med den riktiga känslan för flickans kvaliteter". Och om Barcklind skrev Aftonbladets Filmson (Sven Jan Hansson) bl. a. att hans "frodiga Karl Ludvig bär upp hela filmen med sitt strålande gemyt och sin trioliga västgötafilosofi. Han spelar med hjärta och mage".

Fjorton år senare, 1950, gjorde Svensk Filmindustri en inspelning av "Kvartetten" efter ett manus av Gustaf Molander och Gösta Stevens, där också den förre stod för regin. Annandag jul 1950 var det premiär på Röda Kvarn i Stockholm på denna den andra Kvartettenfilmen. Det var här en helt ny uppsättning skådespelare i rollerna, men kvar från 1936 års film var Dagmar Ebbesen i sin gamla roll som Skräcktantan. Dagmar Löfgren, som 1935 gjorde Electrical girl på Dramaten, återkom här som nästa generation i fru Äviks roll. En ny och bullrande gemytlig Karl Ludvig var Adolf Jahr, som då nyligen gjort succé i en rad filmer som luffartypen Janne Vängman. Han hade nu övertagit Karl Ludvigs stärksaker och fick pinas under "disse sörjelige, sörjelige avmagringskurera". Några glimtar från Vänersborg hade här också kommit med på filmrutorna — Karl Ludvig kommer stormande utför trapporna till dåvarande postkontoret i Riksbankshuset.

En kvartett redan då uppmärksammade och sedermera berömda unga svenska skådespelare var med som de båda unga paren i filmen. Sven Lindberg hade fått Cellos roll, och Jarl Kulle spelade Första fiolen, den gången med Anita Björk som sin "Fair lady" i Electrical girls roll, medan Inga Landgré var en charmerande och

---

⁶⁾ Här citerade recensioner publicerades i DN, SvD och AB den 20 oktober 1936.

varmhjärtad Märta Åvik. Fabrikör Åvik spelades av Edvin Adolphson (liksom på Stockholmsteatern), Gunnar Björnstrand gjorde en perfekt ingenjör Planertz och Victor Sjöström tolkade utomordentligt fint den gamle handlanden Borgs roll.

Om filmen skrev Carl Björkman i Dagens Nyheter⁷⁾, att det stundom blev litet väl bråkigt, när både Adolf Jahr och Edvin Adolphson "brassade på för fullt", men att det var en film med det "överflöd av muntra situationer och pittoreska gestalter som varje filmförfattare är på jakt efter — — — en film med mycket gott julhumör, bullrande som en juldans, dignande av de kulinariska läckerheterna, som hör till ett svenskt julbord". Svenska Dagbladets recensent Lill (Ellen Liliedahl) fann, att filmen var nästan kompakt idyllisk och hade "så mycken vänlighet och så mycket gott humör att bara en kverulant skulle ha lust att knorra". "Filmen har bokens idylliska tjusning", konstaterade Mikael Katz i Expressen och var glad över att de som gjort filmen "fått med det viktigaste av allt — atmosfären".

*

I sin fjärde uppenbarelse, radiospelets, debuterade "Kvartetten" söndagskvällen den 2 oktober 1938. Radiobearbetningen hade gjorts av Gösta Sjöberg, och Rune Carlsten var regissör. Sändningen gick mellan — som det på den tiden hette — 8.30 och 10. Här var det i huvudsak Dramatenskådespelarna från pjäsens urpremiär som medverkade: Barcklind, Lagerwall, Henning, Kåge, Winge, Sandborg, Winnerstrand, Bergvall, Marianne Löfgren, Renée Björling, Tyra Dörum. Nya var Hilda Borgström som Skräcktanten och Constance Byström, som gjorde den liksom i filmen nytillkomna rollen som Hanna Tornej. Det var alltså en ny bearbetning med hänsyn till det nya framställningsmediets möjligheter och visuella begränsning.

Juldagen 1943 sändes åter "Kvartetten" i radio, nu som matiné kl. 15.20—16.50. För regin stod Lars Madsén, och radiobearbetningen var alltför Gösta Sjöbergs. Karl Ludvigs roll innehades av Stig Järrel, Cello spelades av Lars Ekborg, Första fiolen av Sven-Eric Gamble, Electrical girl av Jane Friedmann och Märta Åvik

---

⁷⁾ De filmrecensioner, som här citerats, publicerades i DN, SvD och Expressen den 27 december 1950.

av Ulla Sjöblom, medan Hjördis Petterson var Skräcktantan, Julia Cæsar var Fröken Tornej och Sven Bergvall Ingenjör Planertz o. s. v.

Med Ludde Gentzel som Karl Ludvig sändes söndagen den 25 november 1945 en göteborgsföreställning av pjäsen kl. 20—21.30. Här var Tore Lindwall Cello, Första fiolen spelades av Karl-Magnus Thulstrup, Bratscha av John Ekman, Gertrud Fridh gjorde Electrical girl och Margareta Bergfeldt Märta Ävik, medan Martin Ericsson och Berta Hall hade rollerna som paret Ävik. Planertz spelades av Yngve Nordwall, Fröken Tornej av Elsa Baude, Handlanden Borg av Albin Lindahl, och Maria Schildknecht återupplivade Skräcktantan från sin filmroll 1936. Som synes återfaller flera roller på skådespelarna i den första göteborgsföreställningen på Stadsteatern 1936.

*

Som en av de första svenska ljudfilmerna spelades 1930 en version av "Fridas visor" in av Svensk Filmindustri, och filmen hade premiär på Röda Kvarn i Stockholm den 15 september detta år. Så dags var givetvis varje ny svensk ljudfilm något av en sensation, och SF inhöstade åtskilligt beröm för detta bidrag till den inhemska filmrepertoaren. Einar Nerman hade tecknat en romantiskt tilltalande affisch, och för att få upp stämningen i biografssalongen lät man — på stumfilmsvis — Röda Kvarns orkester spela en vals ur Jungfruburen av Schubert-Berte som uvertyr! I filmen däremot var som sig bör Birger Sjöbergs egen "Den första gång" signaturmelodi. För manus svarade Ragnar Hyltén-Cavallius, och Gustaf Molander hade regisserat. Titelrollen spelades av Elisabet Frisk, och den andra huvudrollen, Fridas kavaljer, spelades av Bengt Djurberg. Detta poetiska bodbiträde hade givits namnet Åke Brunander — man vill livligt hoppas, att han inte skulle räkna någon släktskap med Grönköpings hr postmästare Brunander! En viktig person var Rådman, som hade Brinkman som sitt borgerliga namn, spelad av Tore Svennberg. Han hade också begåvats med en son, dessvärre något vanartig, vid namn Hans och här gestaltad av Håkan Westergren. (Tydligt förelåg

här en — medveten eller omedveten — sammanblandning med fotografen och körledaren Brickman i Lilla Paris?) Och Åkes chef i kryddboden (!) spelades av Sigurd Wallén.

Filmen om "Fridas visor" mottogs med stor uppskattning. Stockholms Dagblad⁸⁾ hade en stort uppslagen artikel på sin första sida om evenemanget och ansåg, att man "fångat den rätta stämningen under Lilla Paris sommarhimmel". Bland recensenterna skrev signaturen Jerome (Göran Traung) i Dagens Nyheter bl. a., att SF lyckats att "inom ramen för troskyldig, blåögd, punschdoftande svensk småstadsidyll (Lilla Paris) trolla fram en liten handling, som håller åskådaren fängslad från början till slut". Lika positivt lät det i Svenska Dagbladet, där signaturen Hake (Harald Hansen) fällde omdömet: "Det kan betecknas som ett vågstycke att till filmen överflytta Birger Sjöbergs Fridas bok — Svensk Filmindustri har gjort vågstycket, och de smattrande applåderna efter ridåfallet vittnade tillfullo om att försöket hade lyckats".

*

Två år efter Dramatens succéartade iscensättning av "Kvartetten som sprängdes" — och sex år efter filmen — tog man upp "Fridas visor" på nationalscenen. Annandag jul 1936 var det urpremiär på detta lustspel i 9 tablåer efter Birger Sjöbergs Fridaböcker. För dramatiseringen svarade också här Gösta Sjöberg. Dekorationerna hade gjorts av Sven Erik Skawonius — liksom i "Kvartetten" — och regissör var också nu Rune Carlsten. Musikarrangemanget stod Erik Ehrling för.

*Fridas visor
och Oscars fyra bekymmer
eller
En vecka i Lilla Paris*

var den fullständiga titeln på lustspelet. Frida själv spelades av Anna Lindahl, och hennes poetiske kavaljer, järnhandelsbiträdet Oscar Andersson framställdes av Sture Lagerwall. Ivar Kåge gjorde Fridas far, polisen Edlund, och Frida Winnerstrand hennes mor, medan Gunnar Olsson spelade rollen som fosterbrodern Edvin. Rollen som Rådman hade lagts på Sven Bergwall; Dora Söderberg var hans dotter Astrea; järnhandlare Kohlman spelades av Georg

---

⁸⁾ Filmen recenserades i de nämnda tidningarna den 16 september 1930.

Blickingberg, fotografen Brickman av Olof Winnerstrand, hans son Hasse av Frank Sundström; den lynnige tenoren Gyllberg gjordes av Torsten Winge, musiksergeanten Floré av Olof Sandborg; Hjördis Pettersson spelade danslärarinnan fröken Glissander; Marianne Löfgren hade rollen som fröken Svea på hotellet; smeden Blomström gjordes av Josua Bengtson, Pudding av Nils Kihlberg, och i rollen som Berättaren framträdde Gabriel Alw.

Detta var egentligen en talversion, och lustspelet upptog 33 av visorna i Fridas bok och Fridas andra bok. Visorna förekom som soloinslag eller ackompanjerade scenerna, vilka var förlagda till 1890-talet.

Någon framgång av samma format som "Kvartetten" blev aldrig "Fridas visor"; pjäsen gavs 34 gånger och lades ned den 22 januari 1937 men räknades ändå till de mera populära på den kungliga scenen.

Det rådde i förväg stort intresse för Dramatenpremiären på denna nya Birger Sjöberg-pjä. Affischer med Frida och Oscar gungande i en roddbåt hängde ute över hela Stockholm, och en enorm banderoll på Dramatens vägg mot Nybroplan bidrog också till reklamen. Flera tidningar hade intervjuer med Frida - Anna Lindahl och Gösta Sjöberg, och premiärdagen hade Nya Dagligt Allehanda en stor artikel om Fridas visor av docent Jacob Kulling. Och bland premiärgästerna, när Lilla Paris med pukor och trumpet — d. v. s. mässingssextetten från "Hoppets Sköld" och kvartetten "Brödratoner" — drog in i huvudstaden, var både statsminister Per Albin Hansson och Stockholms stadsfullmäktiges ordförande Johan-Olov Johansson.

Recensenterna bollade med uttryck som "förträffliga småstadsporträtt i nittiotalskostym", "dramatiserad bokfilm" och liknande men klandrade det förhållandet, att titelrollnehavarinnan hade så minimalt att säga och sjunga — hon skulle bara *vara!*

Bo Bergman skrev i Dagens Nyheter⁹⁾ bl. a.: "Miljön framträder på scenen, sådan man känner den från förordet till första Fridaboken. — — — Vaudevilleformen har givit sig själv. Birger Sjöbergs småstadslyrik med dess originella blandning av varm känsla,

---

⁹⁾ De tidningar, som här citeras (DN, SvD och St-T), recenserade Dramatenpremiären den 27 december 1936.

ANNA LINDAHL OCH STURE LAGERWALL

som Frida och Oscar på Dramaten 1936 i en av de mera välkända scenerna,
Frida i vårstädningen.

piruetterande gyckel och vemodig självironi är anden som svävar över det hela.” —

Men Sten Selander i Svenska Dagbladet däremot var inte nådig; som rubrik över sin recension hade han satt ”Nitton roller söka en pjäs på Dramaten”! Han konstaterade: ”Där fanns nämligen allt vad man rimligtvis kan begära av en teaterföreställning så när som på en enda detalj: Själva pjäsen.” Selander påpekar att varken Fridavisorna eller miljön i Lilla Paris har något dramatiskt kynne och menar, att det var ”dilettantiska, otroligt naiva och valhänta tablåer, som Gösta Sjöberg arrangerat kring sin bror Birgers visor”. Men ändå: ”Charmen hos Birger Sjöbergs visor kom till sin rätt, särskilt då de sjöngs av Gabriel Alw i berättarens roll med intelligens och takt. — — — Hela den svenska småstadens nittiotal stod här upp från det döda i all sin stoppade, fotografibelamrade, plyschklädda prakt. — — — Men vilken kväll skulle det inte ha blivit om man bara fått Fridas visor föredragna med denna skiftande bakgrund utan ’Lustspelet’”, sammanfattade Selander.

Herbert Grevenius i Stockholms-Tidningen skrev bl. a.: ”En trettimmarsvecka i Lilla Paris, ett äventyr som lyckades över förväntan. — — — Det bästa som kan sägas om dramatiseringen är, att den lyckats fånga den svala lystern över det lilla Paris, som genom Birger Sjöberg blivit vårt”. Även Grevenius pekar på de många uppenbara dramatiska bristerna men menade, att ”det gick en och annan julängel genom salongen”. Han fann också att Birger Sjöberg talar här mera direkt till oss än i ”Kvartetten”. Som tidsbild hade pjäsen stora förtjänster. Det var ”en hel liten svensk kulturbild från folkhemmet Sveriges första trevande gryning, som här växer fram”, och den skildrade ”borgerskapets skräck för mäs-ter Palm, för den spirande nykterhetsrörelsen, frihandlare och rösträttigheter.”

Man hade uppenbarligen lagt ned stor möda på att skapa en genuin nittiotalsmiljö, och mycket beröm i pressen fick regissör och dekoratör för dessa ambitioner. Interiörerna var perfekta, från vykortspaletten på väggen hemma hos polis Edlund och den förgyllda taklampan i gjutjärn med ”prismorna kring lampans rand. . .”. T. o. m. en äkta fonograf med tratt från 1890 hade uppletats i teaterns gömmor. Exteriörerna däremot var det starkt delade meningar om. Vänersborgs kyrka hade inkomponerats på en stadsvy från — Arboga! Kvarteren kring Arbogaån hade alltså fått låna drag åt Lilla Paris.

I likhet med Dramatens framförande av ”Kvartetten” ägnades också premiären på ”Fridas visor” artiklar och kommentarer i en lång

rad dags- och veckotidningar. Omdömena om detta Lilla Paris-evenemang skiftade, och till de missräknade hörde exempelvis skalden och kåsören Erik Lindorm. I en artikel i Vecko-Journalen med rubriken " 'Va-du-vill' på Dramaten eller Fridas visor, som kom bort" menade han, att "det myckna uppbådet på scenen skymde bort Frida".

I kören av pressröster kring denna uppsättning av "Fridas visor" hördes också Länstidningen i Vänersborg, där signaturen "Scaramouche" (chefredaktören Ernst Wilck) den 25 januari 1937 i ett stockholmskåseri uttryckte sin stora förtjusning över föreställningen på Dramaten. "Publiken hade inte roligt på vänersborgarnas bekostnad, utan *med oss*", underströks det för att motsäga ett påstående, som gjorde gällande att man mer skrattat åt Lilla Paris och förlöjligt dess borgare, än man hade roligt åt själva föreställningen som sådan! "Scaramouche" yrkade också, att "Fridas visor" skulle införlivas med nationalscenens fasta repertoar. Samma tankar hade chefredaktör Wilck framfört en intervju i Svenska Dagbladet (den 24 januari 1937).

Samtidigt med Dramatens urpremiär i Stockholm var det också i Hälsingborg premiär på Gösta Sjöbergs lustspel, vilket hade iscensatts på Stadsteatern av Albert Nycop (26 december 1936). Som Frida spelade här Märta Dorff, och Oscar gjordes av Ivar Wahlgren. Martin Ericsson hade ifört sig polis Edlunds uniform, modern spelades av Sif Ruud och fosterbrodern Edvin av Willie Sjöberg, medan Robert Johnsson var Rådman, Maj Törnblad Astrea, och Brickman och dennes son Hasse gjordes av Frans O. Öberg resp. Yngve Nordwall. Gyllberg spelades av Arvid Erwall, Floré av Otto Landahl och järnhandlare Kohlman av Oscar Ljung, medan Berättarens roll innehades av Nils Svanberg.

"Idyllen har trängts tillbaka av komiken, som flödar frodig och riklig," hette det i Birger Sjöbergs förra tidning Helsingborgs-Posten (28 december 1936). Men i övrigt var recensionen mycket positiv, och man antecknade tacksamt — med hänsyftning på Birger Sjöberg —, att "den svenska scenlitteraturen på ett års tid tillförts två likartade alster av till uppkomsten och utformningen ganska ovanligt slag".

I likhet med "Kvartetten" spelade Hälsingborgs Stadsteater också "Fridas visor" i Malmö på Malmö gamla teater. "Fridas visor" gavs sammanlagt 29 gånger: till den 10 januari 1937 i Hälsingborg

och den 15—24 januari i Malmö. På båda platserna gjorde lustspelet stor lycka och var publikdragande.

Ett par framträdanden med Birger Sjöbergs Fridavisor har också gjorts i Stockholms gatukontors regi som underhållning i huvudstadens parker. 1946 stod Frida på scenen i Observatorielunden, då Helge Hagerman svarade för manus och regi och själv hade "rollen" som Fridas vän, medan Eva-Lisa Lennartson gjorde Frida. Dessutom medverkade Sigvard Wallbeck-Hallgren. "Premiären" var den 15 augusti, och samma program gavs de närmaste dagarna också på Fåfången och i Junotäppan. Det var här mest fråga om en visafn.

Men 1956 kom gatukontorets parkavdelning tillbaka med ett nytt Birger Sjöberg-program, kallat "På begäran". Det var sammanställt av skalden och Birger Sjöberg-forskaren Staffan Larsson och skådespelaren Björn Berglund med Hampe Faustman som regissör. Man hade premiär i Humlegården den 7 augusti, och programmet gavs några veckor framåt. Som berättare hade inlagts "Ungkarl Grå", en gestalt som Birger Sjöberg arbetat mycket på men aldrig låtit framträda i tryck. Erna Groth gjorde Frida, och som hennes vän uppträdde Anders Börje. Omkring dessa fanns mycket av Lilla Paris-miljön med en mängd bifigurer. Staffan Larsson hade haft ambitionen att pressa in både idyllen kring Frida och dess motsats i Kriser och kransar-dikterna i samma stycke, vilket emellertid inte blev så helt lyckat, enligt en ganska samstämmig presskritik.

I sitt vårprogram 1958 hade Kungl. Operan med "Fridas visor" på spellistan, och den 7 mars 1958 var det premiär på Blancheteatern i Stockholm, Operans tillfälliga s. k. kammarscen. Nu hade Gösta Sjöberg arbetat om sin talversion från Dramatenföreställningen 1936 till en mera sångbetonad upplaga, och den sattes upp i Bengt Lagerkvists regi. För dekor och kostymer svarade Eric Söderberg, och musikalisk arrangör var Folke Nilsson, som också dirigerade musikanterna; "fem goda stråkar och ett piano" efter förebild från utvårdshuset i Lilla Paris, där handlingen utspelades. Rollistan upptog en rad av Operans mera kända unga

artister med paret Busk Margit Jonsson och Ingvar Wixell som Frida och Oscar. Med på scenen var även en genuin son av Lilla Paris, den unge vänersborgsfödde opera eleven Bo Lundborg, som anförtrotts rollen som Fridas fosterbror Edvin. Fridas far spelades av Georg Svedenbrant och modern av Anne-Marie Lagerborg. Den

FRIDA OCH OSCAR I OPERANS FÖRESTÄLLNING 1958;

Busk Margit Jonsson och Ingvar Wixell på båtutfärd.

koleriske rådmannens roll gjordes av Sven Nilsson med Birgit Nordin som dottern Astrea. Sångledaren och fotografen Brickman gestaltades av Simon Edvardsen, och Olle Sivall var hans bråkige herr son. Den tacksamma rollen som den egenkäre bokhållaren och tenoren Gyllberg gjordes med bravur av Sven Erik Vikström, och Teddy Rhodin var en lagom spattig sergeant Floré. Jan Sparring spelade smeden Blomström, Sven-Eric Jacobsson snickare Malm-lund; Tommy Johnson var Pudding; fröken Svea på Hotellet spelades av Katarina Ericson och danslärarinnan Glissander av Gudrun Henricson, järnhandlare Kohlman av Arne Tyrén och boddrängen

Lindgren av Arne Wirén, medan Anders Näslund hade Berättarens sammanbindande roll.

Det skrevs många berömmande ord om Birger Sjöbergs viskonst i Stockholms-tidningarna dagen efter premiären, även om man kanske litet till mans bland recensenterna ansåg att det av skaldens broder

EDVIN, FRIDAS FOSTERBROR,

som spelades av vänersborgaren Bo Lundborg i "Fridas visor" 1958, föredrar "På Richelieus tid" för den lyssnande Frida, Busk Margit Jonsson.

hade virkats litet väl valhänt på handlingens tråd. Busk Margit Jonsson var den nättaste och vänast tänkbara Frida, och det beklagades bara — alldeles som efter premiären på den andra kungliga scenen, Dramaten 1936 — att rollen hade så små sångliga uppgifter.

Gösta Sjöbergs dramatisering hade "bevarat allt det väsentliga av visornas stämningar, och en acceptabel handling har det blivit",

ansåg Folke Hähnel i Dagens Nyheter.¹⁰⁾ "Kvartettövningen på stadshotellet var väl kvällens höjdpunkt, framför allt tack vare Sven Erik Vikström, som i Gyllbergs gestalt levererade ett nytt obetaltbart prov på sin satiriska människouppfattning. Att en tenor kan se så mörkt på tenorer! Stor naturlighet och chosofrihet visade den unge Bo Lundborg som Fridas länge räkel till fosterbror." Ingvar Wixell fick genomgående beröm för sin utsökta och förtjänstfullt enkla tolkning av Fridavisorna. Kajsa Rootzén i Svenska Dagbladet ansåg, att kvällens utbyte blev just att lyssna till hans Oscar. "— — — han sjunger verkligen visor rakt igenom, förvisso inte konstlöst utan medvetet artistiskt, men ändå lika rättfram som ömsint...". Och hans moatjé — som i verkliga livet är hans hustru — fick följande rosor av Martin Strömberg i Stockholms-Tidningen: "Hon bar upp sina snålt tillmätta sångpartier så älskligt och ödmjukt som man möter henne i Sjöbergs dikter". "Det skall mycket till för att en publik i detta land skall sitta kallsinnig inför Birger Sjöbergs visor", menade Alf Thoor i Morgon-Bladet: "— — — Fridas visor representerar en ganska omistlig svensk vistradition och lär oss därtill åtskilligt om oss själva". Litet för mycket Grönköping har det emellertid kommit in i bilden genom den här versionen, ansåg Thoor, som slutade med följande utmaning: "Och så återstår bara att hoppas, att denna goda idé därmed inte begraves. Ett riktigt sångspel kring Fridas visor är något att se fram mot och önska. Visst måste det väl finnas en skrivare i detta land med humor och fantasi, som vill göra något för Lilla Paris i vårt hjärta".

"Fridas visor" gick 30 gånger på Operans kammarscen och lades ned den 7 april 1958, tyvärr utan att ha blivit den framgång som väl operaledningen hoppats. Men Fridaskaldens visor visade sig vara en nyckel som alltfört förmådde öppna hjärtana på många tacksamma åhörare, en nyckel som nog aldrig kommer att rosta.

*

"Kvartetten som sprängdes" och "Fridas visor" har kommit att bli representanter för det genuint svenska. I dessa pjäser har vardagen fått prägel av fest; det är väl också därför som dessa vänliga och trivsamma produkter av en genial diktares hand så ofta dragits fram i rampljuset, just när det varit helg.

(Birger Sjöberg har också gjort ett kort mellanspel som revy författare, som han dock själv djupt grämde sig över och väl delvis

---

¹⁰⁾ Här citerade recensioner var införda i resp. tidningar den 8 mars 1958.

blev upprinnelsen till "Blamageguden" i "Kvartetten". Det var då han 1918 skrev kupletter för Karin Svanström-revyn i Hälsingborg. Detta var visserligen Birger Sjöbergs första framträdande som visdiktare — fyra år före "Fridas bok" — men det skedde anonymt, även om anonymiteten nästan omgående blev avslöjad, och betraktades väl av Birger Sjöberg inte som något annat än ett experiment. Därför finns det endast anledning att här helt kort antyda denna diktarverksamhet, som ju inte faller inom ramen för denna uppsats, även om kupletterna direkt var avsedda för scenen.)

Det var alltså "Fridas visor" och "Kvartetten som sprängdes" som gjorde Birger Sjöberg berömd och uppskattad. Den samvetskris han råkade in i, när han erfor att dessa, i hans tycke i grunden falska verk skänkt honom ryktbarhet, gjorde att han tog avstånd från dem. Hans husföreståndarinna Anna Rosdahl har berättat, att hon inte fick nämna de båda första böckerna vid deras namn; "Nummer 1" och "Nummer 2" skulle hon säga. Själv kallade Birger Sjöberg "Fridas bok" för "Ungdomslädet" och "Kvartetten" för "Buken frodas" för att därmed i självstraffarnit markera sitt förakt.

Den 28 november 1922 förelåg "Fridas bok" i bokhandeln. Den hade tryckts i en första upplaga på 2.250 exemplar, vilket får betraktas som ovanligt mycket för en diktbok. En ny upplaga trycktes redan i december, och under 1923 trycktes ytterligare sex upplagor. Sammanlagt har "Fridas bok" utkommit i 31 upplagor med tillsammans 58.850 exemplar. 1924 utkom en praktupplaga, illustrerad av Eigil Schwab, och den sista upplagan av "Fridas bok" trycktes så sent som 1953. Härtill kommer att boken också ingår i en samlingsvolym med Birger Sjöbergs dikter i serien "Vår tids lyrik" med 4 upplagor och 15.200 exemplar.

"Kvartetten som sprängdes" förelåg — likaså enligt uppgift från Bonniers — i bokhandeln den 28 november 1924 i en första upplaga på 2.300 exemplar. Också där rasade upplagorna iväg, och innan årets slut hade 17 upplagor med 18.500 exemplar tryckts. Senare har ytterligare 10 upplagor om 39.200 exemplar utkommit, tillsammans alltså 27 upplagor med 57.700 exemplar.

Första upplagorna av dessa böcker betingar nu höga priser; på Stockholms bokauktionskammare inropades hösten 1958 ett exem-

plar av "Fridas bok" i originalupplaga för 76 kronor. Bokhandelspriset 1922 var kr. 6:50.

Diktsamlingen "Kriser och kransar" utkom den 3 december 1926 i en upplaga om 5.250 exemplar, en ganska fantastisk första upplaga för en diktsamling, inte bara på den tiden. Ytterligare en upplaga

ANNA ROSDAHL,

Birger Sjöbergs förra husföreståndarinna, med porträttet med dedikation från "redaktörn", som hon titulerade sin husbonde under 17 år i Hälsingborg.

i serien "Skrifter" utgavs 1929 med 3.000 exemplar. Dessutom ingår "Kriser och kransar" i den samlade Sjöbergsvolymen i "Vår tids lyrik".

"Fridas andra bok" utkom den 21 november 1929, alltså efter skaldens död. Den trycktes först i 6.000 exemplar och i en ny

upplaga samma år ytterligare 2.000 exemplar, och samlingen finns givetvis även med i "Vår tids lyrik".

Ännu en samling efterlämnade dikter "Minnen från jorden" utgavs den 27 november 1940 i en upplaga om 3.000 exemplar och är även med i den nämnda samlingsvolymen.

Samtliga dessa böcker har kommit på Bonniers förlag.

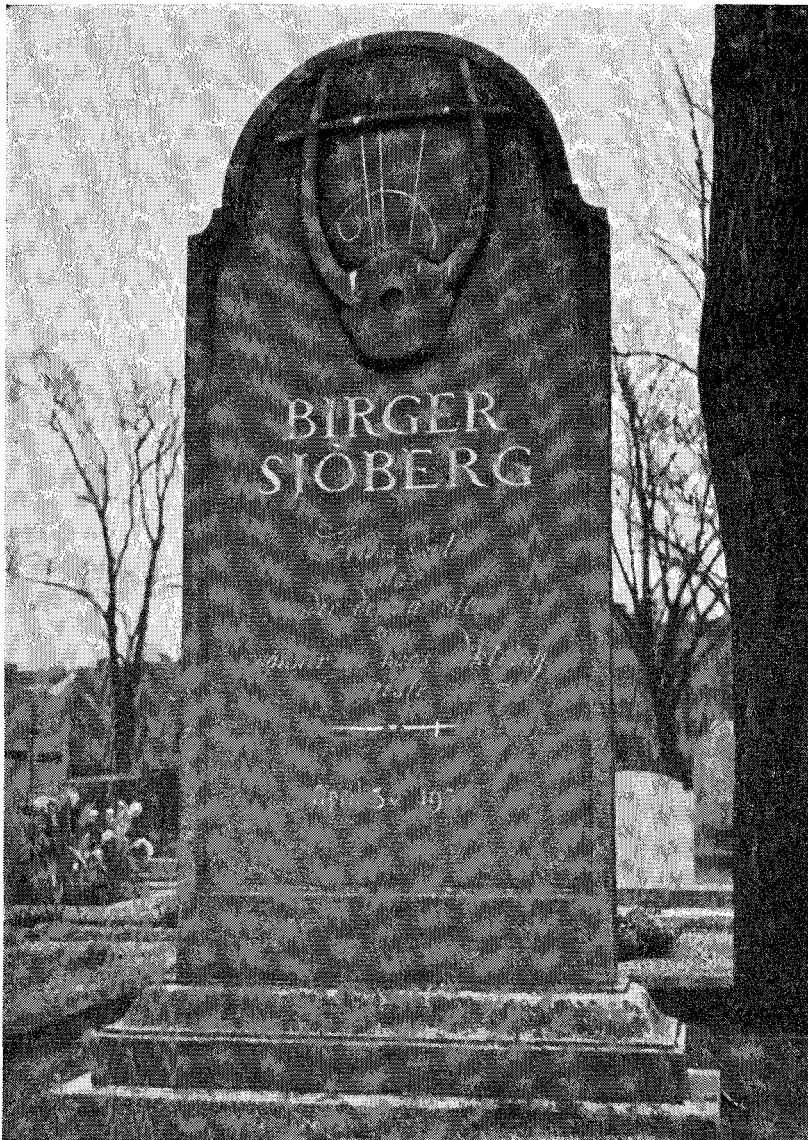
1955 gav Folket i Bilds lyrikklubb ut en Birger Sjöbergsvolym, "Syntaxupproret". Den var redigerad av Staffan Larsson och trycktes i 8.000 ex. Och redan nästa år, 1956, kom på samma förlag "Fridas tredje bok", ännu ett urval av Birger Sjöbergs efterlämnade dikter. Den boken trycktes i 10.000 exemplar.

*

Ännu har med all säkerhet inte denne märklige diktare talat till oss för sista gången. Glömd är han långt ifrån, fastän 30 år gått sedan han lade sin skaldepenna ifrån sig. Mycket tyder på en renässans för Birger Sjöbergs verk, och hans minne lever starkare nu än säkerligen på många år. Ständigt är Birger Sjöberg lika tidlöst aktuell, kanske främst genom "Kriser och kransar", som var så chockerande, då den utgavs för 33 år sedan. Hans husföreståndarinna Anna Rosdahl har berättat, att då Birger Sjöberg sände sitt manuskript till förlaget 1926, yttrade han: "Den här boken kommer ingen att förstå nu, men Anna får vara med om att den ska bli berömd om 25 år!". Denna diktsamling, vars förebud den lyhörde kan förnimma både i "Fridas bok" och i "Kvartetten som sprängdes", har också kommit att få ett överskådligt inflytande på svenska lyriker ända fram till de yngsta i dagens unga diktargeneration.

I år har vi alltså kunnat fira 30-årsminnet av Birger Sjöbergs död. Nästa år är det dags att celebrera 75-årsminnet av hans födelse, den 6 december 1885. Kring de flesta av våra verkligt stora diktare har skapats litterära sällskap med uppgift att främja intresset för respektive författares gärning, att ge ut ännu opublicerade verk och att i skrifter och på annat sätt knyta an till forskningen kring diktarens person och verk. Birger Sjöberg — en av Vänersborgs namnkunnigaste söner — räknas till våra verkligt stora skalder. Vore det inte en uppgift värdig Vänersborgs Söners Gille

BIRGER SJÖBERGS GRAVVÄRD.

Vänner av Birger Sjöbergs diktning reste minnesstenen på graven på Donationskyrkogården i Hälsingborg. Tyvärr är den numera mycket illa medfaren; både texten och lyran, komponerad av Eigil Schwab, håller på att vittra sönder.

att till denne vänersborgssons 75-årsdag inspirera och verka för att hugfästa hans minne med stiftandet av ett Birger Sjöbergs-sällskap?!

Vidare befinner sig minnesvården på Birger Sjöbergs grav på Donationskyrkogården i Hälsingborg i ett bedrövligt skick. Denna minnessten i röd ölandskalksten har dåligt stått mot väder och vind, sedan den 1931 högtidligen avtäcktes på tvåårsdagen av skaldens död. Något bör kunna göras för att ett mera bestående minnesmärke kan resas på Fridaskaldens grav, och även i det fallet bör denna sak ligga vänersborgssönerna varmt om hjärtat. Det kan f. ö. också nämnas, att ett konstverk med Birger Sjöbergs porträtt i brons nu skall uppsättas på en central plats i Hälsingborg för att hugfästa hans minne där.

Birger Sjöbergs anspråk på eftervärldens omtanke om honom var ringa och ödmjukt. I slutstrofen till "Bleka Dödens minut" har han försynt låtit en stilla önskan klinga fram, som kan tolkas symboliskt eller konkret:

*Ja... Men har du en ros,
kan du lägga den hos
mig på kullen, när dock du går
vägen strax där förbi
under fåglarnas skri,
medan sommarn, den glada, rår.
Kan min ande med dimfingrar då
vänligt vinka — nog görer den så!
Som en fjäril, som vind
vill jag röra din kind
ibland kors och bland snäckor små.*

STURE JOHANSON.

Gamla protokoll berätta.

(Kåseri vid Stadsfullmäktiges julsupé den 30 december 1957.)

Så här års, när återigen ett arbetsår snart nått sitt slut, är det nog helt naturligt och ganska vanligt att man gör en återblick på det år som gått, kanske i stilla eftertanke jämförande med tidigare förhållanden i ena eller andra avseendet under närmast förflutna år. Men varför inte för en gångs skull göra den återblicken än vidare och gå än längre tillbaka i tiden?

Låt mig — mina damer och herrar — med hjälp av axplock ur gamla stadsfullmäktige- och drätselkammareprotokoll för en stund ta Er med till 1860-, —70-talets Vänersborg och dess — efter dåtida förhållanden — mångskiftande kommunala verksamhet. I de gamla protokollen möter man ofta ärenden, både kulturhistoriskt intressanta och roande, och de stundom sirligt välformulerade paragraferna berätta på ett utsökt sätt om livet i vår kära stad — i fest som vardag, i helg som söcken.

Fest, var det, ja! Det kunde givas många anledningar till det. Redan i stadsfullmäktiges tredje protokoll, det för den 20 januari 1863 (stadsfullmäktigeinstitutionen tillkom ju detta år, och man hade inte mindre än fyra sammanträden första månaden), kan man i § 2 läsa, hur fullmäktige på borgmästare A. W. Russbergs framställning enhälligt lämnade sitt bifall till vissa arrangemang på stadskassans bekostnad för firandet av Hans Maj:ts Konungens höga namnsdag, Carl-dagen den 28 januari, såsom "uttryck af kommunens kärlek och tillgifvenhet för en älskad Konung."

Enligt beslutet borde arrangemangen bestå av:

1. Utspisning, på Stadskassans bekostnad, åt stadens mest behövande fattige.
2. Illumination, på Stadskassans bekostnad, av allmänna platser, varjämte Rådhuset borde ekläreras och förses med en passande transparent, ävensom en dylik borde anbringas vid stora torget.

I sammanhang med detta beslut ville fullmäktige även önskningsvis framställa, att enskilde, vid de större gatorna boende

stadsinnevånarna, ville eklärera sina hus under tvenne timmar på aftonen, från kl. 5—7.

3. Anställandet av en bal i Nya Sällskapets lokal, ”hvarvid kostnaden utöfver inkomsterna, i händelse någon brist komme att uppstå, borde af Stadskassan likaledes godtgöras.”

Ja, så valde man naturligtvis en kommitté för festligheterna, men några dagar därefter — den 27 januari — kallades stadsfullmäktige till *extra* sammanträde, där ordföranden, den allmänt värderade bokhandlanden F. A. Zettergren, tillkännagav anledningen till *extra* sammanträdet vara den, att hos deputerade för festligheterna från flera håll gjorts framställning om inställande av den därvid beslutade allmänna och önskningsvis framställda enskilda illuminationen av skäl, dels att Hans Maj:st Konungen i huvudstaden undanbett sig den där tillämnade illuminationen, dels att den ihållande, stormiga väderleken möjligen skulle kunna göra ett sådant arrangemang av eldfarlig beskaffenhet. På grund härav inhiberades illuminationen, och i stället beslöto fullmäktige att anslå pengar för utdelning bland *pauvres honteux*.

I drätselkammarens protokoll för den 19 påföljande februari kan man så konstatera, att hela kalaset kostade stadskassan 248 rdr. rmt. 9 öre, och det får väl anses ganska blygsamt, även med hänsyn till dåtida penningvärde.

Året därpå — 1864 — högtidlighöll man den 4 november 50-årsdagen av unionen Sverige—Norge med *Te Deum* i kyrkan samt festligheter för stadsinnevånarna, och påföljande år gavs det ny anledning till fest. I stadsfullmäktiges protokoll för den 8 december 1865 läser man, hurusom från stadens riksdagsman, rådmann A. J. Landström, samma dag ingått telegram, att Kungl. Maj:ts förslag till nationalrepresentationens ombildning (2-kammarsystemets införande) hade antagits av de fyra riksständerna, ”och sedan samtliga Fullmäktige från sina platser uppstigit, utbragtes af ordföranden ett *Leve Konungen!*, hvilket af Fullmäktige upprepades och beledsagades med jublande och fyrfalldigt hurra!”

Stadsfullmäktige beslutade vidare att högtidliggöra ständernas riksviktiga beslut genom att på stadskassans bekostnad anordna utspisning åt stadens fattiga, anbringa marschaller å stadens gator och allmänna platser närmast torgen och att praktfullt illuminera staden tillhöriga offentliga byggnader samt ”att en större, allmän

kollation skall arrangeras å Societetslokalen härstädes, deruti stadens samtliga och *manlige* medlemmar skulle inbjudas deltaga." Stadens *damer* fick kanske inte vara med — det förmåler inte historien!

Tro nu inte bara att myndigheternas beslut och protokoll enbart rörde sig om festliga arrangemang. Nej, 1860-talets kommunala liv och verksamhet här i staden präglades av en stark aktivitet på en mångfald områden, och stadsfullmäktige och drätselkammare hade under sina både långa och många sammanträden en mängd s. k. stora ärenden att ta ställning till och besluta i. Det var t. ex. vid denna tid som det byggdes både nytt stadshus och ny läroverksbyggnad, två — som man förstår — jätteprojekt för sin tid. Om stadshusbygget, som även uppmärksammades ute i landet, skrev t. ex. Göteborgs-Posten bl. a. följande den 17 mars 1867:

"Det tillämnade stadshuset i Wenersborg.

— — — — —
Det utmärker sig för en sinnrik indelning och hushållning med varje tum av det disponibla utrymmet, en större restaurationslokal om 12 rum, hotell för resande med 25 rum, rådhusvåning åt Kungsgatan med stort utrymme för alla avdelningarna av stadens administration och förvaltning, societetsvåning med en smakfull balsalong, användbar jämväl till konsertsal m. m., samt en teater som måste bliva en prydnad för staden, med platser ända upp till 5- à 600 personer; därjämte synes kostnadsförslaget fullständigt, till och med högt räknat, och upptager en summa av 175.000 rdr."

Så långt Göteborgs-Posten. Allt som allt beräknades de totala kostnaderna enligt byggnadskommittéens förslag till 201.150 rdr. rmt., men däri inbegripes då också kostnader för stallbyggnad, dekorationer och maskineri till teatern, räntor under byggnadstiden m. m. De årliga driftkostnaderna (räntor mest) beräknades uppgå till 12.460 rdr., och häremot skulle bl. a. svara hyresinkomster: av hotell- och restaurationslokalerna beräknade till 6.000 rdr., av societetsvåning med teater och balsalong, som beräknades ge 3.000 rdr., för att nämna de största posterna.

Teater nämnde jag. Man tycks från början ha varit mån om att få en ändamålsenlig och trevlig teater med allt vad därtill hörer av maskineri, dekorationer och inredning, även om man ibland

inte var överens med en gång, hur allt borde vara. Så t. ex. hade från början beslutats, att teaterns bänkar skulle vara klädda med någon stoppning, men den 25 januari 1869 ändrade drätselkammaren sig (dom tyckte stoppningen skulle komma att bli ovaraktig och svår att underhålla) och beslöt i stället, att bänkarna "skulle i sitsen på lämpligt sätt urhålkas samt målas med hvit oljefärg och fernissas." Vad dom nu kunde mena med "på lämpligt sätt urhålkas"?

F. ö. ansågs nog hela hotell-etablissemangtip-top, utrustat som det var med sådana finesser som "ringverk" samt "språkrör" mellan 2:a och 3:e våningarna och köket för att snabbt kunna nå personalen.

På tal om personalen så vill jag inte undanhålla en minst sagt egendomlig motion vid stadsfullmäktiges sammanträde den 11 januari 1869 av kyrkoherden R. Warholm, som beträffande hotellrörelsen bl. a. skriver:

"En ingalunda oviktig del af dessa anordningar är inom afdelningen för restauration och rum för resande huru det blir ställt med betjeningen. En hvar känner hvilka grundade anledningar till missnöje som vanligen förefinnas med wärdshus der någon betydligare rörelse drifves och med qvinnlig betjening. Jag får derföre vördsamt föreslå att Stadsfullmäktige besluta att uppässningen inom afdelningarna för restauration och rum för resande i Wenersborgs Stadshus skall bestridas med manlig betjening, utom hvad som erfordras för renhållning, städning samt der qvinnlig betjening påkallas af qvinnlig resande."

Motionen blev i befintligt skick utan yttrande överlämnad till drätselkammaren.

Att frågan om hotellrörelsens utarrendering ansågs viktig förstår man av drätselkammarens protokoll den 29 oktober 1868, då kammaren beslöt, att kungörelsen angående auktionen å gästgiveri- och stadskällarrörelsen skulle införas flera gånger, förutom i stadens båda tidningar, även i Aftonbladet, Dagens Nyheter, Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning och Malmö Snällpost samt i en huvudtidning i Köpenhamn och Hamburg. Men så var det också ett fint hus, som rörelsen var inrymd i. Den förste källarmästaren hette Lars Wellander, tillträdde 1 oktober 1869 och fick betala 6.000 rdr. om året i hyra med förbehåll, att han åtog sig "hålla

en särskild skicklig person, som handhafver varmapparaten och ångpannan.”

Nå, det blev rätt mycket trassel både med den fina varmapparaten och med källarmästaren (den förstnämnda tycks ha stannat ideligen, och den senare stannade bara ett år!). Redan andra månaden, i november 1869, varnades han av drätselkammaren, för att han — enligt vad en anmälan från det kommunala utskänkingsbolaget givit vid handen — mot kontraktets bestämmelser hade öppnat krogrörelse på rum nr 23 i hotellet och där utskänkte supar (större än 2 kubiktum!) och en ostsmörgås till ett pris av 6 öre eller samma pris som bolaget tog för en 2-kubiktums-sup *utan* smörgås!

På tal om brännvin så klagade man ofta — och det med fog, tycks det — över det dåliga nykterhetstillståndet i samhället. Men det hindrar inte, att man gång efter annan i protokollen läser, hur myndigheterna *själva* utanordnat medel till brännvin som någon slags uppmuntran eller avlöningstillskott. Det var brännvin till släckningsmanskap vid eldsvådor och till nattväktare under kolerafarsoter, och det gick så småningom så långt, att stadens revisorer påtalade förhållandet. I revisionsberättelsen för år 1870, dagtecknad den 18 mars 1872, anmärker revisorerna under punkt 12: ”Extra utgifterna vid Eldsvådan i maj förefalla revisorerna väl dryga, så till exempel utdelades vid sprutan N:o 4 icke mindre än 15 kannor brännvin.” (15 kannor utgör väl i det närmaste 40 liter!).

Och detta skedde alltså bara några år efter det stadsfullmäktige den 21 februari 1866 avslagit fattigvårdsstyrelsens förslag om inrättande av ett arbetshus — en korrektionsanstalt —, vars ändamål skulle vara att till lämpligt arbete förmå sådana av stadens obemedlade innevånare, vilka åtnjöto fattigunderstöd av stadskassan men som — bl. a. just på grund av alkoholmissbruk — visade liknöjdhet eller tredska att efter bästa förmåga själva bidra till sitt uppehälle. Tiden medger tyvärr inte att här närmare redogöra för de utförliga och utomordentligt intressanta bilagor, som åtföljde detta ärende i form av statförslag, beklädnadsstater för både manligt och kvinnligt klientel, spisordning m. m., men de lämna en — jämfört med nuvarande förhållanden — säregen och nästan skrämmande bild av den tidens socialvård. — Stadens årliga kostnader

för ett sådant arbetshus skulle belöpa sig på högst bortåt 7.000 rdr., men det tyckte stadsfullmäktige var för dyrbart, så förslaget fick förfalla.

Ja, det var ont om pengar även på den tiden ibland. I september 1869 beslöt drätselkammaren att för bestridande av förestående utbetalningar, till vilka tillgångar i Stads-kassan saknades, i härvarande Enskilda Bank under gemensam ansvarighet upptaga en växel å 10.000 rdr.

Än värre måste det naturligtvis ha varit för den enskilde. En avlöning på 800 å 1.000 rdr. om året var riktigt storslagen, och få kom upp till den. En städerska i början av 1860-talet hade för det hon städade, eldade och skurade i förvaltningslokalerna mellan 25 och 50 rdr. *om året*, och övriga arvoden voro i klass härmed. Sadelmakaren C. Nyström, som skötte omladdningen och tillsynen av de två signalkanonerna i plantaget, uppbar i arvode härför 20 rdr. om året, och trumslagaren med det klingande namnet Kling, som under den mörka årstiden (mellan 1 oktober och 1 april) varje morgon kl. 5 och varje afton kl. 9 ombesörjde trumningen å stadens gator, åtnjöt för denna säregna men bland stadens befolkning av allt att döma populära sysselsättning hela 7 rdr. 50 öre i månaden (d. v. s. 25 öre om dagen). Riktigt bra betalt — men så var det ju också ett slags säsongarbete! — Den där trumningen upphörde förresten 1872, då den ansågs onödig och åsamkade staden en utgift på omkring 50 rdr. om året.

Det är kanske således inte att förvåna sig över, om de anställda någon gång knorrade över betalningen, och år 1873, i december, hittar man i drätselkammarens protokoll något som påminner om en lönekonflikt. Det var stadens åtta gatuväktare, som dessutom hade åtagit sig renhållningen av torg och allmänna platser mot en ersättning för alla åtta av 268 rdr. om året. De krävde nu löneförhöjning med 50 %; i annat fall ville de uppsäga sitt kontrakt. Drätselkammaren bjöd nytt kontrakt med 40 rdr. om året till var och en, 320 rdr. inalles alltså, men på nytt sammanträde sade sig gatuväktarna icke vilja antaga den av kammaren erbjudna förhöjningen utan fordrade 45 rdr. vardera. (Hela skillnaden mellan parternas bud rörde sig således om 40 rdr. om året!) Sedan drätselkammaren förklarar sig ämna ordna renhållningen på annat

sätt, beslöto dock gatuväktarna vid sin nästa inställelse att återgå till arbetet på kammarens villkor, och så var den konflikten ur världen.

Men var det å ena sidan låga löner, så var det också å andra sidan helt andra priser den tiden. Jämför t. ex. nuvarande utredningskostnader vid något större nybyggnadsprojekt med det arvode, som arkitekten P. U. Stenhammar i Stockholm år 1867 betingade sig för uppgörande av huvudritningar och kostnadsförslag till nytt läroverk, omändring av gamla läroverket samt ny gymnastikbyggnad. För hela detta byggnadsprogram, som gick löst på c:a 140.000 rdr., skulle han ha 730 rdr., och då ingick även resekostnaderna. För samtliga detaljritningar och tillsyn över byggnadsföretaget begärde han 2.600 rdr. Och hyror! När stadshotellet här skulle öppna sin verksamhet år 1869, föreslog drätselkammaren följande hyror i gästgivaregården, som då skulle uthyras till bostadslägenheter: för 7 rum och kök i undre våningen i stora byggnaden 500 rdr. pr år och för andra våningen i samma fastighet, centralt belägen, 8 rum och kök — 400 rdr. pr år!

Ja, detta var lite plock ur diverse handlingar, sammanställt utan alla anspråk på fullständighet eller disposition — kanske lite väl mycket om en del och ingenting om det mesta. Tag emot det för vad det är menat att vara: lite småprat i största allmänhet om vad de gamla protokollen berätta.

Jag skall sluta med en liten historia:

Hamnuppbördsmanen i Vänersborg i mitten på 1860-talet — vi kan kalla honom ”J. H.” — hade gjort sig skyldig till flerfaldiga försummelse och förseelser i tjänsten och vid flera tillfällen fått mottaga drätselkammarens varningar härför. Nu var det så igen, och i drätselkammarens protokoll för den 6 april 1865 återgives följande, onekligen något förbluffande situationsbild:

Genom budskickning anmodad att sig härstädes infinna för att meddela åtskillige erforderlige upplysningar angående hamnräkenskaperna för nästl. år, lät hamnuppbördsmanen J. H. med budet, stadsvaktmästaren G. Dahlbäck, lemna det öfverraskande svar, att han vore förhindrad att nu, klockan omkring half sex e. m., inställa sig, emedan han hade för afsikt att på aftonen bevista en sammankomst i Sälskapet Par Bricol!

Det kan tilläggas, att H. blev entledigad från sin befattning och
inlämnade några dagar senare egen ansökan därom.

ALLAN HEDÉN.

En gammal hemindustri i Vänersborg.

När den som skriver dessa rader växte upp eller så där för omkring 60 år sedan, fanns tre tunnbindare i staden, som då inte hade så stort invånareantal. En av dessa hette Johannes Nordberg och föddes i Uddevalla år 1829. Efter sina gesällår slog han sig ned i Vänersborg och sysslade med tunnbinderi. Det blev svårt för de tre tunnbindarna att i längden klara sig, delvis beroende på att laggekål började tillverkas lite varstans, vilket förorsakade konkurrens. Knappt om slantar var det också, och vem som helst hade inte råd att köpa laggekål, som för det mesta tillverkades av ekträ. Nordberg, som hade tre pojkar och två flickor, hade ju en ganska stor familj att försörja. Det gällde att skaffa sig andra möjligheter för att kunna existera.

Nu fogade sig händelserna så, att fabrikör A. F. Carlsson började få allt bättre fart på sin skotillverkning. Det blev en del avfallsleder över, som eldades upp, då ingen annan användning fanns för det. Detta observerade Nordberg, och detta blev orsaken till att han funderade ut, att detta avfall kunde användas på bättre sätt. Härmed var idén given till uppfinningen av de lädermattor, som förr användes utanför dörrar, på postkontor och butiker m. m. på spridda ställen i vårt land. Avfallsledret stansades ut på skofabriken i tre olika mönster, och tråden, varpå bitarna skulle trädas, var galvaniserad. En särskild maskin hade Nordberg konstruerat för krökning av trådarna. Sedan tillverkades ett s. k. mattbord. I detta sattes de krökta trådarna, och en stång höll fast trådarna på mitten.

Det skulle taga allt för lång tid att redogöra för alla detaljer i arbetet, varför kan nämnas att Nordbergs hustru, Anna Maria, satt på ena sidan av mattbordet och hade de olika ladersorterna i tre fack. Varje hög med bitar måste vara lika, varken lägre eller högre, och mättes efter en mall på 1 tum. Sedan bitarna blivit

uppmätta, sträcktes dessa över till barnen, som satt på andra sidan mattbordet och i sin tur trädde bitarna på trådarna. Ingen fick vara fumlig; då hade man inte kommit långt med mattor, som kunde vara 5 meter långa och 1,5 höga. Allt var handarbete, där tusentals och återigen tusentals bitar måste sammanfogas.

Arbetslokalen fick man ha i köket, och utrymmet, det som blev över, fick användas både till sov- och matplats. Någon 8 timmars arbetsdag var aldrig att tänka på; det gällde att hålla ut, och lö-

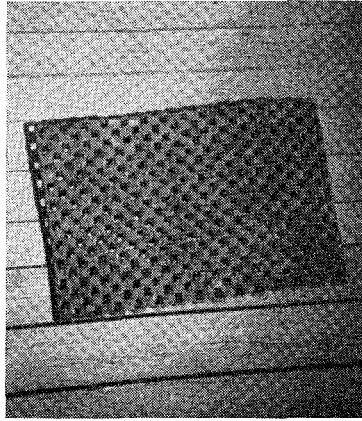
ANNA MARIA NORDBERG.

nen för arbetet var liten. Många gånger satt jag, mina syskon och mor, som aldrig tröttnade på att berätta ur sitt liv, rikt på arbete, strävan och upplevelser, bland annat från sina tjänsteår hos landshövdingen greve Sparre på Restad. Hon försökte på alla sätt att genom sin goda berättarförmåga och sitt minne berätta om fäderna, hur de kämpade sig fram i svåra tider, som för många av nutidsmänniskorna är helt okända. Tröttheten tog ibland överhanden, och vi somnade med våra läderbitar i händerna. Då väckte oss mor och sade: "Nu får I sätta 'blonkepinnar' i ögonen." 'Blonkepinnarna' bestod av en tändsticka, som bräcktes på mitten. Den bräcka, som uppstod, trycktes mot ögonlocket, stickan böjdes

tillbaka, så att den blev hängande, och var gång man gjorde ett blinkande, nöp stickan till, så att man vaknade.

Varje lördag, då ett antal mattor var färdiga, fick dom antingen bäras eller köras på en dragkärra, som kostade 25 öre att få låna, till skofabriken.

Denna hemindustri höll på i ett 10-tal år. Maskinen, varmed trådarna kröktes, överlämnades till skofabriken, som själv fortsatte tillverkningen en tid. Än i dag kan man få se dessa mattor,

Prov på hur den gamla mattkonsten såg ut. Mattan är avsedd att ligga utanför köksdörrar eller trappor. Mattan på bilderna är en av de första som tillverkades, och det är inte alldeles omöjligt, att den som skriver dessa rader varit med och satt ihop den. Det är en otrolig slitstyrka i en dylik matta; trots att den är 60 år, håller den lika länge till.

som ännu är i bruk, sedan den första tillverkningen skedde här i staden. Efterapningar har gjorts på andra platser, och det berättas om att det bl. a. varit fångarbete. Även i Småland har matttillverkning förekommit. Numera tillverkas mattor av bildäck o. s. v. Allt är emellertid efterapningar efter den gamla hemindustrin, som en gång i världen var den första i vårt land. När dessa mattor tillverkades, sades "att de blir outslitliga", och i detta torde ligga en stor sanning; 50 år för en golvmatta är en lång tid.

JULIUS V. NORDBERG.

Gillebroder!

När Du får årsskriften i Din hand, tänker Du då på att den är en länk mellan Dig och Gillet och Din kära stad?

Vad vet Du om Vänersborg? Kan Du visa en främling omkring här och peka ut och beskriva dess sevärdheter? Kan Du Din stads historia, som inom parentes är mer fängslande, än man kan ana? Om inte, lär Dig allt detta och verka för att denna stad, som Du förvisso anser underbarast bland alla städer i Svea rike, blir känd och uppskattad av främlingen! Visa honom och lär honom njuta av vår stads charm och skönhet!

Och Du Gillebroder i förskingringen! Propagera för Vänersborg! Tala om för Din omgivning, vad vår stad har att bjuda av sevärdhet och naturskönhet! Berätta om Skräcklan och allt det andra! Gör Vänersborg till ett populärt rese-mål!

Allt detta är Du skyldig Din gamla hemstad!

VÄNERSBORGS TURISTFRÄMJANDE.

Gamla hus i Nordstaden.

Lyckligvis har det funnits människor, som genom fotografering och teckningar av äldre byggnader samt annat, som har med en gången tid att göra, sökt bevara resterna av ett kulturskede, som aldrig mera kommer att återuppstå. Många av Nordstadens gamla hus, låga och oansenliga, har tjänat ut och gått mot förintelse. För den, som sett de gamla kåkarna, kände människorna, som bodde där, träffade dem dagligen, utbytte hälsningar och tankar i en tid, då fattigdomen var förhärskande, men som hade en annan rikedom i lugnet, som inte finns i vår tid, blir denna återblick en hållpunkt i tillvarons jäkt och rastlöshet.

Den första teckningen (bild 1) är sedd från Loviseberg, har min broder Carl Nordberg till upphovsman och visar till vänster hus-

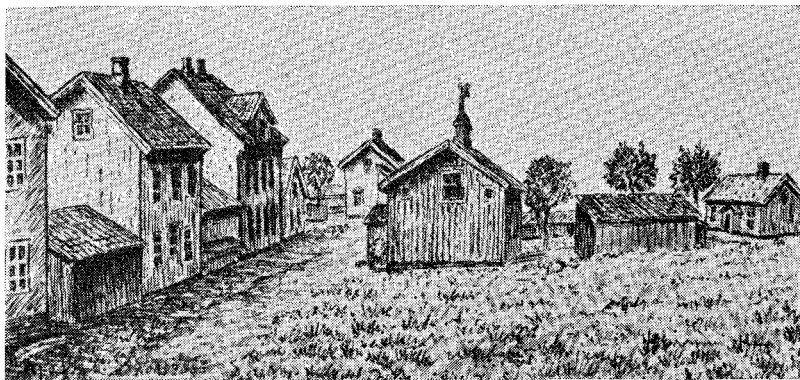

Bild 1.

knuten av det Staakska huset, som ännu står kvar i hörnet av Vall- och Nygatorna. Karl Petter Staak var tysk och fabricerade kakel och krukor m. m. men upphörde därmed i slutet på förra seklet. Intill ovannämnda hus ligger ett litet skjul och intill detta en större byggnad, som tillhörde Staak, och där var bränneriet inrymt för de varor som skulle brännas. Återigen ett litet skjul och en större och mindre byggnad, som tillhörde målare F. J. Fröberg.

Dessa två hus är borta. Maria Thomaeus ägde det lilla huset, som har spetsigt tak och ligger rakt fram och gränsade intill gamla idrottsplatsen. Det är rivet för länge sedan. I huset med vindflöjeln bodde en skicklig skräddare, som hette Pettersson, med dottern Berta och sin trätgiriga hustru. Över dem bodde Maria Lilja, som levde på lite torghandel. Byggnaden var ganska lång och inhyste en stor familj samt några mindre. Huset, som ligger längst tillhöger, var Matilda Nilssons hus, "Pressare-Tildas" som det kallades efter hennes man, som varit pressare hos färgare Söderberg. I detta hus föddes under tecknad. Det låg inte så långt från sjön med fri sikt över det vida vänervattnet, långt innan någon människa kommit på idén att plantera skog på området, som för övrigt utgjordes av åkerjord och låg blottat för alla himmelens vindar. Det var dock en lantlig bild, när Gustaf Andersson, kallad "Rättar'n", gick där och plöjde, sådde och skördade, när mognadstiden var inne. Sedan skörden bärgats, gick kreaturen på bete.

Väster om Midsommarviken låg två byggnader på den s. k. Skräcklelyckan (bild 2, även den tecknad av Carl Nordberg). Någon

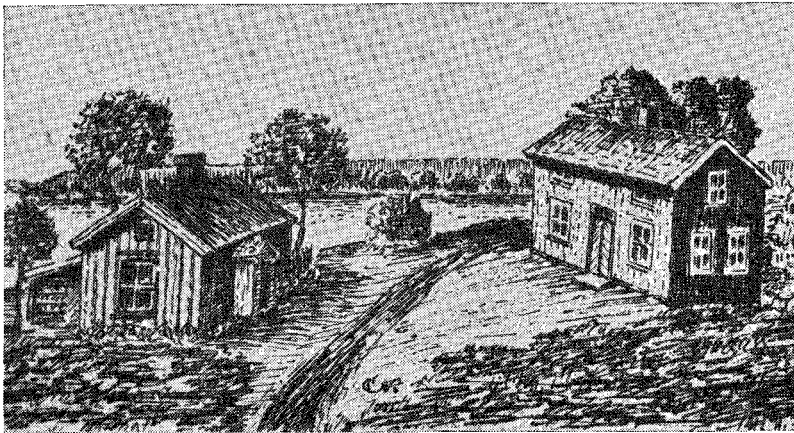

Bild 2.

gång år 1884 försålde dåvarande ägaren Bengt Eriksson, ett tomtområde till en kakelugnsmakare C. J. Olsson, som uppförde en stuga, vilken stensättare Anders Fager år 1893 inköpte jämte tillhörande jord. På höger hand ligger Skräcklelyckans manbyggnad. Båda

byggnaderna hade varit värda att bevaras som hembygdsmuseum. Då hade glansen över Skräcklan fått behålla sin naturlighet, men undan för undan rubbas ett av naturen danat och egendomligt utformat strandparti för att till sist raderas ut; ett misstag som aldrig går att rätta till.

Den tredje bilden, som är något skamfilad, visar det Hafvenströmska huset, som låg nära Nygatan mitt emot goodtemplarnas gård. Detta låga hus utsattes ofta för nordanstormarna och snön,

Bild 3.

som vräkte in ifrån Väneren. Vissa vintrar snöade det så våldsamt, att hela kåken täcktes med snö och ungarna åkte kälkbacke från taket och in på goodtemplaregården, över Nygatan och ett högt staket. De som bodde i huset hade sina träskovlar inne i farstugan för att ha dem till hands, så att de kunde skyffla sig väg. Där de två kvinnorna står, låg en brunn, där många hämtade vatten för husbehov. Så skedde även från Loviseberg, som hade kreatur. Vägen, som går förbi stugan, fortsatte förbi husen på bild 1. Tidvis liknade denna vid regnperioder mera ett dike än en väg. Ingen människa brydde sig om att de, som skulle vägen fram, gick i smörjan över skorna.

De gamla husen i Nordstaden fick ge vika för en ny bebyggelse, och de enkla människor, som en gång färdades på de enkla vägar-
na och stigarna och bodde i småstugorna, har funnit den vila, som
är varje människa beskärd.

JULIUS V. NORDBERG.

Årsredogörelse för Vänersborgs museum 1958.

Vänersborgs museum har åter i mycket haft ett rekordår såväl vad beträffar arrangemang som besökssiffror. Under året har inte mindre än 13.945 personer besökt museet, en mycket betydande ökning jämfört med fjolårets rekordsiffra 10.431. Av besökarna har 6.872 utgjorts av betalande, 5.300 av skolklasser med lärare, 993 av medlemmar, 300 i samband med studiecirkelbesök m. m., 150 av gruppbesök av föreningar, 140 i samband med årsmöten och 190 övriga gratisbesökare på tisdagarna. — 711 ärenden har diarieförts för museets räkning.

Tio utställningar har arrangerats, nämligen

- t. o. m. den 11/1: *Det vildas rike III*. (I museets regi.)
9—16/2: *Olle Larsson*. Konstutställning. (I samarbete med Göta Älvdalens Konstförening.)
23—30/3: *Rudolf Flink och Lars Svan*. Konstutställning. (I samarbete med konstföreningen.)
27/4—4/5: *Fransk grafik*. Konstutställning. (I samarbete med konstföreningen och Riksförbundet för bildande konst.)
2/7—4/8: *12 internationella fotografier*. Fotoutställning. (I samarbete med Vänersborgs Fotoklubb.)
14—21/9: *Johan Heurlin*. Konstutställning. (I samarbete med konstföreningen.)
28/9—3/10: *Ingegerd Dalin*, Konstutställning. (I samarbete med konstföreningen.)
26/10—9/11: *Vänersborg igår, idag, imorgon*. Stads- och byggnadsutställning. (I samarbete med Sparbanken i Vänersborg.)
16—23/11: *Göta Älvdals-konst*. Konstutställning. (I samarbete med konstföreningen.)
30/11—7/12: *Norsk Sörlandskonst*. Konstutställning. (I samarbete med konstföreningen.)

Fortsatt samarbete har, som framgår av ovanstående, hållits med Göta Älvdalens Konstförening och med Vänersborgs Fotoklubb.

Nytt samarbete inleddes under säsongen med Sparbanken i Vänersborg.

Utställningarna har som synes varit av skiftande slag, även om konstutställningarna som vanligt dominerat. Särskilt bland utställningarna under året bör framhållas exposén "Vänersborg igår, idag, imorgon", som blev en framgång, som överträffade högt ställda förväntningar.

Genom tillmötesgående från Stadsfullmäktige har även under år 1958 extra amanuens kunnat anställas för viss tid, fil. kand. Claes-Göran Forsberg, som även tidigare tjänstgjort på museet. Genom donationer och anslag har under året — bl. a. genom planeringsarbete m. m. av amanuensen — museets fornsakssamlingar kunnat beredas en helt ny permanent utställning i östra salen i andra våningen. Den nya exponeringen har väckt såväl allmänhetens som fackmännens erkänsla och lovord.

Några större utvändiga reparationer har icke utförts under året.

Fortsatta strävanden att på ett ändamålsenligt och tillfredsställande sätt ordna museets magasinsfråga har pågått under året. Så har t. ex. icke utställda fornföremål beretts välordnat och katalogiserat magasin i museets källare. Dessutom synes genom stadens myndigheters försorg museet äntligen få tillgång till ett stort magasin med centralvärme, i och med att staden upplåtit civilförsvarets f. d. lokaler i Kronogatan 68. Under år 1959 skall dessa magasinlokaler tagas i bruk och inredas.

Under året har genom konservator Beda Westman, Skara, en del konserveringar utförts, huvudsakligen av järn-, trä- och läderföremål.

Beträffande personalförhållandena kan nämnas, att museet viss tid under året genom tillmötesgående av Kungl. Arbetsmarknadsstyrelsen utan kostnader fått disponera ytterligare en arkivarbets-tjänst på heltid. Tillfällig extra arbetskraft har också anlitats, nämligen dels herr Julius V. Nordberg för visst arbete med museets magasin och dels fru Anna Liss för fortsatt biblioteks- och arkivarbete.

En rad donationer har ingått under året, nämligen av (kronologiskt uppräknade): AB Billingsfors-Långed, Svenska Turistföreningen, arkitekt Per Molnit, Vänersborg, f. landsantikvarien Nils

Ivan Svensson, Vänersborg, Borås Museum, Lions Club, Vänersborg, Doktor och fru B. Jennische, Vänersborg, lasarettsläkare Albert Grönberg, Vänersborg, fru Agnes Haij, Vänersborg, med. lic. T. Fredbärj, Stockholm, fr. Lilian Engström, Göteborg, överlärare och fru Hj. Persson, Mora-Noret, sjökapten och fru G. Larsson, Vänersborg, herr K. Särner, Stockholm, prosten Helanders sterbhus, Vänersborg, Göteborgs Museum, Aug. Abrahamsons stiftelse, Näås, Riksantikvarieämbetet, Stockholm, fr. Annie Karlin, Vänersborg, samt herr Oskar Engström, Vänersnäs, och direktör Håkan Ekman, Göteborg.

Ekonomiska bidrag har lämnats av bl. a. AB Diabas, Södertälje, Frändefors kommun, apotekare och fru G. Fröberg, Vänersborg, rådmän och fru G. Holst, Vänersborg, doktor och fru C. G. Ingvarsson, Vänersborg, disponent Gustaf Johansson, Borås, lektor Carl Munthe, Vänersborg, konditor och fru Å. Nordfeldt, Vänersborg, Sparbanken i Vänersborg, doktor Sven Thunström, Vänersborg, Wargöns AB, Vargön, Vänersborgs Boktryckeri, Vänersborgs Musei Vänner, medlemmar i Vänersborgs Rotary, Vänersborgs Söners Gille, samt Västra Tunhems kommun.

Bland nyheterna bör särskilt framhållas ett konstförvärv, en oljemålning av Otto Hesselbom — Utsikt från Vingenäsbergen — som genom donationer och bidrag från museets vänförening införlivats med samlingarna. Den lilla men mycket stämningsfulla bilden måste sägas vara synnerligen typisk för konstnären.

En remarkabel händelse i museets historia inträffade i juni, då Svenska Museimannaföreningen hade förlagt sitt vårmöte till Vänersborgs museum den 7 och 8 denna månad. Programmet var i korthet följande:

Välkomsttal av museistyrelsens ordförande, rektor Lundgren; därefter styrelsesammanträde och mötesförhandlingar. Landsantikvarie Hallbäck höll föredrag om hembygdsgårdarna och demonstrerade museet. Efter lunch reste mötet till Dalsland för att bese olika platser, varefter Vänersborgs stad på kvällen bjöd på middag å Strömsborgs restaurant.

På söndagen gjordes en rundtur i staden samt besök vid Brätte och Halleberg. Därefter reste deltagarna till Alingsås, där sammanträde hölls med styrelsen för Landsantikvarieorganisationernas

Samarbetsråd samt årsmöte för nämnda organisation. Älvsborgs läns landsting stod sedan som värd för middagen på Alingsås stadshotell.

Vänersborg i januari 1959.

SUNE LUNDGREN.

Ordf.

Sven Axel Hallbäck.

Sekr.

Vid Brätte berättade förste antikvarie Karl Alfred Gustawsson för deltagarna i museimannamötet om de markvårdsexperiment som pågår där. Det är dr Gustawsson som står mitt i gruppen och demonstrerar den gamla rådhuskällaren. Mannen t. h. i den ljusa rocken och med armen i sidan är riksantikvarien Bengt Thordeman.

Föreningen Vänersborgs Musei Väners årsredogörelse för 1958.

Styrelsen har under året haft följande sammansättning:

Ordförande direktör Hilding Ström, v. ordförande landskamrere Gunnar Hjorth, kassaförvaltare bankkamrer Bertil Edwall (efter 1/7 vakant), sekreterare landsantikvarie Sven Axel Hallbäck samt utan funktion fröken Kerstin Berglund samt herrar Stig Kjällerström, Sven Malm, Per Molnit, Erik Salander och Fjalar Åström.

Arbetsutskottet har bestått av fröken Berglund samt herrar Hallbäck, Kjällerström, Malm och Molnit.

Som revisorer har länessessor Torsten Bredin och riksbanksdirektör Erik Lindgren fungerat med landstingskamrer Sten Swarén som suppleant.

Årsmötet hölls fredagen den 2 maj i museet. Efter stadgeenliga förhandlingar orienterade sekreteraren årsmötet om den nyinrättade fornsakssamlingen, som kostat c:a 15.000 kronor att arrangera. Invigningen av denna nya fornsal förrättades därefter av museistyrerelsens ordförande, rektor Sune Lundgren.

Sedan årsmötet besett samlingen, höll rektor Ingvar Sahlin vid Geijerskolan i Ransäter ett inspirerat föredrag, betitlat "Sången genom tiderna". Hans framställning illustrerades på ett strålande sätt av en välsjungande kör från Geijerskolan. Årsmötets deltagare bjöds även på förfriskningar i museets källarlocal. I samband med årsmötet hade även en utställning av fransk grafik anordnats, vilken mötesdeltagarna under kvällens lopp hade möjlighet att se. C:a 75 medlemmar var närvarande.

Föreningen har under året ställt 1.500 kronor till museistyrerelsens förfogande, vilka medel bl. a. använts såsom bidrag till inrättandet av den ovannämnda fornsakssamlingen.

Slutligen kan också nämnas, att genom insats från föreningens sida och genom donationer av enskilda museet beretts tillfälle att inköpa ett värdefullt konstverk av Otto Hesselbom — motiv: en

utsikt från Vingenäsbergen i Dalsland mot Väneren — ett vackert
och representativt konstverk från länet.

Vänersborg i januari 1959.

HILDING STRÖM.

Ordf.

Sven Axel Hallbäck.

Sekr.

ÅRSKRÖNIKA 1958.

Får man sälja pannbiff på torget? På denna subtila, för att ej säga delikata fråga har drätselkammaren grundligt tuggat. Med full förståelse för korvätarens önskan om variation på dieten har ärendet också med tillstyrkan överlämnats till länsstyrelsen för avgörande. Som var och en förstår, är länsstyrelsen att betrakta som part i målet. Vid ostliga vindar kommer nämligen ett aptitretande stekos att tränga in till assessorer och revisorer, och följderna härav kan en utomstående ej bedöma. Nu är endast att hoppas att pannbiffstekandet på torget trots eller tack vare nyssnämnda följder må tillåtas, så att Lilla Paris, utom sitt tycke, också får en doft, som minner om dess sydligare och något större namne, ity att där också steks pannbiff på torgen.

En viss välvilja från höga vederbörande i residenset kan ju också förväntas, om man betänker, att kronan står på restlängd sedan början på 1700-talet för oguldet arrende för residenstomten. Residenset är nämligen byggt på stadens mark, och med ett så billigt arrende som förslagsvis trettio riksdaler pr år skulle arrendesumman i dag med ränta på ränta och med en räntefot av blygsamma 3 % röra sig om den nätta summan av 1,634,761 kr. När nu drätselkammaren gått i författning att reglera denna stadens fordran på kronan, så har S:t Martin, vår lille Riddare av Barmhärtighet, fått ett ord med i laget, dels som staty på residenstomten, dels som symbol för en vacker mänsklig egenskap. Och riddaren är den fattiges vän, och den fattigaste bland de fattiga är ju staten; och när riddaren resolverat, att staten skall erhålla tomtmarken utan vederlag, så har vi endast att böja oss inför det visa beslutet. Men det vill jag ha sagt: Herr Sträng skall vara försiktig! Skall Vänersborg utom reningsverk, vattentorn och högbro också bygga skolor och idrottshall, så kan det hända, att vi blir de fattigaste, och då kanske S:t Martins bud går åt andra hållet nästa gång.

Nygårdsängen är ett annat markområde, som kommit att stå i blickfånget. Än så länge är det bara vattnet utanför strandkanten, som staden kastat sina ögon på, men frågan är väl, om inte också lerhållorna är av vitalt intresse. Som gammalt militärt övningsfält

har området hävd, och sedan nu fru Thorsson et consortes bestämt motsatt sig att Sverige skall försvaras med de modernaste vapen som finns, så återstår endast att ta upp arméstabens senaste giv, d. v. s. armborstet. Och då måste varena man beväpnas med armborst och gå in i hemvärnet, och det är här som Nygårdsängen kommer in i bilden. Jag kan i andanom se Primus Anderson och Kurt Hallberg, hotfullt svängande med armborstet, göra framryckningar i lervällingen och Bror Fock kuta med rapporter till åldermannen, som naturligtvis blir utropad till överste och som i bakgrunden står och med tumnageln prövar, om strängen på armborstet är stämd i rätt ton. Att studera svenska språkets möjligheter vid den efterföljande persedelvården skulle också kunna ha sina poänger.

”Tullen” har skattat åt förgängelsen. På dennas tomt jämte de båda väster därom liggande skall uppföras en fyramillionersbyggnad. I denna skall, bland många andra, även polisen få tak över huvudet, vilket betyder att alla dess olika avdelningar äntligen bli samlade på ett ställe. Om sedan polisen bland all annan modernitet också blir utrustad med ett litet, litet gammalmodigt björkris och får tillstånd att vid behov använda det på ungdomliga ryggslut, så kanske sabeln och battongen så småningom kan läggas på hyllan och frid och trivsel härska såväl i staden som på Forsane. Polisens betydelse i samhället har ökat med den stegrade ungdomsbrottsligheten och framför allt sedan trafikskadorna blivit vår folksjukdom nr 1. Såväl för ungdomarna som för vår senaste folksjukdom anser allt fler och fler, att björkriset kan vara en god och billig medicin, som skulle bota många och framför allt förhindra ytterligare nedsmittning.

En rivning av huset Drottninggatan 12 för att bereda plats åt ett varuhus har tillsvidare stoppats av riksantikvarien. Det är synd om Vänersborg, att diverse myndigheter så förälskat sig i torget och dess omgivningar, att stadens planering och förnuftiga utveckling gång på gång skall stoppas. Men skam den som ger sig! Vi stänger av alla gator, som leder till torget, förklarar det för ett friluftsmuseum och säljer biljetter till folk, som kan vara roade av att titta på härligheten. 50 öre titten kan det väl alltid vara värt att se på Drottninggatan 12 och 50 öre för att se på torget.

Priset förefaller facit. Eller vad tycker Riksantikvarien och Kungl. Byggnadsstyrelsen? Vi ska ju leva, vi också. Vänersborgarna är experter på Vänersborg, så konstigt det nu än kan låta uppe i Stockholm, och ingen skall beskylla oss för att sakna känsla för vad gammalt och fornt är. Men någon måtta får det vara. Att bevara en bebyggelse, som tillkommit som ett hafs- och rafsverk efter den stora branden 1834 kan ju inte vara vettigt. Och torget har tjänat ut som militär paradplats och som mötesplats för stadsbors och bönders affärstransaktioner. Den moderne lantbon liksom stadsbon önskar göra sina inköp i stora och välsorterade, centralt belägna och lokalt sammanhållna affärer och varuhus. Och dessa skall ligga runt torget! Och torget skall betjäna den mer och mer växande trafiken! Punkt! Men en hemsak tanke slår mig: Kanske myndigheternas intresse för vårt torg ligger djupare. Nyligen lästes i ELA, att fångarna i landets fängelser skall få TV-apparater. Vågar man tänka sig, att myndigheterna i Stockholm bedriver ett slags samarbete, som i detta fallet skulle gå ut på att visa Vänersborgs torg för internerna? Därmed skulle fångarna, förlåt, internerna få torgskräck, vilket är raka motsatsen till cellskräck. De internerade skulle med andra ord skrämmas att älska sina celler så till den milda grad, att ingen skulle rymma, och staten skulle göra stora besparingar. Tanken är god, men vi protesterar på det bestämdaste mot att bli inblandade. För resten kostar det en krona titten, och med det antal fångar vi har i Sverige för närvarande — och mera lär vi få — blir det ingen billig affär för staten.

Vänersborgs gator kostar en million kronor om året i nyanläggning och underhåll, men så är de också i stort välskötta. Deras längd uppgår till 103 km, och när man hör denna imponerande siffra, kan man inte nog förvånas över att det skall vara så svårt att hitta en parkeringsplats på Edsgatan. Varför envisas alla människor att ställa sina urmodiga åkdon just där man själv skall parkera sin senaste årsmodell? Någonting för psykoanalytiker att skriva avhandlingar om.

Sven Axel Hallbäck har med den äran varit arrangör och värd för Svenska Museimannaföreningens vårmöte, som förlagts till Vänersborg. Vidare har han ordnat ett otal utställningar och vis-

ningar, som alla blivit publikframgångar av stora mått. "Vänersborg i går, i dag, i morgon" var en fullträff, och den stora publikanslutningen visar, vilket intresse vänersborgarna hyser för stadens historia och dess framtida utveckling. Museet har under sin intendent blivit en modern och levande institution.

57.000:— kr blev nettot på Barnens Dagsfestligheterna i början på september. Sven Thunström höll som vanligt i trådarna. Om hans förmåga att samla förmågor berättas sagor, och hans hemliga metoder att tjusa väderleksgudarna har blivit en legend, som tangerar det ockulta. Om krönikören hade lika mycket att säga till om, som han hoppas, att bröderna tror, att han har, så skulle Barnens-Dagsgeneralen snarast bli adlad till vänersborgare, d. v. s. bli invald i Gillet. Men stadgarna — — —! Vi få se.

1958 har varit ett valår. Först ett extra val i juni och sedan ett ordinarie i september, och för att riktigt inpränta, att det var valår, så kom valen Jonas med sina 55.000 kg och ockuperade Fisktorget. "Dä va fesk, dä!" skulle nog Ture-Fredrik ha sagt om världens största däggdjur.

Sveriges lag i VM-turneringen i fotboll har gett Brasilien en ny helgdag. Och "brassarna", som det sedan dess så familjärt heter, har som motprestation öppnat sina portar på vid gavel för allt svenskt, vilket betyder, att svenska varor är på modet därnere just nu. För svensk export och därmed för svensk sysselsättning mottages detta med största tacksamhet i dagen läge. Amerikaner, japaner och tyskar ser ej med blida ögon på detta ogenerade sätt att bedriva handelspolitik med fotbollslag. I synnerhet tyskarna måste känna sig något konsternerade, då samma blågula elva i samma turnering höll på att bryta både handels- och vänskapsförbindelserna med Das Vaterland. Men det kanske berodde på att Axbom mycket diplomatiskt släppte fram Brasiliens hy Garrincha i det ena fallet och att Hamrin odiplomatiskt nog ordnade till med mål på tyskarna. Lange och Undén kan få en hel del bekymmer med våra nya handelsattachéers praktiska tillämpning av den högre diplomatien.

Ryssen Boris Pasternak utsågs till årets nobelpristagare i litteratur. Hela världen fick återigen bevittna, hur perfekt en diktator

och hans redskap fungerar, när en människa "frivilligt" tvingas att avsäga sig något.

Prinsessan Ingeborg, Västergötlands hertiginna, har avlidit, och på Petri stol har en ny påve tagit plats efter den lärde och rakryggade Pius XII. Tyvärr blev det återigen en italienare. Hade det blivit en amerikan, som faktiskt många trodde, så hade den ryska stingsligheten kanske vänt sig mot Rom och USA och låtit det fattiga Finland vara ifred. Och för Finland kan det nya året bli ett prövningens år.

Och därmed har krönikören givit sig in på att sia om framtiden, vilket ju är att falla i andras ämbete. Och sådant skall en krönikör inte låta förleda sig till.

Därför kan det kanske anses lämpligt att här sätta punkt och som vanligt önska bröderna

ETT GOTT NYTT ÅR!

Vänerns Annandag Jul 1958.

THORSTEN GULZ.

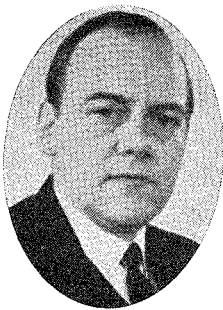

MINNESRUNOR 1958.

”Bort gå de, stumma skrida de,
en efter en till skuggornas värld.”

Gillebröder!

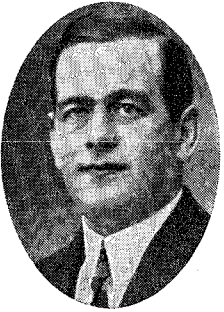
Under det snart förgångna året ha ej mindre än 15 gillebröder gått bort och lämnat tomrum i brödrakretsen. Några av dem voro mycket kända personer i vår stad, några tillhörde vårt gilles äldsta medlemmar. Om dem alla är det vittnat, att de redligen fyllt sitt värv och därigenom hedrat den stad, som sett dem födas eller där de fostrats eller verkat.

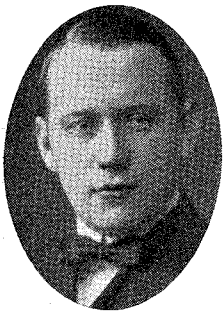
Advokaten CHARLES KALTOFEN, född i Örebro den 28 augusti 1911, avled i Vänersborg den 5 februari 1958. — K. kom i unga år till Vänersborg och genomgick härvarande läroverk, där han blev student 1930. Efter jur. kand.-examen vid Uppsala universitet 1937 och tingstjänstgöring i Nordals, Sundals och Valbo domsaga startade han 1941 egen advokatrörelse här i Vänersborg, vilken han bedrev till sin död. — K. hörde till de stilla i samhället men var intresserad ordensbroder. Hans gedigna person ingav förtroende hos omgivningen. — Charles Kaltofen invaldes i Vänersborg Söners Gille år 1939.

Civilingenjören HJALMAR EKBERG, född i Vänersborg den 16 maj 1872, avled i Stockholm den 20 februari 1958. — E. genomgick läroverket härstädes och blev där student 1891. Efter civilingenjörsexamen vid Tekniska högskolan tjänstgjorde han i 25 år som konstruktionsingenjör hos den kände uppfinnaren och industrimannen d:r Gustaf de Laval och därefter en lika lång tid som bibliotekarie hos Ingenjörsvetenskapsakademien. — E. var mycket hängiven sin födelsestad, som han ofta besökte. — Hjalmar Ekberg inträdde i Vänersborgs Söners Gille år 1922.

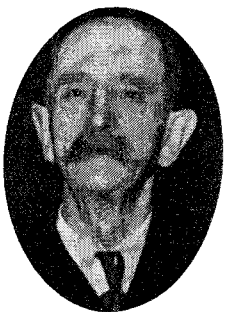
F. köpmannen WÄRNER DAHLSTRÖM, född i Vänersborg den 28 maj 1891, avled å Mariestads lasarett den 7 april 1958. — D. kom att tidigt ägna sig åt köpmannens yrke och bedrev under en lång följd av år handelsrörelse i Karlsborg ända till år 1952, då han slog sig ned i Töreboda. — Även D. var med starka band fästad vid sin födelsestad. — Wärner Dahlström inträdde i Vänersborgs Söners Gille redan år 1915.

Direktören AXEL H. EDLUND, född i Vänersborg den 29 juli 1894, avled i Vara den 10 maj 1958. — Även E. ägnade sig tidigt åt köpmannayrket och var i många år anställd hos kolonialvaruföretaget Clarholm & Bergman AB, senast som chef för Nya Handels Aktiebolaget, Carl Arfvidsson, i Vara. — E. var även verksam i branschorganisationer samt kommunalt intresserad. Han grundade Vara rotaryklubb. — Axel Edlund inträdde i Vänersborgs Söners Gille år 1928.

vårt gilles veteranmärke. — Benno Beckeman inträdde i Vänersborgs Söners Gille år 1919.

F. vaktmästaren AXEL HEDBERG, född i Vänersborg den 9 december 1874, avled i Vänersborg den 1 juli 1958. — H. var först anställd vid stadens garveri men övergick sedan till fiskhandelsrörelse för att slutligen under c:a 30 år verka som vaktmästare vid Vänersborgs lasarett. — H. var intresserad medlem av Vänersborgs Arbetareförening. — Axel Hedberg inträdde i Vänersborgs Söners Gille år 1944.

F. dövläraren FOLKE WIKSTRÖM, född i Götlunda i Närke den 28 november 1889, avled i Vänersborg den 5 september 1958. — W. kom i unga år till Vänersborg och genomgick härvarande läroverk, där han blev student 1909. Efter några års studier vid Uppsala universitet avlade W. folkskollärarexamen vid seminariet i Växjö och dövstumlärarexamen å Manilla. 1918 antogs han till ämneslärare vid dövstumskolan i Vänersborg, där han verkade till sin pensionering 1954. W. var läroboksförfattare och tidigare verksam i yrkessammanslutningar. — Kommunalt intresserad var W. stadsfullmäktig i Vänersborg ett par valperioder. Han var med och grundade stadens hemvärn och var under många år dess chef. I sällskapet Vänersborgs Par Bricole beklädde W. under en lång följd av år olika befattningar, senast som styrande mästare under 10 år till år 1955. — Folke Wikström invaldes i Vänersborgs Söners Gille år 1926. Under många år var han verksam medlem av gilletts berednings- och årskriftnämnder. Han är oförglömlig.

F. poliskonstapeln ANTON LUNDGREN, född i Ör i Dalsland den 6 december 1880, avled i Vänersborg den 20 juli 1958. — L. inträdde i Vänersborgs polis-kår 1906 och tjänstgjorde där till sin pensionering. — Som kommunalman kom L. att göra betydande insatser. Redan 1915 blev han stadsfullmäktig och tillhörde bl. a. drätselkammaren under långa perio-der. 1919 blev han landstingsman och var under åtskilliga år sjukvårdsberedningens ordförande. Talangfullt och rakryggat utförde L. sin kommunala gärning, grundad på ingående studier av de föreliggande frågorna. — Anton Lundgren invaldes i Vänersborgs Söners Gille år 1951.

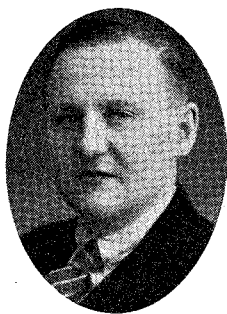
F. lektorn DAVID NILSSON, född i Vänersborg den 3 augusti 1885, avled i Skara den 2 augusti 1958. — N. genomgick härvarande läroverk, där han tog studentexamen 1904. Efter akademiska studier vid Uppsala universitet blev N. där fil. d:r 1912. Han utnämndes 1915 till lektor i biologi och geografi vid Skara läroverk, i vilken befattning han kvarstod till sin pensionering 1951. — I många år var N. ledamot av Skara stads hälsovårdsnämnd. Inom Skaraborgs läns naturskyddsförening var han i decennier en ledande kraft. — N. var varmt hängiven sin födelsestad. — David Nilsson inträdde i Vänersborgs Söners Gille år 1919.

Direktören KURT WOLGAST, född i Vänersborg den 8 juli 1893, avled i Hälsingborg den 15 september 1958. — Efter studentexamen 1912 vid läroverket härstädes och studier vid Göteborgs handelsinstitut ägnade sig W. åt rederinäringen. Han var anställd vid olika rederier i Hälsingborg, senast vid AB Transmarin, där han i många år var ekonomidirektör, tills han i somras pensionerades. — Vid Hälsingborgs handelsgymnasium var han under åtskilliga år lärare i stenografi och maskinskrivning samt senare under 20 års tid kassaförvaltare. — W. tillhörde kretsen kring Birger Sjöberg. — Kurt Wolgast inträdde i Vänersborgs Söners Gille år 1919.

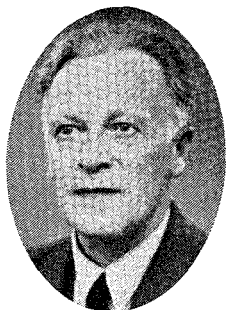
F. godsägaren PER GRUNDBERG, född i Vänersborg den 16 maj 1879, avled i Stockholm den 24 september 1958. — Efter skolgång i födelsestaden ägnade sig G. åt jordbruksnäringen. Han praktiserade på åtskilliga gårdar, tills han för många år sedan inköpte Åkerby gård vid Gräveby, som han brukade till 1950, då han slog sig ned i Appelviken. — Under sin tid i Gräve hade han många kommunala förtroendeuppdrag. — Per Grundberg inträdde i Vänersborgs Söners Gille redan år 1907 och erhöll gilletts medalj år 1956.

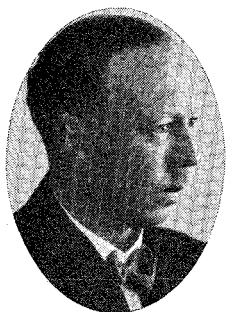
Typografen GUNNAR ÅKERSTRÖM, född i Vänersborg den 23 december 1892, avled å Lidköpings lasarett den 9 oktober 1958. — Efter skolgång i födelsestaden kom Å. att ägna sig åt typografyrket. För c:a 30 år sedan anställdes han vid Skaraborgs läns Annonsblad i Skövde, där han verkade till sin död. — Vänsäll och trivsamt hörde Å. till de stilla i samhället. — Gunnar Åkerström inträdde i Vänersborgs Söners Gille år 1926.

F. bankkamreraren VERNER OLSSON, född i Vänersborg den 2 september 1886, avled i Vänersborg den 22 oktober 1958. — Efter studentexamen i födelsestaden och handelsutbildning i Göteborg anställdes O. i unga år hos dåvarande Enskilda Banken i Vänersborg, som senare uppgick i Svenska Handelsbanken. Under många år tjänstgjorde han som lånekamrer till sin pensionering för några år sedan. — O. var en mångsysslare, som med kunskap och vidsyn, klart intellekt och gott omdöme samt en viss originalitet tillvann sig aktning och förtroende i vida kretsar. Under en lång följd av år var han stadsfullmäktig och ledamot av ett otal styrelser och nämnder. Under en tid var han ordförande i stadens drätselkammare. — Från sin tidiga ungdom medlem av Vänersborgs missionsförsamling tillhörde han i 45 år dennas styrelse och var under en följd av år söndagsskollärare och församlingens kassör. — Verner Olsson inträdde i Vänersborgs Söners Gille år 1920.

F. bruksbokhållaren JOHN WALLSTRÖM, född i Vänersborg den 17 april 1894, avled i Vänersborg den 25 december 1958. — Efter skolgång i födelsestaden anställdes W. tidigt vid Vargöns Aktiebolag, där han verkade, tills han nyligen pensionerades. — W. var en tid ordförande i Tjänstemannaföreningen i Vargön. Varmt fosterländsk tillhörde han hemvärdet från dess stiftande. — Johnny Wallström inträdde i Vänersborgs Söners Gille år 1944.

F. bankkamreraren LUDVIG BARKSTEDT, född i Vänersborg den 28 september 1882, avled i Alingsås den 26 december 1958. — Efter studentexamen i födelsestaden 1901 genomgick B. Göteborgs handelsinstitut och var några år anställd vid Enskilda Banken i Vänersborg. 1906 blev han kamrer hos Alingsås Sparbank och verkade där i 30 år. — Mångårig medlem av stadsfullmäktige i Alingsås var B. en av de drivande krafterna i stadens kulturella liv, särskilt i vad gällde teater och musik. Intresserad sångare var han med om att starta Västergötlands Sångarförbund och deltog i flera av Svenska Sångarförbundets sångarfärder. — Hela sitt liv med starka band fästad vid den stad, som såg honom födas, inträdde Ludvig Barkstedt som en av de första i Vänersborgs Söners Gille redan år 1906 och erhöll gillet medalj år 1955.

Vänersborg annandag jul 1958.

GUNNAR HJORTH.

*Sida vid sida falla de,
samlas allt fler och fler,
somliga tidigt kallade,
andra, när sol gått ner.*

*Skuggorna breda sig över dem,
vilan är djup och lång.
Nattliga vinden söver dem,
susar sin vaggande sång.*

Anita Halldén.)

Vänersborgs Söners Gilles styrelseberättelse för år 1958.

Styrelsen för Vänersborgs Söners Gille får härmed avgiva följande berättelse över verksamheten under år 1958, Gillets 53:e arbetsår:

Gillet har under året varit samlat till årsstämma den 20 mars och till högtidsstämma annandag jul. Till den senare, vilken avhölls i Frimurarelogens festvåning med ty åtföljande sedvanlig julmåltid, hade infunnit sig 60 gillebröder. Vid högtidsstämman utdelades — förutom vederbörliga 25-årstecken — Gillets hyllningsmedalj till en om Gillet särskilt förtjänt gillebroder¹). I samband med stämman höll gillebrodern Nils Pårud föredrag över ämnet: "Befolkningsutvecklingen och bebyggelsen i Vänersborg."

Gillets årsskrift har under året utkommit med sin 27:e årgång.

Ur "Knut Hernströms understödsfond" har utdelats en julgåva och ur "Major Oscar Wenerströms understödsfond" likaledes en julgåva. För Gillets övriga understödsverksamhet redogöres i "Stiftelsen Vänersborgs Söners Gilles Älderdomsheims" särskilda styrelseberättelse.

Liksom tidigare har ur "Wilhelm och Nora Malmbergs donation" utgått stipendier till elever vid stadens folkskolor.

Gillet har ur sin allmänna kassa lämnat stadens museum bidrag till kostnaderna för uppordnande och modernisering av muséets fornsakssamling.

Medlemsantalet utgjorde vid 1958 års utgång 592, varav 23 ständiga medlemmar. Under året ha 15 medlemmar avlidit, 4 medlemmar avförts på grund av stadgeföreskrift och 23 nya medlemmar tillkommit.

Beträffande Gillets fastighet med tillhörande fond hänvisas till "Stiftelsen Vänersborgs Söners Gilles Älderdomsheims" särskilda styrelseberättelse.

---

¹) Bankkassören Primus Anderson, bisittare i Gillets styrelse, förutvarande gilleskrivare och kassafogde.

Över Gillets allmänna kassa och övriga fonder lämnas följande redogörelse:

1. ALLMÄNNA KASSAN:

Behållning från år 1957		1.715:20
Inträdesavgifter (resterande)	18:—	
Avgifter av ständiga medlemmar	350:—	
Medlemsavgifter för år 1957 (rest) ..	780:—	
” ” ” 1958 (del)	2.755:—	3.535:—
Uttagna porton	342:05	
Ränta	105:02	4.350:07
Överskott		866:66
	Kronor	6.931:93

Bidrag till årsskriftskostnader	1.433:—	
Sammanträdeskostnader	419:30	
Uppvaktningar	556:75	
Gåva till muséet	500:—	
Trycksaker	212:—	
Porto och telefon	319:60	
Diverse	166:15	3.606:80
Behållning till år 1959: Innestående i bank..	3.244:45	
” ” å postgiro	16:30	
Kontant	64:38	3.325:13
	Kronor	6.931:93

2. VÄNERSBORGS SÖNERS GILLES FÖRSKÖNINGSFOND:

Behållning från år 1957		4.989:78
Räntor		183:67
	Kronor	5.173:45
Behållning till år 1959: Obligationer	4.000:—	
Innestående i bank..	1.173:45	5.173:45
	Kronor	5.173:45

3. NAMNKUNNIGA VÄNERSBORGARES MINNES FOND:

Behållning från år 1957		800:13
Ränta		29:46
	Kronor	829:59

Behållning till år 1959: Innestående i bank		829:59
	Kronor	829:59
4. KNUT HERNSTRÖMS UNDERSTÖDSFOND:		
Behållning från år 1957		2.176:52
Räntor		80:13
	Kronor	2.256:65
Julgåva		70:60
Behållning till år 1959: Obligationer	2.000:—	
Innestående i bank ..	186:05	2.186:05
	Kronor	2.256:65
5. HJALMAR A. LINDEDALS MINNES FOND:		
Behållning från år 1957		5.578:84
Räntor		205:34
	Kronor	5.784:18
Behållning till år 1959: Obligationer	5.000:—	
Innestående i bank ..	784:18	5.784:18
	Kronor	5.784:18
6. MAJOR OSCAR WENERSTRÖMS UNDERSTÖDSFOND:		
Behållning från år 1957		3.526:83
Räntor		129:83
	Kronor	3.656:66
Julgåva		100:—
Behållning till år 1959: Obligationer	3.000:—	
Innestående i bank ..	556:66	3.556:66
	Kronor	3.656:66
7. WILHELM och NORA MALMBERGS DONATION:		
Behållning från år 1957		10.491:77
Räntor		386:21
	Kronor	10.877:98

Stipendier till elever vid stadens folkskolor ..	150:—	
Fondernas utskylder	49:—	199:—
Behållning till år 1959: Obligationer	10.000:—	
Innestående i bank ..	678:98	10.678:98
	Kronor	10.877:98

8. RICHARD DYMLINGS ÅRSSKRIFTSFOND:

Behållning från år 1957		5.484:76
Försålda årsskrifter	74:15	
Annonser i årsskriften 1957	2.550:—	
Bidrag till kostnaden för årsskriften 1957	475:—	
Annonser i årsskriften 1958	2.360:—	
Bidrag till kostnaden för årsskriften 1958	958:—	
Räntor	201:86	
Diverse	62:—	6.681:01
	Kronor	12.165:77

Tryckning av 1957 års årsskrift	3.025:—	
” ” 1958 ” ”	3.518:—	
Fotografier m. m.	64:30	6.607:30
Behållning till år 1959: Obligationer	2.000:—	
Innestående i bank ..	3.558:47	5.558:47
	Kronor	12.165:77

9. LAURA och ESTER DANIELSSONS DONATIONSFOND:

Behållning från år 1957		5.584:98
Ränta		264:10
	Kronor	5.849:08
Behållning till år 1959: Innestående i bank		5.849:08
	Kronor	5.849:08

Gillet's allmänna kassa företer ett överskott av kronor 866:66, överensstämmande med under året guldet lån till ålderdomshemsstiftelsen. Styrelsen undersöker, varpå detta överskott beror.

Gillet's fonder — med undantag av Eliassonska fonden, som tillhör nyssnämnda stiftelse —, vilkas medel äro placerade, förutom i bank, i obligationer med skilda avkastningsräntor, ha för året gottgjorts enhetlig ränta med c:a 3,68 %.

Allmänna kassan och de av Gillets fonder, som ej äro understödsfonder, beskattas numera var för sig för sina ränteinkomster. Under året erlagda gemensamma utskylder ha i sin helhet avförts å Malmbergiska fonden.

Inom sig har styrelsen för året utsett: till andre ålderman f. sparbankskassören Bror Fock, till gilleskrivare driftschefen Thorsten Gulz och till kassafogde f. drätselkontoristen Kurt Hallberg.

Styrelsen har under året haft 6 protokollförda sammanträden, varjämte annat samråd ägt rum.

Vänersborg den 6 mars 1959.

GUNNAR HJORTH.

BROR FOCK.

BRUNO STERNER.

PRIMUS ANDERSON.

KURT HALLBERG.

VALTER KARLSON.

THORSTEN GULZ.

Granskningsberättelse.

Undertecknade, som utsetts att granska Vänersborgs Söners Gilles räkenskaper och förvaltning under år 1958, få efter fullgjort uppdrag avgiva följande berättelse:

Den av styrelsen i dess berättelse lämnade sammanställningen över Gillets och dess olika fonders ställning är i full överensstämmelse med de oss förelagda räkenskaperna.

Räkenskaperna äro förda med omsorg och noggrannhet. Kapitalbehållningen per den 31 december 1958, tillhopa Kronor 42.941:59, har av oss kontrollerats. Orsaken till det i styrelseberättelsen omnämnda överskott i allmänna kassan, kronor 866:66, är fortfarande under utredning. Fondernas innehav av obligationer har inventerats och befunnits överensstämma med räkenskaperna.

Då ej heller i övrigt någon anledning till anmärkning förefinnes, hemställa vi att styrelsen beviljas ansvarsfrihet för 1958 års förvaltning.

Vänersborg den 31 mars 1959.

LENNART ANDERSSON.

SVEN LIND.

Granskningsmän.

Stiftelsen Vänersborgs Söners Gilles Ålderdomshems styrelseberättelse för år 1958.

Styrelsen för Stiftelsen Vänersborgs Söners Gilles Ålderdomshem får härmed avgiva följande berättelse över verksamheten under år 1958, stiftelsens sjunde arbetsår:

Räkenskaperna utvisa följande:

FASTIGHETEN:

VINST- och FÖRLUSTKONTO:

Inkomster:

Arrende konto	9.775:63	
Gåvors konto	395:—	
Räntors konto	131:54	10.302:17
Kapital konto (årets underskott)		102:55

Kronor 10.404:72

Utgifter:

Räntors konto	2.054:09	
Löners konto	300:—	
Renhållnings konto	161:40	
Reparationers konto	5.134:76	
Försäkringsavgifters konto	129:—	
Skatters konto	456:—	
Diverse omkostnaders konto	69:47	8.304:72
Understöds konto		2.100:—

Kronor 10.404:72

IN- och UTGÅENDE BALANSKONTI:

<i>Tillgångar:</i>	den 1/1	den 31/12
Fastighetens konto	105.000:—	105.000:—
Inventariers konto	100:—	100:—
Obligationers konto	50:—	50:—
Bankräkningars konto	870:36	1.099:88
Utestående fordringars konto	—	46:33
Kassa konto	9:95	—
	Kronor 106.030:31	106.296:21

<i>Skulder:</i>		
Låne konto	40.866:66	40.000:—
Utestående skulders konto	1.029:—	2.264:11
Reservfondens konto	10.000:—	10.000:—
Kapital konto	54.134:65	54.032:10
	Kronor 106.030:31	106.296:21

SYSKONEN INGEORG och GOTTFRID ELIASSONS DONATION:

Behållning från år 1957	31.721:63
Räntor	1.312:63
	Kronor 33.034:26

Anslag till "De gamlas utfärd"	100:—
Behållning till år 1959: Fastighetens lån	20.000:—
Obligationer	8.200:—
Innestående i bank ..	4.734:26
	Kronor 32.934:26
	Kronor 33.034:26

Under året har matsalen — redan förut utnyttjad för uthyrning — omändrats till två resanderum, i samband varmed en ny dörr upptagits mot nedre korridoren och målning skett. Viss annan reparation har dessutom utförts. Med arrendatorn har överenskommits om höjning av grundhyran.

Stiftelsens understödsverksamhet har under det gångna året något utökats.

Inom sig har styrelsen för året utsett: till vice ordförande f. sparbankskassören Bror Fock, till sekreterare driftschefen Thorsten

Gulz, till kassör f. drätselkontoristen Kurt Hallberg och till fastighetsförvaltare handlanden Valter Karlson.

Styrelsen har under året haft 6 protokollförda sammanträden, varjämte annat samråd ägt rum.

Vänersborg den 6 mars 1959.

GUNNAR HJORTH.

BROR FOCK.

BRUNO STERNER.

PRIMUS ANDERSON.

KURT HALLBERG.

VALTER KARLSON.

THORSTEN GULZ.

Revisionsberättelse.

Undertecknade, som av Vänersborgs Söners Gille utsetts att granska Stiftelsen Vänersborgs Söners Gilles Älderdomshems räkenskaper och förvaltning under år 1958, få efter fullgjort uppdrag avgiva följande berättelse:

Stiftelsens ställning framgår av den i styrelsens berättelse avgivna redogörelsen, vilken är i full överensstämmelse med de av oss genomgångna räkenskaperna.

Räkenskaperna äro förda med ordning och reda. Kapitalbehållningen per den 31 december 1958, tillhopa Kronor 96.966:36, har av oss kontrollerats utan anmärkning. Stiftelsens och Syskonen Eliassons donations innehav av obligationer har inventerats och befunnits överensstämma med räkenskaperna.

Fastighetens förvaltning har handhafts på bästa sätt.

Då ej heller i övrigt någon anledning till anmärkning förefinnes, hemställa vi, att styrelsen beviljas ansvarsfrihet för 1958 års förvaltning.

Vänersborg den 31 mars 1959.

LENNART ANDERSSON.

SVEN LIND.

Revisorer.

**Sammanställning
över Vänersborgs Söners Gilles tillgångar vid utgången
av år 1958.**

Allmänna kassan	3.325:13	
Vänersborgs Söners Gilles Försköningsfond	5.173:45	
Namn-kunniga Vänersborgares Minnes fond	829:59	
Knut Hernströms Understödsfond	2.186:05	
Hjalmar A. Lindedals Minnes fond	5.784:18	
Major Oscar Wenerströms Understödsfond	3.556:66	
Wilhelm och Nora Malmbergs Donation	10.678:98	
Richard Dymlings Årsskriftsfond	5.558:47	
Laura och Ester Danielssons Donationsfond	5.849:08	42.941:59
Stiftelsen Vänersborgs Söners Gilles Älderdomshem:		
Fastigheten	64.032:10	
Syskonen Eliassons Donation	32.934:26	96.966:36
	Kronor	139.907:95

VÄNERSBORGS SÖNERS GILLES
MEDLEMMAR
1958.

Medlemmar.

	Födelse- år	Inträ- desår
ALBRECHTSON, ERIC, Tillskärare, Vänersborg	1894	54
ALEXANDERSSON, ZAID, Ledningsingeniör, Vänersborg	1924	55
ALFREDSSON, EVERT, Konditor, Hedemora	1914	55
ALFREDSSON, GÖSTA, Bryggeriarbetare, Vänersborg	1922	51
AHLIN, GÖRAN, Studerande, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1944	58
AHLIN, LENNART, Bilskolechef, Vänersborg	1916	54
AHLM, ALLAN, Järnhandelsbiträde, Vänersborg	1923	58
ALMQVIST, HENNING, Folkskollärare, Vänersborg	1896	46
ALMQVIST, LARS, Civiljägmästare, Lerum	1903	57
ALMQVIST, SVEN, Med. lic., Stockholm	1931	46
ALMSTRÖM, NILS, Provinsialläkare, Gnosjö	1910	55
ANDERSSON, ALLER, Skolvaktmästare, Vänersborg	1909	55
ANDERSSON, ALVAR, Handelsbiträde, Vänersborg	1916	45
ANDERSSON, ARNE, Folkskollärare, Bromma	1917	43
ANDERSSON, EINAR, Lagerchef, Vänersborg	1914	54
ANDERSSON, ERIC, Expeditionsvakt, Vänersborg	1915	51
*ANDERSSON, ERIK T., Förman, Vänersborg	1896	30
ANDERSSON, FRITIOF, Jordbruksförman, Vänersborg	1897	42
*ANDERSSON, GOTTFRID, fd. Överpostiljon, Uddevalla, <i>inne-</i> <i>havare av gilletts medalj (1956)</i>	1878	07
*ANDERSSON, GUSTAF, Reparatör, Vänersborg	1901	32
ANDERSSON, GÖSTA, Lasarettssyssloman, Vänersborg	1913	46
ANDERSSON, GÖSTA, Sjukvårdare, Lund	1910	54
*ANDERSON, JOHN, Grosshandlare, Vänersborg	1910	29
ANDERSSON, JOHN, Linjeförman, Strömstad	1896	43
ANDERSSON, KARL, Metallarbetare, Göteborg	1896	45
ANDERSSON, KARL-ERIC, Köpman, Vänersborg	1923	58
ANDERSSON, KARL-ERIK, Sparbankskamrer, Vänersborg	1925	53
ANDERSSON, CARL W., Handlande, Vänersborg	1893	55
ANDERSON, CHRISTER, Studerande, Vänersborg	1945	55
ANDERSSON, LENNART, Läderhandlare, Vänersborg	1919	53
ANDERSON, NILS, Disponent, Vänersborg	1915	53
ANDERSSON, NILS, Handlande, Vänersborg	1922	51
ANDERSSON, OLOF, Lokomotivförare, Göteborg	1912	55
ANDERSSON, OSCAR, fd. Förman, Vänersborg, <i>innehavare av</i> <i>gilletts medalj (1955)</i>	1892	42
ANDERSSON, OSCAR, Elinstallatör, Vänersborg	1897	38
ANDERSSON, PAUL, Köpman, Vänersborg	1925	58
*ANDERSON, PRIMUS, Bankkassör, Vänersborg, <i>bisittare i</i> <i>gilletts styrelse, innehavare av gilletts medalj (1958)</i>	1898	18
ANDERSSON, RAGNAR, Handlande, Vänersborg	1919	35

ANDERSSON, STIG, Socialvårdssyssloman, Vänersborg	1918	45
*ANDERSSON, TORSTEN, Apotekare, Skövde	1896	32
ANDERSSON, TORSTEN, Kontorsskrivare, Vänersborg	1914	55
ANDERSSON, VIKTOR, Ombudsman, Vänersborg	1909	52
ANDRÉ, HARALD, Kamrer, Vänersborg	1906	54
*ANDREASSON, HARRY, Arkitekt, Vänersborg	1901	30
ANDREASSON, KARL, Vaktmästare, Vänersborg	1907	53
ARVIDSSON, BIRGER, Schaktmästare, Köping	1897	46
*ARVIDSSON, STELLAN, Rektor, Stockholm	1902	28
BACK, EVERT, Expeditionsvakt, Vänersborg	1918	55
BACK, HELGE, Förman, Vänersborg	1899	54
BACKMAN, GUNNAR, fd. Bankkassör, Arvika	1890	45
*BARKSTEDT, LUDVIG, fd. Bankkamrer, Alingsås, <i>innehavare</i> <i>av gilletts medalj (1955)</i> †	1882	06
*BARKSTEDT, SIGURD, fd. Apotekare, Vänersborg	1885	30
*BECKEMAN, BENNO, Direktör, Stockholm †	1878	19
*BECKEMAN, KNUT, fd. Hamnkaptén, Uddevalla, <i>ständig</i> <i>medlem</i>	1880	15
*BENGTSSON, HJALMAR, Sjukvårdare, Vänersborg	1905	33
BENGTSSON, RAGNAR, Linjeförman, Trollhättan	1903	55
*BERG, FRITZ, fd. Boktryckare, Vänersborg, <i>innehavare av gilletts</i> <i>medalj (1957)</i>	1884	08
BERG, GUNNAR, Boktryckare, Vänersborg	1920	53
BERGER, GUNNAR, Studerande, Vänersborg, <i>ständig medlem</i> ..	1943	55
BERGER, HARRY, Disponent, Vänersborg	1904	54
*BERGGREN, ERIC, Fil. lic., Göteborg	1911	32
BERGLUND, FOLKE, Sjökapten, Hälsingborg	1910	45
BERGLUND, GÖSTA, Sjöingeniör, Malmö	1920	43
BERGMAN, AXEL, Sjukkasstjänsteman, Vänersborg	1898	46
BERGMAN, KARL-ERIK, Handelsbiträde, Vänersborg	1920	48
*BERGSTROM, AXEL, fd. Landskamrerare, Falun	1892	26
*BERGSTROM, GUNNAR, Odont. d:r, Örebro	1906	23
*BERGSTROM, TORSTEN, Tandläkare, Hälsingborg	1912	29
BEHRNS, KARL, Expeditionsförman, Göteborg	1902	55
BERRMAN, GÖSTA, Folkskollärare, Göteborg	1910	43
BIEL, GÖSTA, Rederitjänsteman, Lerum	1911	46
BJORNBERG, MAURITZ, Kontorist, Vänersborg	1927	54
BJORNBERG, SVEN, Poliskonstapel, Vänersborg	1929	54
BJORNDAHL, ERIK, Bokbindarmästare, Vänersborg	1888	37
BLOMGREN, GUNNAR, Stenhuggarmästare, Vänersborg	1912	54
BODÉN, KARL, fd. Hantverksföreståndare, Vänersborg	1885	55
BODÉN, SIGVARD, Ingeniör, Stockholm, <i>ständig medlem</i>	1923	55
BODÉN, STIG, Ingeniör, Stockholm, <i>ständig medlem</i>	1914	55
BODÉN, SVEN, Ingeniör, Lilla Edet, <i>ständig medlem</i>	1918	47
BORG, EINAR, Handlande, Vänersborg	1906	48

BORG, FRITZ, fd. Hälsovårdstillsyningsman, Trollhättan	1881	50
*BORGLING, CARL, fd. Häradsarkivare, Stockholm	1888	32
*BOTHÉN, CARL, Löjtnant, Sundsandvik	1873	34
*BRAND, ERNST, Ingeniör, Hälsingborg, <i>ständig medlem</i>	1880	21
BRIGELIUS, GUNNAR, Disponent, Göteborg	1919	54
*BROBECK, KARL, fd. Kamrer, Falun	1886	19
*BROMAN, LASSE, Läroverksadjunkt, Lerum	1906	23
*BÜGLER, JOHN, Landskanslist, Vänersborg	1904	31
BACKLUND, AXEL, Målaremästare, Vänersborg	1898	45
BACKSTRÖM, TORSTEN, Åkeriägare, Vänersborg	1907	54
*CEDERGREN, GÖSTA, Förste provinsialläkare, Linköping	1905	30
*CEDERGREN, RAGNAR, Affärschef, Västerås	1907	30
*CEDERGREN, STIG, Kanslichef, Gävle	1911	30
CEDERHOLM, ÅKE, Avdelningschef, Uddevalla	1913	55
CEGRELL, ELOF, Kontorschef, Vänersborg	1916	49
DAHL, LENNART, Bergsingeniör, Hofors	1924	48
DAHLGREN, ARNE, Kontorsskrivare, Vänersborg	1918	55
DALGREN, HUGO, Mätningingeniör, Vänersborg	1911	53
DAHLGREN, STIG, Omnibusägare, Vänersborg	1917	55
*DAHLIN, ERIK, Frisörmästare, Vänersborg	1896	30
DAHLLÖF, AXEL, Kassör, Vänersborg	1911	55
DAHLLÖF, HARRY, Polisassistent, Uddevalla	1909	55
DAHLSTRÖM, PAUL, fd. Lokförare, Nyköping	1895	47
*DAHLSTRÖM, WÄRNER, Handlande, Töreboda †	1891	15
DAHMÉ, ALGOT, Ämneslärare, Vänersborg	1909	39
DANIELSSON, INGVAR, Målaremästare, Vänersborg	1920	55
*DAFGÅRD, AXEL, Köpman, Vänersborg	1891	21
DAFGÅRD, BENGT, Studerande, Vänersborg, <i>ständig medlem</i> ..	1939	50
*DAFGÅRD, HARRY, Charkuterist, Vänersborg	1906	30
DAFGÅRD, HENRY, Charkuterist, Vänersborg	1903	53
DAFGÅRD, SVEN, Köpman, Vara	1898	53
DIDEROOTH, ERNST, Typograf, Vänersborg	1893	52
*DINNETZ, FRITZ, Snickaremästare, Vänersborg	1895	21
*DINNETZ, KNUT, Lagerförman, Stockholm	1891	32
*EDLUND, AXEL H., Direktör, Vara †	1895	28
*EDLUND, BERTIL, Kontorsskrivare, Trollhättan	1899	30
EDLUND, HANS, Ingeniör, Vänersborg	1934	56
EDLUND, HARRY, Målaremästare, Vänersborg	1903	46
EDLUND, TORSTEN, Fastighetsskötare, Vänersborg	1903	55
EGERSSON, ANDERS, Kontorist, Vänersborg	1903	49
EILARD, REINHOLD, Stadsfogde, Borås	1894	48
EK, HARALD, Kapten, Sundbyberg	1919	44
EK, KNUT, Slöjdlärare, Vänersborg	1924	50
*EKBERG, HJALMAR, Civilingeniör, Stockholm †	1872	22
EKBLAD, BERTIL, Charkuterist, Trollhättan	1916	53

ELFMAN, NILS-OLOF, Rektor, Bromma	1919	44
ELMQVIST, FREDRIK, Lokförare, Vänersborg	1903	42
*ELOW, PER, Sparbankskamrer, Brålanda	1906	30
*ELOW, STIG, Ingeniör, Sundsvall	1912	30
EMANUELSSON, ERIC, Handelsbiträde, Vänersborg	1916	51
ENGLUND, GUNNAR, Försäljningschef, Söderhamn	1913	42
ENGLUND, CLAES, Studerande, Vänersborg	1943	47
ENGLUND, MAGNUS, Studerande, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1949	49
*ENGLUND, NILS, Prakt. läkare, Vänersborg	1909	30
ENGLUND, NILS TURE, Studerande, Vänersborg	1939	47
ERIKSSON, ALFRED, fd. Boktryckare, Göteborg	1884	52
ERIKSSON, ALLAN, 1:e Postiljon, Vänersborg	1913	55
ERICSSON, ANDERS, Studerande, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1944	54
*ERIKSSON, AXEL, Handlande, Vänersborg	1889	21
ERICSSON, BROR, Bagaremästare, Vänersborg	1913	46
ERICSON, ERIC, Stadsträdgårdsmästare, Vänersborg	1901	55
ERIKSSON, FILIP, Murare, Vänersborg	1912	46
ERICKSSON, GÖSTA, Skolvaktmästare, Vänersborg	1913	55
ERICSON, HENNING, Handelsträdgårdsmästare, Vänersborg ..	1902	50
ERIKSSON, HENRY, Landstingsassistent, Vänersborg	1909	55
ERICSSON, JOHN, Tandläkare, Vänersborg	1908	43
ERICSSON, JOHN-OLOV, Studerande, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1939	54
*ERIKSSON, LARS, fd. Skolvaktmästare, Vänersborg	1878	21
ERICSSON, NILS, Bagaremästare, Vänersborg	1907	46
ERIKSSON, OLOV, Steward, Frändefors	1911	57
ERICSSON, STIG, Köpman, Vänersborg	1920	46
ERICSON, TAGE, Trädgårdsmästare, Vänersborg	1906	55
ERICSSON, TAGE, Åkeriägare, Vänersborg	1911	55
ERIKSSON, ÅKE, Frisörmästare, Vänersborg	1921	58
EHRLING, RAGNAR, Folkhögskollärare, Leksand	1926	54
FAGERSTRÖM, RUNE, Apotekare, Uddevalla	1924	57
FALK, HARRY, Handlande, Vänersborg	1906	55
FALK, RAGNAR, fd. Länsassessor, Vänersborg	1890	47
FERM, RUNE, Poliskonstapel, Vänersborg	1929	57
*FOCK, BROR, fd. Sparbankskassör, Vänersborg, <i>gillets andre ålderman, innehavare av gilletts medalj (1955)</i>	1888	07
FORSS, ERIC, Tullförvaltare, Borås	1910	52
FRIEDLÄNDER, BIRGER, fd. Handlande, Vänersborg	1887	43
*FRÖBERG, GÖSTA, Apotekare, Vänersborg	1896	24
FRÖID, ARVID, Förman, Vänersborg	1897	41
FURBO, EVERT, Skolvaktmästare, Vänersborg	1910	55
FURBO, SIXTEN, Avsynare, Vänersborg	1917	56
*GADDE, ELOF, Köpman, Vänersborg	1911	30
*GADDE, NILS OLOF, Sporthandlare, Vänersborg	1915	34

GALLE, KJELL, Möbelhandlare, Vänersborg	1911	51
GEMVIK, GÖSTA, Köpman, Stockholm	1911	47
GEMVIK, OLOF, Direktör, Stockholm	1917	46
*GILLBERG, EWALD, Handlande, Vänersborg, <i>innehavare av gilletts medalj (1957)</i>	1889	08
GILLBERG, ÅKE, Förste expeditionsvakt, Vänersborg	1920	55
GLASELL, LENNART, Typograf, Vänersborg	1910	46
GRANSTRÖM, ANDERS, Fabrikör, Vänersborg	1906	54
GRANSTRÖM, AXEL, Direktör, Vänersborg	1897	54
GRANSTRÖM, ROLAND, Rörentreprenör, Vänersborg	1901	54
*GRUNDBERG, HADAR, Godsägare, Askersund, <i>innehavare av gilletts medalj (1956)</i>	1884	07
*GRUNDBERG, PER, fd. Godsägare, Bromma, <i>innehavare av gilletts medalj (1956)</i> †	1879	07
GULLBRANTZ, SVEN, Murare, Vänersborg	1913	44
GULZ, LENNART, Studerande, Vänersborg	1939	54
*GULZ, THORSTEN, Driftschef, Vänersborg, <i>gilleskrivare</i>	1905	28
GUSTAFSSON, EDVARD, Bitr. länsarkitekt, Vänersborg	1923	46
GUSTAFSSON, HOLGER, Häradskskrivare, Ämål	1911	38
*GUSTAFSSON, PER EDWARD, fd. Förste landskanslist, Vänersborg	1893	19
GUSTAFSSON, SUNE, Bageriverkmästare, Vänersborg	1918	55
GÖTHERED, GOTTFRID, Fastighetsägare, Vänersborg	1909	55
HAGBERG, JAN, Kalkylator, Malmö	1922	53
*HAGBORG, ARNE, Möbelhandlare, Vänersborg	1908	30
HAGBORG, GÖRAN, Studerande, Vänersborg, <i>ständig medlem</i> ..	1941	53
HAGBORG, TORSTEN, Köpman, Norrköping, <i>ständig medlem</i> ..	1931	52
*HAGBORG, WALTER, Möbelhandlare, Vänersborg	1901	17
HALL, KARL-ERIK, Förrådsarbetare, Vänersborg	1912	52
*HALLBERG, KURT, fd. Drätselkontorist, Vänersborg, <i>gilletts kassafogde, innehavare av gilletts medalj (1957)</i>	1893	16
HALLBERG, NILS, Ingeniör, Göteborg	1912	55
*HALLONQVIST, KNUT, Handlande, Vänersborg	1895	21
HALLONQVIST, UNO, Handlande, Vänersborg	1925	45
*HALLQVIST, ERIK, fd. Stationsmästare, Lilleskog	1893	30
HALLQVIST, TAGE, Med. lic., Lindesberg	1926	45
HAMMAR, ALVAR, Charkuteriarbetare, Göteborg	1913	55
HAMMAR, GUSTAV, Köpman, Vänersborg	1904	55
*HAMMARSTRÖM, UNO, Kapten, Umeå, <i>ständig medlem</i>	1899	28
HANSSON, BRYNOLF, Avsynare, Vänersborg	1924	52
HANSSON, EINAR, fd. Lokförare, Uddevalla	1896	48
HANSSON, KNUT, Lagerbiträde, Vänersborg	1889	38
HANSSON, CHRISTER, Studerande, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1942	57
*HANSSON, VICTOR, fd. Kyrkovaktmästare, Vänersborg	1878	23

HASSELBERG, GÖSTA, Docent, Uppsala	1909	42
HASELLUND, NILS, Lantmäteriassistent, Kinna	1901	36
HEDBERG, AXEL, Bangårdsmästare, Uddevalla	1899	55
HEDBERG, AXEL, fd. Vaktmästare, Vänersborg †	1874	44
HEDBERG, ÅKE, Konduktör, Uddevalla	1919	55
*HEDÉN, ALLAN, Registrator, Vänersborg, <i>gillets arkivarie</i>	1907	34
HEDÉN, LASSE, Vägmästare, Vänersborg	1934	57
HELLMAN, BERTIL, Avdelningschef, Göteborg	1900	55
*HELLMAN, EINAR, Glasmästare, Vänersborg	1906	29
*HELLMAN, ERIK, Glasmästare, Vänersborg	1898	30
HELLMAN, EVALD, Assistent, Uppsala	1902	55
HELLSTRÖM, RAGNAR, Handlande, Vänersborg	1905	43
HERNEK, AXEL, Kapten, Uddevalla	1919	55
HERNEK, CARL-ANDERS, Arkitekt, Uddevalla	1926	55
HJELM, AXEL R., Köpman, Vänersborg	1885	54
HJELM, PER-OLOV, Fångvårdstjänsteman, Vänersborg	1932	58
*HJORTH, GUNNAR, Landskamrerare, Vänersborg, <i>gillets förste ällderman, innehavare av gillets medalj (1955)</i>	1902	23
HOLM, ALLAN, Tjänsteman, Vänersborg	1907	53
HOLM, HERBERT, Handelsbiträde, Vänersborg	1903	50
HULTGREN, GÖSTA, Fartyggritare, Göteborg	1910	58
HURTIG, ERNST-MAGNUS, Elektriker, Vänersborg	1923	53
HÄGNEFORS, ERNST, Kapten, Uddevalla	1921	55
HÖGBERG, BIRGER, Sjökapten, Göteborg	1904	50
IDEBERG, GUNNAR, Civilekonom, Göteborg	1932	53
JAKOBSSON, NILS, Brädgårdsförman, Vänersborg	1908	57
JANSON, BENGT, Tegelmästare, Töreboda	1920	50
JANSON, GÖSTA, Konsul, Barranquilla (Colombia)	1902	49
JANSSON, KARL, Faktor, Vänersborg	1900	55
JANSON, OLOV, Kamrer, Vänersborg	1909 (30)	49
JANSSON, SVEN, Expeditionsvakt, Vänersborg	1926	58
JARHED, KARL, Byggnadsarbetare, Vänersborg	1895	54
JARHED, SUNE, Tjänsteman, Vänersborg	1920	55
JARN, GÖSTA, Agronom, Brålanda	1927	54
*JENNISCHE, BENGT, Bitr. lasarettsläkare, Vänersborg	1913	30
*JERNQVIST, SVEN, Bankrevisor, Norrköping	1898	26
JOHANSSON, ARVID, Lokförare, Uddevalla	1897	47
*JOHANSSON, AXEL, fd. Förman, Vänersborg	1884	11
*JOHANSSON, AXEL, Handelsföreståndare, Vänersborg	1903	30
JOHANSSON, BENGT, Köpman, Vänersborg	1896 (15)	45
JOHANSSON, BERTIL, Direktör, Vänersborg	1912	55
*JOHANSSON, EMIL, fd. Handlande, Vänersborg	1887	19
JOHANSSON, EVERT, Frisörmästare, Vänersborg	1910	54
JOHANSSON, EVERT, Köpman, Vänersborg	1916	58
JOHANSSON, GOTTHARD, Slussvakt, Trollhättan	1899	50

JOHANSSON, GUNNAR, fd. Maskinmästare, Göteborg	1883	47
JOHANSSON, GUSTAV, Boktryckare, Vänersborg	1905	53
JOHANSSON, GUSTAF, Skofabriksarbetare, Vänersborg	1904	54
*JOHANSSON, HARRY, Frisörmästare, Vänersborg	1899	30
JOHANSSON, HARRY, Modellör, Kumla	1910	54
JOHANSSON, HILMER, Bryggeriarbetare, Vänersborg	1891	42
JOHANSSON, HUGO, Inspektör, Stockholm	1908	44
*JOHANSSON, HUGO, Riksbanksvaktmästare, Vänersborg	1900	30
JOHANSSON, INGVAR, Byggmästare, Vänersborg	1918	55
JOHANSSON, JENS, Omnibusägare, Vänersborg	1923	55
JOHANSSON, JOHN, fd. Förman, Vänersborg	1891	50
JOHANSSON, JOHN, Åkeriägare, Vänersborg	1910	55
JOHANSSON, KARL-ERIK, Typograf, Vänersborg	1927	53
*JOHANSSON, KARL G., Byggnadssnickare, Vänersborg	1897	28
JOHANSSON, KJELL, Sjukvårdare, Vänersborg	1910	42
JOHANSSON, OSCAR, fd. Övermaskinist, Mölndal	1885	44
*JOHANSSON, OTTO, fd. Hovmästare, Mellerud	1888	25
JOHANSSON, ROLAND, Byggnadssnickare, Vänersborg	1905	53
JOHANSSON, STEN, Motorförman, Vänersborg	1902	55
JOHANSSON, STURE, Redaktör, Stockholm	1923	57
JOHANSSON, TRYGGVE, Sjukkasstjänsteman, Vänersborg	1900	48
JOHANSSON, VALFRID, Skofabriksarbetare, Vänersborg	1894	50
*JOHANSSON, ÅKE, Fotograf, Vänersborg	1908	34
JONSSON, ANDERS, Handlande, Vänersborg	1915	35
JONSSON, BENGT R., Arkivare, Saltsjö-Duvnäs	1930	54
JONSSON, ERIK, Lagerbiträde, Vänersborg	1924	46
JONSSON, HELGE, Handlande, Vänersborg	1912	45
JONSSON, JOHAN, fd. Intendent, Örebro	1882	45
JOHANSSON, CARL, fd. Handlande, Vänersborg	1870 (19)	51
JONSSON, OLOF, Handlande, Vänersborg	1923	45
*JONSSON, GUSTAF, Stadsbokhållare, Vänersborg	1898	19
KAHNBERG, KNUT, Åkeriägare, Vänersborg	1894	44
KALTOFEN, CHARLES, Advokat, Vänersborg †	1911	39
CARLSSON, ALBERT, fd. Handlande, Vänersborg	1878	35
KARLSSON, BERTIL, Bilreparatör, Avesta	1910	58
CARLSSON, BERTIL, Lagerchef, Vänersborg	1914	54
CARLSSON, BERTIL, Studerande, Vänersborg, <i>ständig medlem</i> ..	1944	47
CARLSSON, EINAR, Åkeriägare, Vänersborg	1900	44
*CARLSSON, ELOF, Disponent, Vänersborg, <i>ständig medlem</i> ..	1904	30
CARLSON, ERIC, Hantverksföreståndare, Vänersborg	1897	48
CARLSSON, GUNNAR, Förrådsmästare, Vänersborg	1905	38
KARLSSON, HERMAN, Ingeniör, Hollywood, (U. S. A.)	1896	49
KARLSSON, HILDING, Bagaremästare, Vänersborg	1911	51
*CARLSSON, CARL, fd. Sanatorievaktmästare, Vänersborg	1878	19

*CARLSSON, CARL ANDERS, Disponent, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1897	32
*CARLSSON, CARL-ERIC, fd. Boktryckare, Vänersborg, <i>innehavare av gilletts medalj (1957)</i>	1885	08
*CARLSSON, CARL-GUSTAF, Fabrikör, Vänersborg	1909	30
CARLSSON, CARL-OTTO, Studerande, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1939	47
CARLSSON, KJELL, Omnibusägare, Vänersborg	1910	55
CARLSSON, KJELL, Åkeriägare, Vänersborg	1900	54
KARLSSON, CLAES, Köpman, Vänersborg	1908	55
KARLSSON, KNUT, Målare, Vänersborg	1896	57
CARLSSON, LENNART, Studerande, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1946	47
CARLSSON, NILS-ERIK, Sjöingeniör, Vänersborg	1919	54
CARLSSON, ROBERT, Charkuterist, Vänersborg	1894	55
*KARLSON, VALTER, Handlande, Vänersborg, <i>fastighetsförvaltare i gilletts styrelse, gillevärd</i>	1905	30
KARLSSON, ÅKE, Snickare, Vänersborg	1915	58
*CARLSTRÖM, NILS, Kamrer, Hälsingborg	1893	16
KIHLSTRÖM, LARS, Lagerförman, Vänersborg	1907	49
CLAESSON, CARL-ERIC, Köpman, Vänersborg	1916	55
KLING, CARL-OTTO, Byggnadsingeniör, Vänersborg	1913	55
KLING, VALDEMAR, Elinstallatör, Vänersborg	1910	55
KLINGBERG, EMIL, fd. Reparatör, Vänersborg	1877	42
KNUTSSON, GUNNAR, Verkmästare, Vänersborg	1905	54
KORÉN, GÖSTA, Kamrer, Trollhättan	1908	53
KORP, AXEL, Fabrikör, Vänersborg	1907	51
KORP, HELGE, Fabrikör, Gustafsfors	1910	51
KORP, HERBERT, Fabrikör, Vänersborg	1917	51
KORP, OLOF, Fabrikör, Vänersborg	1915	51
KORP, TORSTEN, Fabrikör, Vänersborg	1908	51
KRAFFT, GUNNAR, Verkstadsägare, Vänersborg	1914	52
*CHRISTENSSON, CARL-OTTO, Inköpschef, Göteborg	1912	33
*LAGERGREN, SVEN, Ingeniör, Vänersborg	1914	34
*LARSON, AXEL, fd. Handlande, Vänersborg	1890	19
LARSSON, AXEL, Kamrer, Vänersborg	1908	54
LARSSON, BO, Verkmästare, Målsryd	1922	46
LARSSON, DAVID, Verkmästare, Vänersborg	1904	54
LARSSON, ERIK, Fabrikör, Vänersborg	1910	57
*LARSSON, ERNFRID, fd. 1:e Postiljon, Vänersborg, <i>innehavare av gilletts medalj (1956)</i>	1881	07
LARSSON, GÖSTA, Teknolog, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1936	55
LARSSON, HARRY, Bilmekaniker, Vänersborg	1912	54
LARSON, HILMER, fd. Försäljningschef, Vänersborg	1892	42
*LARSSON, HJALMAR, Civilingeniör, Vänersborg	1903	30
LARSSON, NILS, Skolvaktmästare, Vänersborg	1918	55

LARSSON, OSCAR, Journalist, Vänersborg	1908	55
LARSSON, RAGNAR, Kommunalarbetare, Vänersborg	1908	55
*LARSSON, RAGNAR, Kontorist, Vänersborg	1905	30
LARSSON, ROLF, 1:e Stationsskrivare, Stockholm	1924	56
LARSSON, ROLF, Åkeriägare, Vänersborg	1921	55
LARSSON, STIEG, Kontorist, Vänersborg	1935	57
LARSSON, TORSTEN, Bruktjänsteman, Vänersborg	1911	54
LAURELL, JOHNNY, Handlande, Vänersborg	1908	46
LEWERTH, HARALD, Advokat, Göteborg	1894	50
LINDH, ERIK, Köpman, Vänersborg	1906	55
LIND, GUNNAR, Lagerchef, Vänersborg	1910	52
LIND, HÅKAN, Studerande, Vänersborg	1948	54
LIND, LARS, Studerande, Vänersborg	1944	50
LIND, LENNART, Posttjänsteman, Vänersborg	1930	57
LIND, OLOV, Civilingeniör, Örebro	1920	45
LIND, SVEN, Disponent, Vänersborg	1913	40
LIND, ÅKE, Affärsbiträde, Vänersborg	1914	55
LINDBERG, AXEL, Föreståndare, Vänersborg	1912	42
LINDBERG, GEORG, Distriktschef, Malmö	1899	47
*LINDEDAL, SIGURD, fd. Bankkamrerare, Göteborg, <i>innehavare av gilletts medalj (1955)</i>	1882	05
LINDÉN, OSKAR, Handlande, Vänersborg	1902	54
LINDGREN, FOLKE, Fabrikör, Vänersborg	1914	54
LINDGREN, GUSTAF, Byggnadssnickare, Vänersborg	1893 (19)	55
LINDGREN, GOSTA, Byggnadssnickare, Örebro	1903	55
LINDQVIST, ARNE, Filare, Vänersborg	1921	57
LINDQVIST, HÅKAN, Kyrkoherde, Långared	1914	37
LINDQVIST, ROLF, Taxeringsintendent, Gävle	1911	35
LINDQVIST, SVEN, Stadskassör, Vänersborg	1910	35
*LINDSTRÖM, ALLAN, Lektor, Vänersborg	1908	30
LINDSTRÖM, BROR OSKAR, Handlande, Vänersborg	1900	51
LINNARSSON, NILS, Posttjänsteman, Vänersborg	1912	55
LJUNGGREN, ERIK, Handlande, Vänersborg	1898	35
LUDWIGSSON, EVERT, Föreståndare, Vänersborg	1913	55
LUNDBERG, ERNST, fd. Rektor, Vänersborg	1882	51
*LUNDBLAD, OLOF, Jaktvårdskonsulent, Lilleskog	1907	28
*LUNDBORG, ERIC, Handlande, Vänersborg, <i>innehavare av gilletts medalj (1956)</i>	1888	07
LUNDBORG, EVERT, Handlande, Vänersborg	1921	42
LUNDBORG, GUSTAF, Skräddaremästare, Vänersborg	1900	54
LUNDBORG, STEN, Handlande, Vänersborg	1925	42
LUNDGREN, ANTON, fd. Poliskonstapel, Vänersborg †	1880	51
LUNDGREN, ARVID, Sekreterare, Enskede	1912	49
LUNDGREN, IVAR, Postmästare, Arboga	1898	54
*LUNDGREN, NILS, fd. Överpostmästare, Stockholm	1889	19

LUNDGREN, SUNE, Rektor, Vänersborg	1913	53
*LUNDGREN, THOR, fd. Postkontrollör, Västerås	1883	19
LUNDIN, GUNNAR, Köpman, Vänersborg	1921	52
*LUNDIN, GUSTAF, fd. Byrådirektör, Stockholm	1892	19
LUNDIN, IVAR, Avsynare, Vänersborg	1919	52
*LUNDIN, IVAR, Frisörmästare, Vänersborg	1894	30
*LUNDIN, JOHN, Reparatör, Jönköping	1899	30
*LUNDIN, KNUT, Apotekare, Göteborg	1898	26
LUNDIN, OTTO, Frisörmästare, Åmål	1901	39
LUNDIN, PER, Vänersborg	1953	55
LUNDIN, PER OLOF, Kontorist, Vänersborg	1928	55
*LUNDIN, WARNER, fd. Byrådirektör, Stockholm	1890	19
MADSÉN, LARS, Fil. mag., Lidingsö	1904	55
MAGNI, GÖTE, Handlande, Vänersborg	1905	46
MAGNUSSON, ARNE, Kanslichef, Göteborg	1913	49
MAGNUSSON, GUNNAR, Verkmästare, Avesta	1914	58
MAGNUSSON, HENRY, Bankvaktmästare, Vänersborg	1915	54
MAGNUSSON, CARL EDGAR, Direktör, Vänersborg	1892	44
MAGNUSSON, MAGNUS, Kapten, Stockholm	1892	42
MAGNUSSON, ÅKE, Typograf, Vänersborg	1919	51
MALMSTRÖM, WILHELM, Köpman, Vänersborg	1901	44
*MILLING, GUSTAF, Handelsresande, Vänersborg	1902	33
MILLING, TAGE, Lagerförman, Vänersborg	1931	58
MILLING, THORE, Flygtekniker, Vänersborg	1924	52
MOBERG, ERIK, Köpman, Vänersborg	1919	55
MOGREN, FRITZ, Byggnadssnickare, Vänersborg	1901	46
MOLLBERG, RUNE, Handelsbiträde, Vänersborg	1925	54
MOSSBERG, ARNE, Kommunalarbetare, Vänersborg	1908	55
MOSSBERG, VIKTOR, Kommunalarbetare, Vänersborg	1899	55
NAREMARK, YNGVE, Radiotekniker, Vänersborg	1922	53
NEUMAN, WOLF, Ingeniör, Göteborg	1921	55
NIKLASSON, MATS, 1:e Poliskonstapel, Vänersborg	1925	56
*NILSSON, DAVID, fd. Lektor, Skara †	1885	19
NILSSON, GUSTAV, Lantbrukare, Vänersborg	1924	50
NILSSON, RAGNAR, Handlande, Vänersborg	1908	41
NILSSON, SUNE, Brunnsbörrare, Vänersborg	1923	58
*von NOLTING, OLOF, fd. Disponent, Alingsås	1877	19
NORDBERG, JULIUS V., fd. Charkuterist, Vänersborg	1892	57
*NORDÉN, ELOV, Stadskamrerare, Uddevalla, <i>innehavare av gillets medalj (1955)</i>	1901	16
NORDFELDT, JAN ERIK, Studerande, Falun	1949	50
NORDFELDT, JOHN, Ingeniör, Falun	1921	43
NORDFELDT, PER-OLOV, Köpman, Göteborg	1925	43
NORDGREN, ALLER, Typograf, Vänersborg	1909	53
NORDGREN, HARRY, Typograf, Uddevalla	1906	55

NORDGREN, KARL, Målaremästare, Vänersborg	1897	55
NORDGREN, SVEN, Kommunalarbetare, Vänersborg	1908	55
*NYSTRÖM, JOHN, fd. Köpman, Göteborg	1870	19
NYSTRÖM, KARL FREDRIK, Ingeniör, Vänersborg	1928	58
NYSTRÖM, ÅKE, Handlande, Vänersborg	1916	52
OLLÉN, BERTIL, Bryggmästare, Lidköping	1914	52
*OLLÉN, ERIK, fd. Sparbanksdirektör, Vänersborg	1885	19
OLSSON, ALLAN, Sjukvårdare, Vänersborg	1910	55
OLSSON, ERNST, Tegelbruksarbetare, Vänersborg	1901	55
OLSSON, FOLKE, Lagerbiträde, Vänersborg	1929	48
OLSSON, GUSTAF ADOLF, Frisörmästare, Finspång	1897	44
OLSSON, KNUT, Frisörmästare, Vänersborg	1904	58
OLSSON, SVEN, Maskinist, Vänersborg	1919	51
OLSSON, TORVALD, Kapten, Uddevalla	1915	55
*OLSSON, VERNER, fd. Bankkamrer, Vänersborg †	1886	20
PALMSTRÖM, HERBERT, Fabrikör, Vänersborg	1902	53
PALMSTRÖM, NILS, Fabrikör, Vänersborg	1910	52
PAULSSON, ELMER, Musiker, Vänersborg	1909	54
PERSSON, AXEL, Montör, Vänersborg	1910	57
PEHRSSON, HJALMAR, fd. Överlärare, Mora-Noret	1881 (07)	52
PEHRSSON, SVEN, Konsul, Uddevalla	1910	55
*PETRÉ, ERNST, Redaktör, Vänersborg	1897	24
PETERSON, ARNE, Telearbetare, Vänersborg	1917	57
PETERSON, ARVID, Montör, Vänersborg	1897	57
PETTERSSON, AXEL, Skofabriksarbetare, Vänersborg	1898	49
*PETERSON, HARRY, Handelsföreståndare, Vänersborg, <i>ersättare</i> <i>i gillet's styrelse</i>	1901	16
PETTERSSON, KARL, Kriminalassistent, Lidköping	1902	55
POUNCETTE, ERIC, Kassör, Kumla	1904	52
POUSETTE, CARL ERIC, Godsägare, Vinninga	1914	51
PÄRUD, NILS, Byråsekreterare, Stockholm	1923	52
PÄRUD, PAUL, Fångvårdstjänsteman, Vänersborg	1896	54
RAHM, HARRY, Sjukvårdare, Vänersborg	1914	55
*RAHM, HJALMAR, Bankdirektör, Alingsås	1900	20
RAHNE, KARL, fd. Folkskollärare, Trollhättan	1883	35
RAPP, NILS, Frisörmästare, Vänersborg	1913	51
*REYNOLDS, ALDOR, fd. Handlande, Vänersborg	1888	31
ROBERTSSON, FOLKE, Yrkeslärare, Vänersborg	1908	54
ROLANDER, GUNNAR, Faktor, Vänersborg	1909	46
ROLANDER, CARL-HENRIC, Handlande, Vänersborg	1921	46
ROSÉN, GUNNAR, Ingeniör, Vänersborg	1923	55
ROSLIN, GEORG, Skolvaktmästare, Vänersborg	1907	41
*ROSLIN, HENRY, Köpman, Borås	1906	31
ROSLIND, GUNNAR, Juvelerare, Vänersborg	1916	57

ROSLIND, LARS-GÖRAN, Studerande, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1946	58
ROSLIND, SVEN-GUNNAR, Studerande, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1940	58
RUTGERSSON, CHARLES, Förman, Vänersborg	1903	43
RYDING, ÅKE, Målaremästare, Vänersborg	1920	53
*RÖTTLE, HJALMAR C:SON, Direktör, Bromma, <i>ständig medlem</i>	1877	30
SAHLIN, ANDERS, Bokbindaremästare, Vänersborg	1881	36
*SAHLIN, ERIK, Landsfogde, Umeå	1909	34
SAHLIN, PER-ANDERS, Studerande, Vänersborg	1945	50
SAHLIN, STEN, Bokbindaremästare, Vänersborg, <i>ersättare i gilletts styrelse</i>	1913	36
*SANDBERG, AXEL, Målaremästare, Vänersborg	1886	30
*SANDBERG, NILS, Förste bibliotekarie, Göteborg	1911	34
*SANDBERG, WILHELM, fd. Brevbärare, Vänersborg	1881	18
*af SANDEBERG, FREDRIK, Kammarherre, Uppsala, <i>innehavare av gilletts medalj (1955)</i>	1884	05
SANDH, LARS-GUNNAR, Ingeniör, Hägersten	1924	45
SANDGREN, EGON, Elektriker, Göteborg	1913	55
SJÖÖ, ANDERS (SVENSSON), Brevbärare, Vänersborg	1914	42
SJÖGREN, JOSEF, fd. Läroverksadjunkt, Vänersborg	1880	49
SJÖLING, LARS-GÖSTA, Montör, Vänersborg	1926	52
SJÖSTAD, OLOF, Elektriker, Vänersborg	1933	52
*SJÖSTAD, RAGNAR, Elinstallatör, Vänersborg	1896	30
SJÖSTRAND, ERNST, Sjukvårdare, Vänersborg	1917	58
*SJÖSTRÖM, GUSTAF, Handlande, Vänersborg	1900	30
SKAGSTEDT, MELKER, Byggnadskamrer, Stockholm	1914	45
SKOOGH, LARS-OLOF, Järnvägstjänsteman, Vänersborg	1925	58
SKOGH, PER, Målare, Vänersborg	1908	44
*SCHRÖDER, KARL GUSTAF, Provinsialläkare, Tanumshede ..	1897	28
*SKÄRBERG, OSKAR, Korrespondent, Trollhättan	1896	24
SKÖLDEBORG, HARALD, Snickare, Vänersborg	1896	55
SCHÖNDELL, BENGT, Ingeniör, Uddevalla	1923	57
SCHÖNDELL, SIGVARD, Montör, Vänersborg	1916	57
SOHLBERG, ALLAN, Handlande, Vänersborg	1918	50
*STENSTRÖM, LARS, Förste landskanslist, Vänersborg	1905	30
*STERNER, BRUNO, Frisörmästare, Vänersborg, <i>bisittare i gilletts styrelse, innehavare av gilletts medalj (1956)</i>	1887	08
STERNER, NILS, Apotekare, Malmö	1922	41
STERNER, SVEN-AXEL, Landskanslist, Vänersborg	1923	47
STRÖM, GÖSTA, Konditor, Hedemora	1908	55
STRÖM, HILDING, Direktör, Vänersborg	1897	47
SUNDBORG, OLOF, Direktör, Bromma	1894	43
*SUNDELIUS, GOTTFRID, Handlande, Vänersborg	1890	19

*SUNDELIUS, KJELL, Ombudsman, Vänersborg	1908	30
*SUNDELIUS, OSKAR, 1:e Poliskonstapel, Vänersborg	1901	30
SUNNERDAHL, OLOF, Fastighetskötare, Vänersborg	1909	51
SUNNERDAHL, VILGOT, 1:e Mätare, Vänersborg	1908	51
SWAHN, EVERT, Sjukvårdare, Vänersborg	1909	55
SVANBERG, NILS, Förman, Vänersborg	1909	54
SVANBERG, SVEN OLOF, Målare, Vänersborg	1918	55
*SWEDBERG, CARL AUGUST, Direktör, Göteborg	1873	19
SVENSSON, ALF, Kamrer, Vänersborg	1923	48
SVENSSON, ARNE, Elinstallatör, Vänersborg	1916	43
SVENSSON, GUSTAF ADOLF, Handlande, Trollhättan	1881	42
SVENSSON, GÖSTA, Överingeniör, Göteborg	1912	42
SVENSSON, KNUT, Stadsförman, Vänersborg	1896	36
SVENSSON, LARS, Dövlärare, Vänersborg	1910	36
SVARD, AXEL, Skofabriksarbetare, Vänersborg	1896	44
SVARD, GUSTAF, Verkmästare, Stockholm	1895	37
SVARD, IVAR, Köpman, Trollhättan	1916	55
SVARD, TAGE, Avdelningschef, Enskede	1910	35
SVARD, YNGVE, Eldare, Vänersborg	1916	42
*von SYDOW, DANIEL, Kapten, Visby	1909	30
*von SYDOW, FREDRIK, Advokat, Göteborg	1896	20
*von SYDOW, GERHARD, Överdirektör, Stockholm	1899	26
von SYDOW, CHRISTIAN, Direktör, Norrköping	1899	45
SYLWAN, GUNNAR, Lektor, Hälsingborg	1902	49
SÄFSTRÖM, PER-OLOF, Ingeniör, Norrköping	1924	42
SÖDERLUND, GUSTAV, Charkuterist, Vänersborg	1901	51
SÖDERSTRÖM, BERTIL, Fastighetsförvaltare, Vänersborg	1902	49
TAUBE, EDVARD, Greve, Ombudsman, Göteborg	1916	46
TAUBE, FREDRIK, Greve, Kommendörkapten, Lidingö	1909	35
TENGELIN, CARL, Tillskärare, Karlsborg	1916	53
THEODORSSON, MELKER, Ingeniör, Karlskoga	1909 (30)	54
THERNQUIST, KJELL, Studerande, Vänersborg	1939	50
*THERNQUIST, OLE, Handelsträdgårdsmästare, Vänersborg	1911	30
*THERNQUIST, TUVE, Textilingeniör, Borås	1899	19
TIBBLIN, ARNE, Brevbärare, Vänersborg	1925	51
*TIBBLIN, HUGO, Konditor, Vänersborg	1897	34
TIDSTRAND, ERIK, Kakelugnsmakare, Vänersborg	1907	53
THIMGREN, HALDOR, Direktör, Stockholm	1904	54
*THOMSON, YNGVE, Sparbankskassör, Vänersborg	1898	28
TRÄDEGÅRD, ERIC, Handelsträdgårdsmästare, Vänersborg	1899	43
TRÄDEGÅRD, JAN-ERIC, Handelsbiträde, Vänersborg	1937	52
*TULLBERG, INGE, Avdelningschef, Stockholm, <i>ständig medlem</i>	1905	18
THUNBERG, EINAR, Bankvaktmästare, Vänersborg	1901	53
THUNBERG, GUNNAR, Föreståndare, Vänersborg	1922	55
THUNBERG, HJALMAR, Skofabriksarbetare, Vänersborg	1906	42

THUNBLAD, ARNE, Handlande, Vänersborg	1915	55
*TUNQVIST, TORSTEN, Gymnastikdirektör, Bromma	1907	29
THÖRNQUIST, KARL, fd. Handlande, Öxnered	1884 (19)	49
*TÖSSBERG, ERIK, fd. Slöjdlärare, Vänersborg	1880	29
WAHLIN, CARL-VIKING, Försäljningsassistent, Vänersborg ..	1932	51
WAHLQVIST, ÅKE, Polisassistent, Vänersborg	1904	41
WALL, FRITIOF, Murare, Vänersborg	1912	53
*WALLSTRÖM, ERNST, fd. Posttjänsteman, Göteborg	1892	16
WALLSTRÖM, HJALMAR, fd. Smörjare, Vänersborg	1888	44
WALLSTRÖM, JOHNNY, fd. Bruksbokhållare, Vänersborg †	1894	44
WALLSTRÖM, WIKTOR, fd. Posttjänsteman, Kil	1882	44
WASSENIUS, GUSTAF, Verkmästare, Vänersborg	1907	54
WASSENIUS, KARL GUSTAF, fd. Chefredaktör, Vänersborg ..	1890	57
WASSENIUS, KENNETH, Studerande, Vänersborg	1941	55
WASSENIUS, CURT, 1:e Poliskonstapel, Vänersborg	1908	55
WEDEFORS, GUNNAR, Civilingenjör, Göteborg	1904	53
WEINSTOCK, ERLING, Försäljningschef, Lidingö	1916	42
WEINSTOCK, WILLIAM, Redaktör, Leksand	1908	42
*WELANDER, GUSTAF, fd. Banktjänsteman, Vänersborg	1891	26
WENNBERG, JOHN, Vaktmästare, Vänersborg	1907	55
WENNBERG, LARS, Bokhandelsmedhjälpare, Malmö	1931	46
WERNER, ARNE, Lasarettsvaktmästare, Vänersborg	1912	58
*WERNER, ERIK, fd. Boktryckare, Vänersborg	1881	34
WERNER, CARL RUDOLF, fd. Kontorist, Grästorp	1883 (08)	48
*WERNER, OLOV, Handelsföreståndare, Trollhättan	1909	32
WERNER, TORSTEN, Fångvårdstjänsteman, Vänersborg	1908	54
VESSBY, ENAR, Studerande, Vänersborg	1939	52
VESSBY, SIGVARD, Linjearbetare, Vänersborg	1917	52
*WEST, JOHN, fd. Läroverksadjunkt, Göteborg	1892	30
WESTERBOM, KLAS, fd. Byggnadsarbetare, Vänersborg	1885	54
WESTERLUND, AXEL, 1:e Hälsovårdsinspektör, Vänersborg ...	1901	55
WESTERLUND, EINAR, Exekutor, Vänersborg	1913	46
WESTERLUND, KARL-ERIK, Stabsredaktör, Djursholm	1910	40
WESTERLUND, SVEN, Häradskrivare, Linköping	1912	38
*WESTHALL, BO, Förste rådman, Vänersborg	1905	34
WESTHALL, CURT, Länsassessor, Halmstad	1908	36
WETTERLUNDH, SIXTEN, Konditor, Trollhättan	1905	55
*WETTERLUNDH, SUNE, Direktör, Malmö	1904	28
*WIBOM, TOR, Major, Stockholm, <i>innehavare av gilletts medalj</i> (1955)	1885	06
WIDQVIST, LARS, Kontrollant, Vänersborg	1919	58
WIJKSTRÖM, ERNST, fd. Tygförvaltare, Vänersborg	1889	37
*WIJKSTRÖM, FOLKE, fd. Dövlärare, Vänersborg †	1889	26
*WIKSTRÖM, HELGE, Kaptän, Stockholm	1894	28
WIKSTRÖM, CARL-HELGE, Ekonomichef, Göteborg	1923	46

WILHELMSSON, BERTIL, Radiomontör, Enskede	1924	51
WILHELMSSON, CARL, fd. Gasverksarbetare, Vänersborg	1889	35
*WOLGAST, KURT, Direktör, Hälsingborg †	1893	19
WREDBERG, BIRGER, Frisörmästare, Vänersborg	1896	43
VÄNERHALL, RAGNAR, Förste taxeringsrevisor, Vänersborg ..	1919	54
WARNE, ALBIN, fd. Folkskollärare, Vänersborg	1890	49
WARNE, ORVAR, Kontorist, Trollhättan	1928	53
ZETTERBERG, THORSTEN, Köpman, Vänersborg	1913	58
ÅBERG, BERTIL, Brukstjänsteman, Vargön	1900	55
ÅBERG, FOLKE, Lagerchef, Vänersborg	1920	55
*ÅKERSTRÖM, GUNNAR, Boktryckare, Skövde †	1892	26
ÅKESSON, NILS ERIK, Kapten, Solna	1922	46
*ÅSTRÖM, FJALAR, fd. Ombudsman, Vänersborg	1893	33
ÅSTRÖM, HELGE, Poliskommissarie, Vänersborg	1902	42

* = innehavare av gillet 25-årstecken.

Antal medlemmar under året: 607.

Tillkomna under år 1959:

ANDERSSON, LARS, Glasmästare, Vänersborg	1930	59
ASPMAN, ARNE, Elektriker, Avesta	1920	59
HARRING, RAGNAR, Rektör, Vänersborg	1905	59
JOHANSSON, ARNE, Skofabriksarbetare, Vänersborg	1907	59
JOHANSSON, EVERT, Kommunalarbetare, Vänersborg	1896	59
JOHANSSON, OLOF, Instrumentmakare, Vänersborg	1935	59
JOHANSSON, SVEN, Televerksarbetare, Trollhättan	1937	59
JOSEFSSON, HELGE, Tegelbruksarbetare, Vänersborg	1909	59
CARLSSON, ÅKE, Servitör, Vänersborg	1914	59
NYSTRÖM, BO, Studerande, Vänersborg	1944	59
NYSTRÖM, PER-ÅKE, Studerande, Vänersborg	1949	59
PETTERSSON, OSCAR, Ingeniör, Göteborg	1914	59
TILLBJÖRN, HARRY, Köpman, Vänersborg	1915	59
ULLGREN, CARL-OLOF, Ingeniör, Vänersborg	1910	59
ULLGREN, SVEN-OLOF, Studerande, Vänersborg	1943	59
WESTER, KARL-INGVAR, Bilreparatör, Vänersborg	1928	59
WIKNER, KARL-WILHELM, Prakt. läkare, Kumla	1903	59

Styrelsen är tacksam för uppgift å personer, som böra kallas till medlemmar av gillet. Dylika uppgifter samt meddelanden om adressförändringar torde benäget insändas till gillet kassafogde.

VÄNERSBORGS SÖNERS GILLE 1959.

Styrelse.

HJORTH, GUNNAR, Landskamrerare, *Förste ålderman* 1954 (1933).
FOCK, BROR, fd. Sparbankskassör, *Andre ålderman* 1954 (1936).
STERNER, BRUNO, fd. Frisörmästare, *Bisittare* 1942. †
ANDERSON, PRIMUS, Bankkassör, *Bisittare* 1944.
HALLBERG, KURT, fd. Drätselkontorist, *Kassafogde* 1949 (1944).
KARLSON, VALTER, Handlande, *Bisittare* 1949.
GULZ, THORSTEN, Driftschef, *Gilleskrivare* 1957 (1954).

PETERSON, HARRY, Handelsföreståndare, *Ersättare* 1944.
SAHLIN, STEN, Bokbindaremästare, *Ersättare* 1957.

Beredningsnämnd.

GILLESKRIVAREN.
SAHLIN, STEN, Bokbindaremästare.
KARLSON, VALTER, Handlande, *Gillevärd*.
HEDÉN, ALLAN, Registrator, *Arkivarie*.
THERNQUIST, OLE, Handelsträdgårdsmästare.
LIND, SVEN, Disponent.
LINDQVIST, SVEN, Stadskassör.

Årsskriftsnämnd.

HJORTH, GUNNAR, Landskamrerare.
HEDÉN, ALLAN, Registrator.
FALK, RAGNAR, fd. Länsassessor.
PÄRUD, NILS, Byråsekreterare.
SANDBERG, NILS, Förste bibliotekarie.

Räkenskapsgranskare.

LIND, SVEN, Disponent.
ANDERSSON, LENNART, Läderhandlare.

ANDERSSON, GÖSTA, Lasarettssyssloman, *Ersättare*.

STIFTELSEN VÄNERSBORGS SÖNERS GILLES ÅLDERDOMSHEM 1959.

Styrelse.

HJORTH, GUNNAR, Landskamrerare, *Ordförande* 1954 (1933).
FOCK, BROR, fd. Sparbankskassör, *Vice ordförande* 1954 (1936).
STERNER, BRUNO, fd. Frisörmästare, *Ledamot* 1942. †
ANDERSON, PRIMUS, Bankkassör, *Ledamot* 1944.
HALLBERG, KURT, fd. Drätselkontorist, *Kassör* 1949 (1944).
KARLSON, VALTER, Handlande, *Fastighetsförvaltare* 1949.
GULZ, THORSTEN, Driftschef, *Sekreterare* 1957 (1954).

PETERSON, HARRY, Handelsföreståndare, *Suppleant* 1944.
SAHLIN, STEN, Bokbindaremästare, *Suppleant* 1957.

Revisorer.

LIND, SVEN, Disponent.
ANDERSSON, LENNART, Läderhandlare.

ANDERSSON, GÖSTA, Lasarettssyssloman, *Suppleant*.

(Årtalet inom parentes anger tiden för första inträde i styrelsen.)

Vänersborgs Döttrars Gille 1959.

Styrelse.

ERIKSSON, ANNA, Fröken, *Första åldermor.*
LIND-NILSSON, GERD, Fru, *Andra åldermor.*
SVÄRD, AGNES, Fru, *Första gilleskrivare.*
HANSSON, ELLEN, Fru, *Andra gilleskrivare.*
SELNERT, MAUD, Fru, *Kassafogde.*
ENGQVIST, ELSA, Fru, *Gillevärdinna.*
LJUNGGREN, GRETA, Fru, *Gillevärdinna.*
DINNETZ, ANNA, Fröken, *Gillevärdinna.*
NORDGREN, ASTRID, Fru, *Gillevärdinna.*

AHLIN, ANNA-LISA, Fru, *Ersättare.*
TENG, KAISA, Fru, *Ersättare.*

Beredningsnämnd.

HEDÉN, ADA, Fru.
THERNQUIST, ANNA-STINA, Fru.
KARLSON, GERTRUD, Fru.
PETRÉ, CARIN, Fru.
ÖBERG, ALVA, Fru.

JACOBSSON, LISA, Fröken, *Ersättare.*
OLSSON, INGRID, Fru, *Ersättare.*

Arkivarie.

TIDSTRAND, ELIN, Fru.

Siffergranskare.

SÄRNER, RUTH, Fru.
FORSELL, GUNHILD, Fru.

GULZ, GRETA, Fru, *Ersättare.*
ZACKRISSON, ELSA, Fru, *Ersättare.*

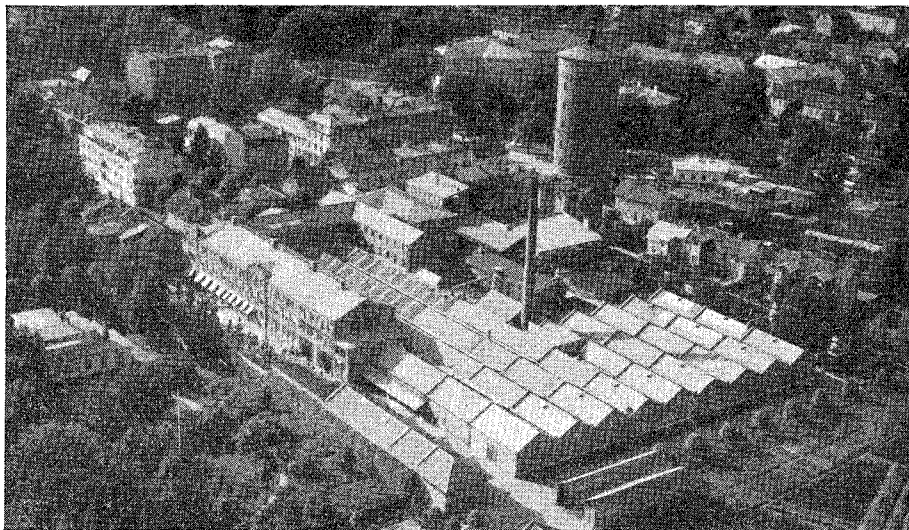

Gillet har 290 medlemmar, varav 3 ständiga.

Gynna årsskriftens annonsörer!

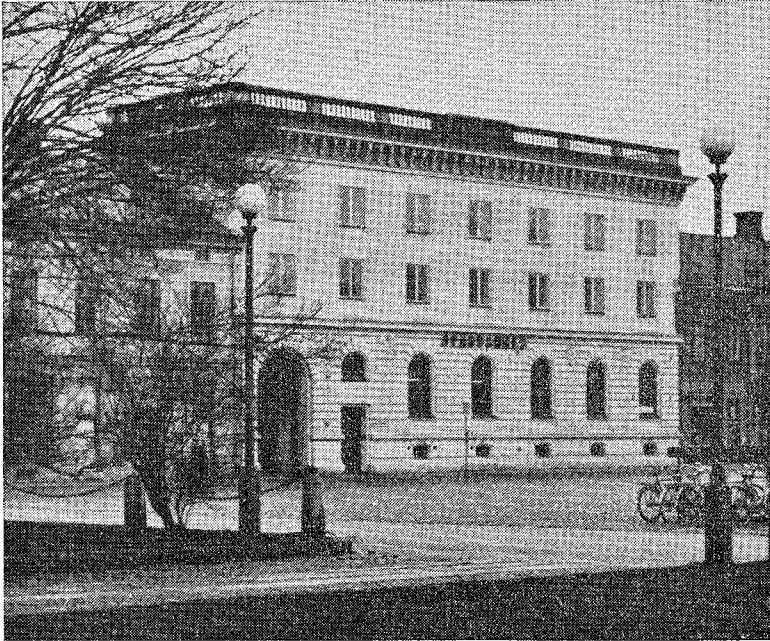

AKTIEBOLAGET
A. F. CARLSSONS SKOFABRIK
VÄNERSBORG

GRUNDLAGD

ÅR 1860

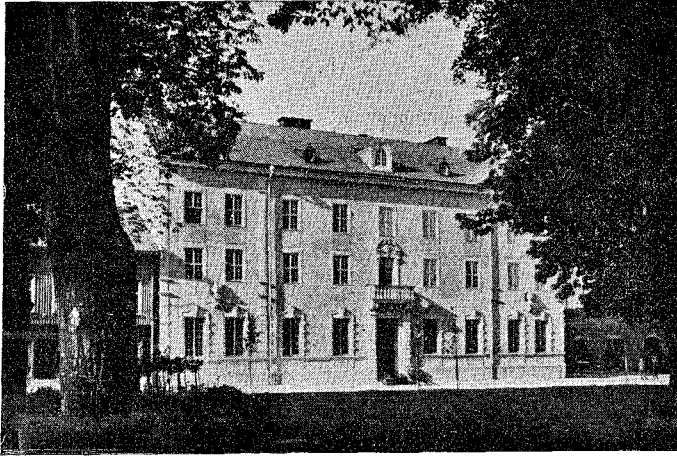

SPARBANKEN I VÄNERSBORG

GRUNDAD ÅR 1822

==== En av ====
landets äldsta sparbanker

Insatta medel omkring..... Kr 79.000.000:—
Reserverade medel cirka ..... „ 2.184.000:—

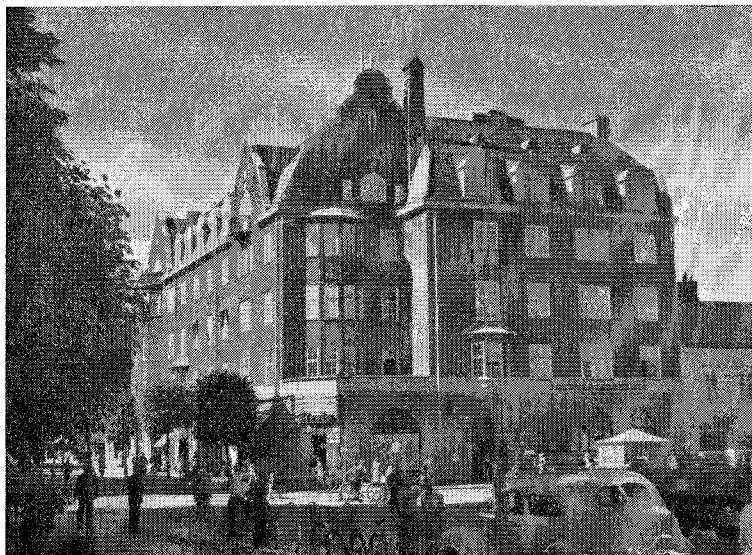

Välkommen till

SVENSKA HANDELSBANKEN

banken för hela folket

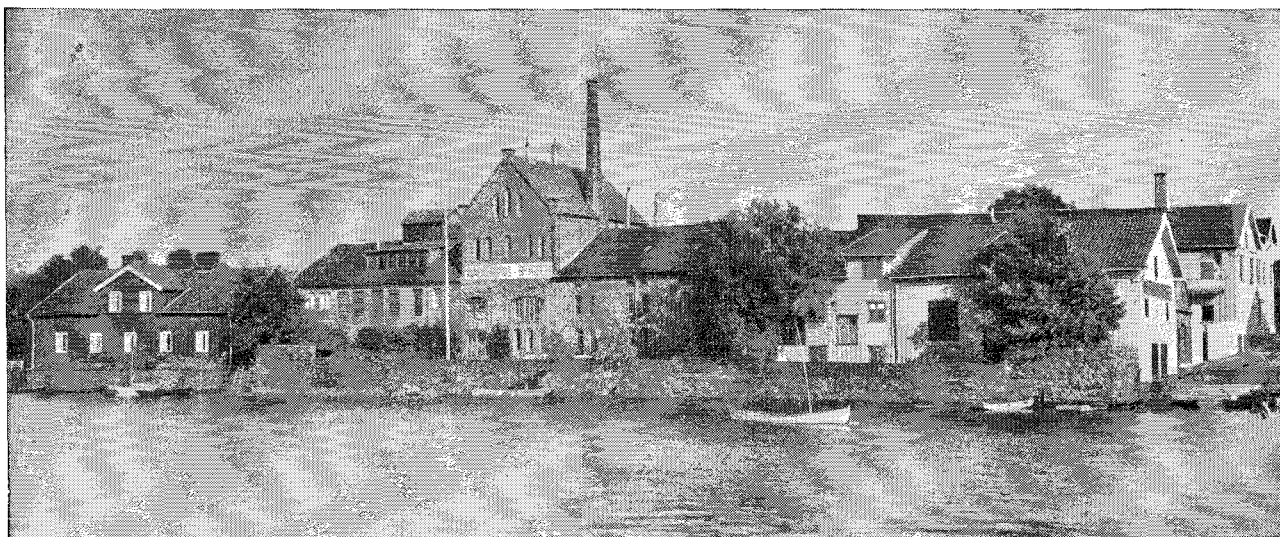

SVERIGES KREDITBANK

VÄNERSBORG

erbjuder Eder sina tjänster

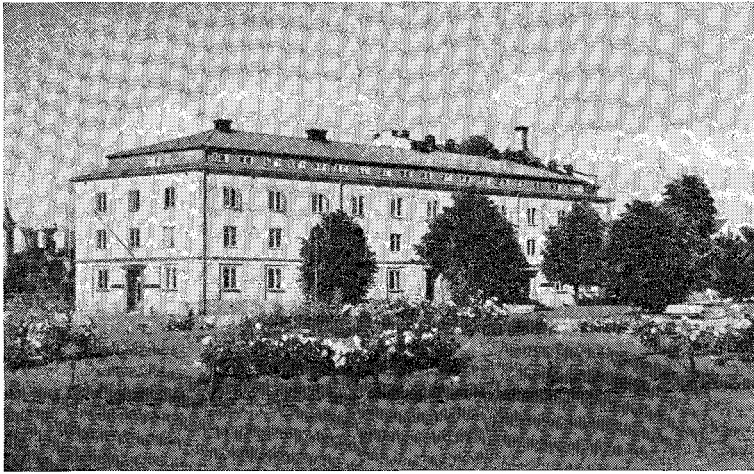

VÄNERSBORGS BRYGGERI

Grundlagt 1852

Ägare: AB Pripp & Lyckholm, Göteborg

Tillverkning: Malt- och Läskedrycker

KIRUDDS AKTIEBOLAG

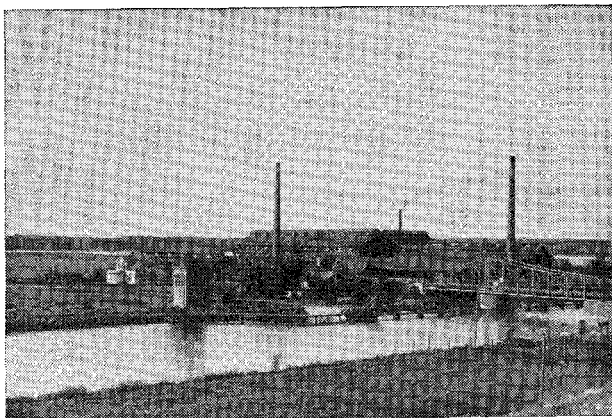
ETABL. 1917

Tel. 129 82 el. 129 84

VÄNERSBORG

TILLVERKAR

Damkappor, Dräkter
Blazer och Badkappor

A.-B. Nabbensbergs Tegelbruk

Vänersborg

Tel. 100 05

ISABELLA

den idealiska
familjebilen

elegant
rymlig
lättkörd
säker

Vid veckoslutet bär det av till landet. Då rattar mamma Isabellan, pappa sitter bredvid och ungarna huserar i baksätet.

Bellan är den idealiska familjebilen, tycker mamma, otroligt rymlig och jättelätt att köra — och så snygg sen! Just det, säger pappa, och dessutom är den billig både i inköp och drift.

Isabella
har det mesta
av det bästa

Generalagent: WULF & Co AB, Vänersborg · Återförsäljare och service över hela landet.

A. Joh. Larssons Maskinaffär

Edsgatan 7

Tel. (växel) 138 40

GRUNDAD 1902

FÖRSÄLJER

Isabella och
Austin bilar
Husvarna, NV och
Triumph motorcyklar
CRESCENT och *HUSQVARNA*
cyklar och mopeder

Väl sorterat lager av reservdelar och tillbehör

Erkänt förstklassig bil- och cykelverkstad

Välj

**General Motors
bilar**

OPEL

CHEVROLET

BEDFORD

KVALITETSPRODUKTER

AUTOMOBILFIRMAN

BRÖDERNA KARLGE AB.

Vänersborg

Tel. 120 75

Trollhättan

Tel. 154 01

165 01

Granström & Söner A.-B.

BIL- & MEK. VERKSTAD

Kronogatan 3

Telefon 121 80 (växel)

Auktoriserad återförsäljare av

SCANIA-VABIS

WILLYS-OVERLAND

VOLKSWAGEN

RÖRLÄGGERI

Residensgatan 25

Telefon 124 98

Utför värme-
och sanitäranläggningar

Oljeinstallationer

Medlem av Rörledningsfirmornas

Riksorganisation.

VÄNERSBORGS SÖNER

och DÖTTRAR

GILLAR

ELFSBORGS LÄNS ANNONSBLAD

Residensstadens
liv- och husorgan

74:de årgången

Stadshotellet

Vänersborg

Rekommenderas!

Det goda bordet

i den trevna miljön
med de facila priserna
får Ni på

Frimurarelogens Restaurang

Kungsgatan 21
Tel. 10017

När det gäller

Eldningsolja

---

vänd Eder med förtroende till

Harry Falk A.-B.

Tel. 103 19

*Leveranser från egen
tankanläggning
i Vänersborg.*

OLJEVÄRME

VÄNERSBORG

Tel. 122 36

Tel. 125 32

Eldningsoljor

Grus
Caterpillar

Ingen rök utan eld

Ingen eld utan försäkring

i

ÄLVSBORGS LÄNS BRANDSTODSBOLAG

Vallgatan 19 A

VÄNERSBORG

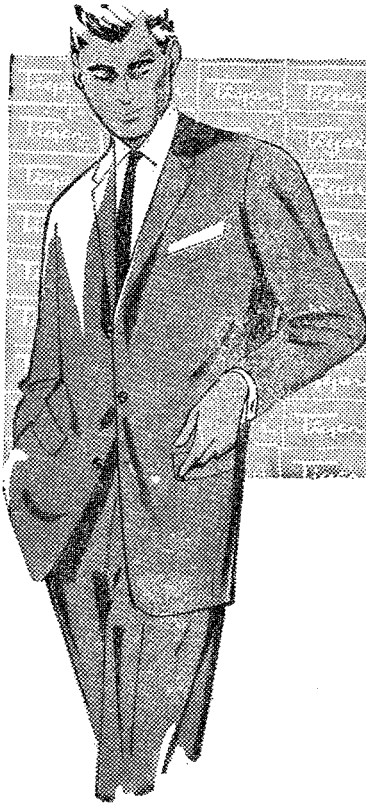
Tel. 138 45

herrsnitt

Välj Er kostym
med blick för
minsta detalj!

Tiden är inne för kvalitetsköp. Välj Er kostym såsom man väljer en bil: med intresse för varje liten detalj. Då väljer Ni Tiger. Tiger-snitt betyder förnämsta svenska design, och Tiger-snitt är lika med omsorg om minsta detalj, känsla för passform — in-sydd trivsel. Här visar vi en av de klassiska Tigermodellerna. Kom in och prova, kom in och välj kvalitet!

NYA *Beklädnadsaffären*
VÄNERSBORG AB

Tel. linjevälj. 10330 - 11730

Harry Dafgårds

Charkuteriaffär

KOTT, FLÄSK,
CHARKUTERIVAROR

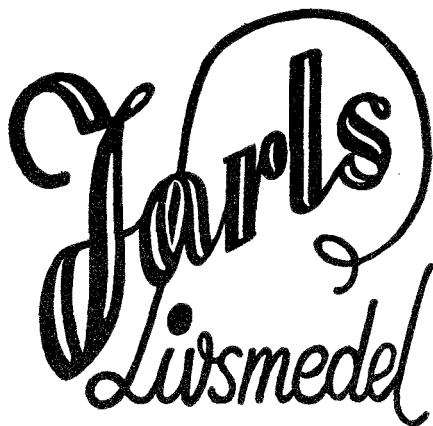
egna tillverkningar

ALLT I VILT och DJUPFRYST
KONSERVER och GRÖNSAKER

REKOMMENDERAS

Kungsgatan 1

Tel. 101 03 — 122 53

Jarl's
Livsmedel

HUVUDAFFÄR :

Sundsgatan 13, Vänersborg
Tel. 107 41, 107 42

FILIALER :

Sandelhielmsgatan 18
Tel. 109 42

Hedmansgatan 2
Tel. 141 80

CHARKUTERIFABRIK :

Fredriksbergsgatan
Tel. 125 90

Egna tillverkningar av Kvalitetsvaror

Flordfeldts

KONDITORI

— Tel. 101 10 och 109 15 —

Kvalitetsvaror

i UR, GULD, OPTIK

Roslinds

Roslinds Hörna

Vänersborg

Uravdeln. Optisk avdeln. Guldvaruavdeln.

tel. 142 85

tel. 142 84

tel. 103 83

Kvalitetsvaror

i LÄDER och PARFYM

Väska

Roslinds Hörna

Vänersborg

tel. affär 113 88

tel. kontor 103 83

KUNGS RADIO AB.

Allt i Radio, TV, Musik, Grammofoner
och Service

Högtalaranläggningar uthyras

Tel. 105 43

Gillebrodern
ekiperar sig bäst hos

Lundborgs

VÄNERSBORGS GLASMÄSTERI

(Hellman & C:o)

Affär :

Edsgatan 10, Tel. 101 28

Verkstad och lager :

Vassbotten Tel. ankn.

Fönsterglas, Ornament- och Råglas, Spegelglas,
Butiksrutor, Bilglas, Fönsterkitt m. m.

Glasmästeri, Glasning av nybyggnader m. m.

Glassliperi

Inramningar, Ramlist, Ovala ramar,
Fotografiramar, Speglar, Tavor, Oljemålningar,
Konst, Hantverk, Presentartiklar.

TRYCKSAKER

*för hemmet
föreningen
eller affären
levereras av
oss snabbt
och välgjort*

Telefon

109 11

Förenade Kolonial

i Vänersborg AB

Böhmers Efr.

Bosättningsmagasin

Vänersborg

Tel. 102 53

Rekommenderas

SJÖSTRÖM & C:o

VASSBOTTEN, VÄNERSBORG

Tel. 102 54, 132 54

Försäljer: Ved, kol, koks, antracit, agakoks,
Esso eldningsolja.

Uppköper: Hästtagel, kotagel, Systembolagets
flaskor, vax, stickylle, lump, säck-
lump.

Uppköper och försäljer: skrot och metaller.

A.-B. Vänersborgs

Järnhandel

Tel. 100 82 — 102 87

En välsorterad järnhandel

Hagborgs

MÖBLER MATTOR GARDINER

Edsgatan 13

VÄNERSBORG

Tel. 102 20

132 20

Allt för modern heminredning

Vänersborgs Färg- & Kemikalieaffär

Edsgatan 17

Inneh. Åke Nyström

Tel. 102 99

*rekommenderar sig
med allt vad till
branschen hör*

Sjöstads Elektriska

Edsgatan 35

VÄNERSBORG

Tel. 110 66

Utför: Alla slag av el. installationer

Försäljer: El. material, armatur, kylskåp,
dammsugare m. m.

Thernquists Blomsterhandel

Säg det med Blommor!

EDSGATAN 21

TELEFON 136 73 — 100 63

Affärs-,

Kontors-,

Familje-

TRYCKSAKER

C. W. Carlssons Eftr. Boktryckeri

VÄNERSBORG

Kyrkogatan 21

Tel. 102 51

I centrum av "Lilla Paris" finner Ni de
välkända damernas affär.

Specialaffären för
Dam- och Tonårskläder,
Klänningstyger
och Gardiner

Ragnar Nilsson

Tel. 104 94

Vänersborg

Edsgatan 21

Målerifirman

ALLAN SVANBERG

VÄNERSBORG

Rekommenderas!

Tel. Verkstad 144 46

Bostad 105 42

Andersson, Larsson & Co Aktiebolag

VÄNERSBORG — Telefon 106 69, 112 69

TRÄVAROR

HYVLERI

Byggnadsmaterial

Snickerifabrik

Papp, Spik, Masonite m. m.

för byggnadsändamål

Eldningsolja

Kol

Koks

Mäklarfirman

KJELL SUNDELIUS

FÖRMEDLAR köp och försäljning av Affärsrörelser,
Fastigheter och Egendomar.

VERKSTÄLLER: Auktioner, Boutredningar m. fl. uppdrag.

UPPRÄTTAR: Firmaanmälningar, Testamenten, Äkten-
skapsförord m. m.

Ombud för Städersnas Försäkringsbolag

Telefon 100 90

Drottninggatan 40, Vänersborg

VÄNERSBORGS MÅLERIAFFÄR

Verkstad Sundsgatan 7

Tel. 103 41 — 112 25

Vi utför under ansvar alla slag av

MÅLNINGSARBETEN

Nybyggnader   Reparationer
Skylt- och Möbelmålning

Försäljer:

OLJOR, FÄRGER, LACKER, PLASTFÄRGER

m. m.

Gåvor av värde

finner Ni hos oss.

Vår utsökta sortering i

Guld- och Silverarbeten samt Matsilver

ger Er tillfälle välja en värdefull

och uppskattad gåva.

Vänerns Guldsmidsaffär

Edsgatan 13 VÄNERSBORG Tel. 102 26

Vänerns Nya Bleck- & Plåtslageri

Taktäckning och allt vad till yrket hör.

Lilla Vassbotten, Vänerns

Telefon 109 96

Rydings Måleriaffär

BOSTAD:

Edsgatan 65

Telefon 115 96

VERKSTAD:

Residensgatan 33

Telefon 131 25

Utför allt inom yrket

B. ERLANDSSONS

— Rörledningsfirma —

R. R. medlem

Tel. 110 85

A. SJÖDÉN

Byggnadsfirma

Fredriksbergsgatan 9 a

VÄNERSBORG

Tel. 116 47

- Ny- och ombyggnader
- Reparationer
- Värderingar

SAHLINS

=====

BOKBINDERI

=====

Kyrkogatan 30

Tel. 108 21

VÄNERSBORG

Grundat 1860

Syfabriken A. W. Thorén

Vänersborg

Tel. 105 72

Trikå och Kortvaror
Madrasser
Täcken och Filtar

PHILIPSONS

I Vänersborg Bil-Aktiebolag

Tel. 120 60 - Östra Vägen 8
Växel

Mercedes-Benz

SAAB

Reservdelar

Bilverkstad

UNIVERSAL

Basaravdelning Vänersborg

Kontor och utställning: Belfragegatan 17

Tel.: 134 61, 128 50, 148 50, 106 94

Ledande firma inom branschen — Allt för festarrangörer — Leveranser till alla folkparker över hela landet — Fullständig service för Barnens Dag och liknande festligheter med bl. a. försäljningskiosker i alpstugemodell, dekorerade i trevliga färger.

Alla slag av festtillbehör
Låneservice   **Artistförmedling**

*Ring eller gör oss ett besök!
Rekvirera vår basarkatalog!*

Säj bara

Yngves

om radion krånglar —
det räcker

Yngves Radio- o. TV

Residensgatan 23

Tel. 135 34

GETE-LIVS

SUNDSGATAN 15 — TEL. 105 67

Specialitéer:

KAFFE — OST — DELIKATESSER — MARGARIN

av högsta kvalitet i lös vikt

GETE-FRUKT

EDSGATAN 15 — TEL. 104 72

— **Specialisten på frukt** —

Alla dagsaktuella

FRUKTER — KONSERVER — FRUKTKONSERVER

Om Ni står

Så sätt Er

i begrepp att köpa ett piano,
en TV, en radio, en radio-
grammofon eller grammo-
skiva,

i förbindelse med

STIGLAND,

Edsgatan 20, Vänersborg,
tel. 103 11.

*I en utveckling, som kommer att kräva
mer av enskilt ansvar vid bostadens an-
skaffning och vård, är bostadsrättslä-
genheten den rätta bostaden.*

Lös Eder bostadsfråga genom

HSB VÄNERSBORG

Kvalitetstrycksaker

Bergs Tryckeri

VÄNERSBORGS BOKTRYCKERI

Telefon 100 02, 133 02

Thure Carlssons Cykelaffär

EDSGATAN 37 — TEL. 117 24

Scooter: VESPA - N. S. U.

Mopeder: APOLLO - N. S. U. - CRESCENT

Cyklar: APOLLO - CRESCENT

SPORTARTIKLAR

FISKREDSKAP

Körkorts- och Trafikkortsutbildning

erhålles snabbt och med modern
undervisningsmateriel vid

AHLINS BILSKOLA

Edsgatan 25 — VÄNERSBORG

Tel. Kontoret 117 35

Tel. Bostaden 107 35

BECKEMANS

Färg-, Tapet-, Kemikalie- & Sjukvårdsaffär

REKOMMENDERAS

Billengrens

HERREKIPERING — HERRKONFEKTION

Tel. 110 10

Vänernborg

GALLE VÄNERSBORGS
Möbelaffär A.B.

Möbler, Mattor, Gardiner, Sängkläder m. m.

Ewald Gillbergs
Tobakhandel

Vänersborg Tel. 101 83

Malmbergs

Tel. 109 06

Cykel- & Sportaffär
VÄNERSBORG

CALTEX BENSINSTATION
.....

AXEL LINDBERG

Ö. Vägen

Tel. 109 63

Bensin, Eldningsoljor, Smörjoljor.

Fullständig service.

Berthel Andréen

JÄRN- & MASKINAFFÄR

Sundsgatan 23

Tel. 100 84

Allt som fordras i en välsorterad

SPECERIAFFÄR finner Ni hos

Sundelius Specerier

Sundsgatan 23

Tel. 102 98

ANDERSSON & FAGERSTRÖMS ELEKTRISKA

Utför alla slag av

ELEKTRISKA ANLÄGGNINGAR

Vallgatan 15

Tel. 106 09 — 134 91

S. ROSENDAHL

Bilsadelmakeri & Tapetserareverkstad

Tel. 106 85

Bostaden 126 23

Bilklädslar, mattor, suffletter,
reparationer.

Läderarbeten.

Omklädsel, omstopning av alla slags möbler och madrasser.

Gaddes Sport & Vapen

Bästa inköpskällan för tillbehör och delar till
VICTORIA VICKY mopeden
HUSQVARNA och SAUER & SOHN jaktgevär

Fullständig service

Kungsgatan 5

Tel 116 12

Radio- & El- Service

Hamngatan 9 Tel. 116 67, bost. 127 34 Vänersborg

INSTALLERAR

REPARERAR

FÖRSÄLJER ALLT ELEKTRISKT

ZETTERBERGS

SKOAFFÄR

Edsgatan 25

Vänersborg

Tel. 101 76

REKOMMENDERAS

Vänersborgs Cementgjuteri

rekommenderar
sina välkända betongvaror

ALMA EKSTRÖM & C:O

Kungsgatan 7

VÄNERSBORG

Tel. 100 86

KAPPOR, DRÄKTER, KLÄNNINGAR
samt allt i dambranschen

SIGNE FRISKS KONDITORI

REKOMMENDERAS

BILFRAKT

*Drottninggatan 24
Vänersborg*

(Inneh. Allan Nilsson)

Tel. 117 40

Utför TRANSPORTER av alla slag,
såväl kortare som längre. Även
packning och emballering av bohag.

Vitvätt — Stärkning — Strykning

SPECIAL - TVÄTTEN

Tel. Vänersborg 127 55

Vänersborgs Läderaffär

Rekommenderas

Tel. 107 51

Junior

Välsorterad
specialaffär i

Goss- & Flickkläder

VÄNERSBORG

Affären för ungdom

Allt för Bosättningen

finner Ni lättast i

Porslinslagret

Residensgatan 15, tel. 109 28
Vänersborg

Björndahls Bokbinderi

Nygatan 14 a

TEL. 137 29

REKOMMENDERAS